

PO DRAGI

Z nedeljskim popoldanskim predavanjem o Združenju Sloveniji in slovenski državi se je zaključila letošnja Draga 2000, ob njej pa še Draga mladih. Letošnji študijski dnevi slovenskih izobražencev so v bistvu zaobjeli slovensko narodno in kulturno identiteto kot osrednjo temo razprave in razmišljanja. V teh vrsticah se ne bomo spuščali v kako podrobno analizo oz. poročanje z letošnjih srečanj, o tem je govor na drugem mestu. Tu bi le podčrtali nekaj misli, ki se kot stalnica pojavljajo v našem narodnem in kulturnem svetu, zlasti ob istovetnosti slovenstva pri nas.

"Mali narod se kaj hitro zave svojega posebnega notranjega bistva in pomena", piše naš mislec France Veber. Kaj pomeni biti Slovenec danes? V 19. stoletju je pesnik Jovan Vesel Koseski zapisal slavnostni verz - Biti slovenske krvi, bodi Slovencu ponos! Narodna in jezikovna, s tem pa tudi kulturna identiteta se kaže v že prej omenjeni Vebrovi oznaki kot bistvo lastne samozavesti, kar je gotovo osnova narodnega čutenja. Nato pride vse to, kar je danes s tem povezano, poleg jezika in kulture zavest lastne državnosti, zodovinske in socialne osveščenosti idr. Vsi vemo, kako si danes Slovenija na vse kriplje prizadeva za vstop v Evropo, s tem pa je povezana tudi ideja lastne identitete. Ta se bo morala še posebej soočati z evropsko miselnostjo, vedno pa v skrbi, da ne zmanjša ali izgubi lastne značilnosti. Seveda pa spadajo v ta okvir vsi Slovenci, tudi tisti, ki žive izven meja republike Slovenije. Tako je npr. pravilno zapisal že leta 1928 narodni demokrat Lojze Ude (v listu Svobodna mladina): Slovenci v Kraljevini SHS smo predvsem poklicani, da skrbimo in delamo za boljšo bodočnost Slovencev zunaj mej. Skrbeti in sodelovati pa morajo le v sebi močni Slovenci. V sebi močni Slovenci pa so le tisti, ki brez dvomov grade na zdravem temelju slovenske kulture naprej v duhu in smeri tiste ljubezni in vere, iz katere rastejo njeni vrhunci. Le v tem duhu Slovenci živimo in zmagujemo. Prav v tem smislu je torej Draga danes opravila svojo veliko vlogo v povezovanju vseh delov Slovenije v neko širšo enoto (nekočo so govorili o enotnem slovenskem kulturnem prostoru). Prva tako lahko tudi zatrdimo, da so prav v Dragi morda vzrasli tisti dejavniki, ki so omogočili tudi formalno široko povezovanje slovenskih sil z vseh koncev sveta. Pomislimo lahko na Svetovni slovenski kongres, ki je od osemdesetih do devetdesetih let dvajsetega stoletja tudi zaživel kot živo vsenarodno telo in marsikaj naredil tudi za našo narodnostno skupnost v Italiji.

Vse to je bilo predmet tudi letošnjih debat in predavanj v Dragi. Res je, da je to še vedno tista slovenska tribuna skupna matici, zamejstvu in zdomstvu. Vrednote slovenstva, demokracije in krščanstva so še vedno temelji sicer pluralnega slovenskega izobraženstva, ki se tu srečuje že dobrih 35 let.

Kako pa naprej? Draga ima in bo še naprej gotovo imela svojo povezovalno moč, še dalje bo vzbujala in oplajala nove zamisli in s tem prispevala k vedno globlji slovenski, obnem pa tudi evropski zavesti naše skupnosti.

ANDREJ BRATUŽ

MEMORIE

Mednarodna zveza osvobodilnih gibanj je leta 1992 povabila mednarodno skupnost, naj častno poskrbi za "kraje spomina"... Lepo bi bilo, da bi z gledno skrbeli in se spominjali vseh krajev, na katerih so se kršile človečanske pravice. Dogaja se, da tajnik EU nudi denarno pomoč za "ohranjanje nacističnih taborišč" in predsednik poslanske zbornice vabi profesorje, naj z dijaki obišejo "nacistična taborišča". Koristno pa bi bilo, da bi Italija in Evropa končno le razumeli, da taborišča niso bila samo nacistična. Gonars bi zato moral postati za vse KRAJ SPOMINA.

ALESSANDRA KERSEVAN, V GONARSU, 3. 9. 2000

OB NOVI ZAOŠTRITVI ODNOSOV MED AVSTRIJO IN SLOVENIJO

ZADEVA SE TIČE TUDI NAS

DRAGO LEGIŠA

Odkrito moramo sicer priznati, kako smo pričakovali, da bodo tudi Slovenija in njeni najvišji predstavniki, od predsednika republike do predsednika vlade in parlamenta ter predvsem zunanega ministra, vsaj izrazili zaskrbljenost ob dejstvu, da je po lanskih državnozbornih volitvah nastala na Dunaju vladna koalicija med ÖVP in FPÖ, to je med ljudsko in svobodnjaško stranko Jörga Haiderja. Medtem ko je komisija EZ takoj zavzela povsem negativno stališče do novega avstrijskega zavezništva, češ da je politika, ki jo zagovarja in izvaja koroški deželni glavar, v kričečem nasprotju s temeljnimi načeli EZ, so se pristojni slovenski oblastniki - v Ljubljani smo tedaj imeli vlado, ki ji je predsedoval libe-

Slovenci v Italiji ne moremo neprizadeto spremljati razvoja odnosov med Slovenijo in Avstrijo. Odnosi so se občutno zaostrili, za kar je odgovoren predvsem koroški deželni glavar in voditelj avstrijske svobodnjaške stranke Haider.

ralni demokrat Janez Drnovšek - odločili za politični molk. Omeniti pri tem velja, da je liberalna internacionala Haiderjevo stranko leta 1993 izključila iz svojih vrst. LDS pa je članica te internacionale.

Zdaj se je izkazalo, da je bila drža slovenskih oblasti zgrešena. Haiderjevi apetiti so čedalje večji in, kot kaže, nima v tem pogledu namena popustiti. Politično pomembno pa je, da njegove zahteve in poglede osvaja tudi dunajska vlada. Tako je obrambni minister pred dnevi v pogovoru z nekim nemškim dnevnikom dejal, kako soglašja s Haiderjem ne le, kar zadeva krško jedrsko elektrarno, ampak tudi z njegovo zahtevo, naj se Slovenija ogradi od t.i.

"avnojskih sklepov", češ da je to pogoj za njeno priključitev EZ. To stališče je konec prejšnjega tedna osvojil tudi zvezni kancler Schüssel.

Bralcem, zlasti mlajšim, je treba pojasniti, v čem je pomen teh sklepov. Najprej moramo seveda povedati, da je AVNOJ srbohrvaška kratica za "Antifašistično vijeće narodnog oslobođenja Jugoslavije" (Po naše bi temu rekli Antifašistični svet narodne osvoboditve Jugoslavije). Šlo je za najvišje politično predstavništvo Jugoslavije med drugo svetovno vojno. Pobudniki za njegovo ustanovitev so bili seveda komunisti. Pomembni sta dve zasedanji: prvo v Bihaču novembra leta 1942, še pomembnejše pa je drugo zase-

danje konec novembra leta 1943 v Jajcu, kjer je 142 zborovalcev med drugim soglasno potrdilo odlok Slovenskega narodnoosvobodilnega sveta (SNOS) o priključitvi Slovenskega Primorja in vseh anektiranih delov Slovenije Federativni Jugoslaviji. Zborovalci so prav tako potrdili odlok sorodnega hrvaškega narodnoosvobodilnega sveta (ZAVNOH) o priključitvi Istre, Reke, Zadra in anektiranih delov Hrvaške in hrvaških jadranskih otokov Federativni Jugoslaviji. Hkrati je bila ustanovljena komisija za ugotavljanje zločinov okupatorja in njegovih pomagačev.

Podčrtati velja, da so vse sklepe AVNOJA že decembra 1943. leta, seveda z nekaterimi pomembnimi pridržki, priznale zahodne zavezniške države, januarja leta 1944 pa tudi moskovska vlada. S tem so zavezniki dejansko prenehali podpirati begunsko jugoslovansko kraljevo vlado v Londonu in njenega vojnega ministra v domovini, generala Dražo Mihajloviča ter njegove četnike. V tem avnojskem sklepu pa je treba vsekakor videti glavno izhodišče za povojno usodo Primorske, ki je po pariški mirovni pogodbi z Italijo bila leta 1947 skoraj v celoti priključena Sloveniji oziroma Jugoslaviji, čemur je leta 1975 z osimsko pogodbo med Italijo in Jugoslavijo sledila tudi priključitev Slovenske Istre. Prav zaradi tega trdimo, da se avnojski sklepi neposredno tičejo tudi nas, ki smo ostali v mejah Italije, ta pa je morala plačati ustrezen davek za svojo imperialistično politiko na Balkanu in seveda tudi za svojo genocidno politiko do slovenske in hrvaške manjšine v nekdanji Juljski krajini.

STRAN 13

35. ŠTUDIJSKI DNEVI DRAGA 2000

ANALIZA STANJA IN POGLED V PRIHODNOST

IVAN ŽERJAL

S temi besedami lahko strnemo vsebino 35. študijskih dnevov Draga 2000, ki so v priredbi Društva slovenskih izobražencev potekali pod velikim šotorom v parku Finžgarjevega doma na Opčinah

od 1. do 3. t.m. Ob prelomu tisočletja se namreč soočamo z nekaterimi vprašanji, ki so velikega pomena za našo prihodnost in mimo katerih ne moremo. To so očiščenje spomina oz. sprava, narodna identiteta, enotni slovenski kulturni prostor in šola v

Italiji. In razprava okoli teh vprašanj je tri dni v parku Finžgarjevega doma tudi prevladovala, kljub nekaterim ostrim besedam, ki so zlasti v nedeljo popoldne padle okoli aktualnega političnega trenutka v Sloveniji.

STRAN 6

FOTO KROMA

02 Drago Štoka
OB 25-LETNICI SLOVENSKE SKUPNOSTI

02 Alojz Tul
POJAV OBRITOGAVCEV ZASKRBLJA...

03 Ivan Žerjal / intervju
ZVONE ŠTRUBELJ

05 Martin Marussi
KO JE VERA NEKAJ ŽIVEGA

06 Jurij Paljk
VES SVET JE KAKOR...

07 Miran Mihelič / pogovor
AMBROŽ ČOPI

08 O JEZIKU IN VREDNOTAH NA NAŠIH ŠOLAH

10 Erika Hrovatin
TRŽIČ, USPEL SREDNJEVROPSKI VEČER

12 Danilo Lisjak
MIROVNI SPORAZUM V BURUNDIJU

16 Janez Juhant
ZAVOŽENO IN PREBUJENO UPANJE

SVET OKROG NAS

OB 25-LETNICI SLOVENSKE SKUPNOSTI

DRAGO ŠTOKA

Prvi (ustanovitveni) kongres Slovenske skupnosti je bil leta 1975 v Devinu, drugi pa leta 1977 v Števerjanu. Sedanje vodstvo SSK je jubilejno 25-letnico delovanja proslavilo v Števerjanu in se tako primerno oddolžilo temu narodnostno-političnemu dogodku, ki je važen za vso slovensko skupnost v Italiji, posebej seveda za demokratično in zavedno čuteče Slovence, ki vztrajajo na načelih samostojnosti, demokracije in popolne samostojnosti tudi v političnem življenju. Proslava je bila lepa, občutena, resna, kar ni običajno za ta čas, ki je žal na sličnih političnih prireditvah poln kiča, odvečne dvojezičnosti, poceni demagogije in fraziranja.

Pred petindvajsetimi leti smo se tridesetletniki odločili za drzno potezo: za združitev takratnih slovenskih stranic in gibanj v eno samo politično telo. Niso bili vsi za ta načrt, toda šli smo po začrtani poti in iz Slovenske demokratske zveze (za Trst in Gorico), iz Slovenskega ljudskega gibanja, Slovenske krščansko-socialne zveze in Skupine neodvisnih Slovencev ustvarili novo stranko in ji dali ime Slovenska skupnost.

Slovenci nastopamo na političnem področju samostojno, v eni ali drugi obliki, že petdeset let, vedno pod znakom lipove vejice. Spojitev v eno samo stranko pa je bila pred 25 leti zgodovinska nujnost in dalekovidno politično dejanje, saj bi se razkropljeni po raznih stranicah in gibanjih težko udeleževali vseh volitev, ki so se zvrstile in se še bodo pred nami. Če ne bi bili združeni zavedni Slovenci v eni sami politični stranki, bi bili seveda tudi lahek plen italijanskih vsedržavnih strank (danes celo Forza Italia in Lega Nord) in bi ne mogli biti subjekt svojih misli, želja in dela na političnem področju, ki je tako pomembno za obstoj vsakega naroda, vsake narodnostne skupnosti, posebej pa še naše slovenske, ki je v zgodovini vseskozi izpostavljena močni asimilaciji in političnemu zapostavljanju. Škoda, da del naših sorojakov tega ne čuti in se zato že petdeset povojnih let raje udinja italijanskim, pa čeprav naprednim strankam. Kaj imajo od tega, nam jasno priča izginotje strank, kot so bile PSI, PSIUP, PCI itd., od katerih je danes ostalo le krepko vidno pogorišče. In z njimi so zgoreli in pogoreli tudi glasovi naših levo usmerjenih volivcev. Tudi nedorečenost in pomanjkljivost

zaščitnega zakona za Slovence v Italiji jasno kaže na neobčutljivost državnih strank za življenjsko bistvene probleme slovenske narodne skupnosti v Italiji.

Tridesetletniki smo pred 25 leti ustanovili Slovensko skupnost, edino slovensko stranko v Italiji, ki je še danes, v tako drugačnih političnih razmerah, prisotna na vseh volitvah, ki si sledijo skoro vsako leto: od občinskih do deželnih in parlamentarnih. Žal nas je krivični volilni sistem izločil iz deželne zbornice, v kateri smo bili kot slovenska stranka prisotni skoro 30 let. To je velika krivica, ki nam jo je storila Italija oziroma njene vsedržavne politične stranke, in nič ne kaže, da bi Italija nameravala to krivico popraviti. Z razliko od Italijanov v Sloveniji, ki so s svojimi tritisočimi glasovi prisotni celo v slovenskem parlamentu, ni Slovenski skupnosti dano biti s svojimi desetstisočimi glasovi niti v deželni zbornici. Ni to vnebovpijoča krivica za vse Slovence v Italiji? Niti v deželni zbornici nas ni, ko bi bili tam tako zelo potrebni, če ne celo nujni!

Petindvajset let je torej minilo od prvega kongresa Slovenske skupnosti v Devinu. Od takrat so se politične razmere pri nas temeljito spremenile in zasukale na čudne poti. Iz nekdanjega mogočnega PCI so nastale tri stranke; socialistična, kateri so premnogi Slovenci slepo verjeli, je naravnost izginila.

Ostala je in še močno diha Slovenska skupnost.

Potrebno ji je le novega zagona, novega kisika. Čuti se pomanjkanje mladih v njenih vrstah. Zakon staranja in ohlapnost natalitete se močno čutita pri edini slovenski stranki v Italiji. In vendar je nam vsem ta stranka krvavo potrebna, tudi mladim, novim generacijam.

Brez političnega udejstvovanja je narod sirota, tudi naš narod! Že prav, da smo aktivni na kulturnem, športnem in drugih področjih, toda brez političnega udejstvovanja smo okrnjena družba.

Zakaj naj bi drugi moške, druge stranke odločale o nas, o naši usodi, o našem razvoju? Ne, to ni prav, še manj pa dalekovidno!

Pripadniki mlade generacije! Gradite svojo prihodnost, ki mora biti trdna, gotova, neomajna. Na vseh področjih, tudi na političnem! Samo tako boste storili svojo narodno dolžnost!

PREMIER BAJUK POLOŽIL VENEC K SPOMENIKU BAZOVIŠKIM JUNAKOM

Predsednik slovenske vlade dr. Andrej Bajuk je v sredo, 6. septembra, v spremstvu obrambnega ministra Janeza Janše v dopoldanskih

urah položil venec k spomeniku Bidovcu, Milošu, Marušiču in Valenčiču, ki so jih pred sedemdesetimi leti fašisti ustrelili na bazovski gmajni. Dogodek je spadal v sklop svečanosti ob 70-letnici ustrelitve bazoviških junakov,

ki jih prireja Odbor za proslavo bazoviških žrtev pri Narodni in študijski knjižnici v Trstu. Ob tej priložnosti se je dr. Andrej Bajuk tudi sestal s predstavniki skupnega predstavništva slovenske manjšine v Italiji.

NOVI GLAS

UREDNIŠTVO
IN UPRAVA:

GLAVNI UREDNIK: ANDREJ BRATUŽ
ODGOVORNI UREDNIK: DRAGO LEGIŠA
IZDAJATEL: ZADRUGA GORIŠKA MOHORJEVA, PREDSEDNIK DR. DAMJAN PAULIN
REGISTRIRAN NA SODIŠČU V GORICI 28.1.1949 POD ZAPOREDNO ŠTEVILKO 5

TISK: TISKARNA BUDIN / GORICA
NOVI GLAS JE ČLAN ZDRUŽENJA PERIODIČNEGA TISKA V ITALIJI - USPI
IN ZVEZE KATOLIŠKIH TEDNIKOV V ITALIJI - FISC

LETNA NAROČNINA: ITALIJA in SLOVENIJA 70.000,
INOZEMSTVO 110.000 LIR. ZRAČNA POŠTA 140.000 LIR
POŠTNI TEKOČI RAČUN: 10647493
CENA OGLASOV: PO DOGOVORU

34170 GORICA, RIVA PIAZZUTTA 18
TEL 0481 533177
FAX 0481 536978
E-MAIL noviglas@tmedia.it

34133 TRST, ULICA DONIZETTI 3
TEL 040 365473
FAX 040 775419
E-MAIL nglasts@tin.it

NEVARNE TEŽNJE

POJAV OBRITOGlavcev ZASKRBLJA DEMOKRATIČNO EVROPO

ALOJZ TUL

GLAVNI VZROKI

Pred tridesetimi in več leti je evropsko družbo globoko vznemiril pojav tako imenovanih dolgolasev, to je mladoletnikov, ki so si v znak protesta proti obstoječim družbenim in političnim razmeram pustili prosto rasti las ter opuščali njihovo običajno negovanje. S tem so hoteli nekako opozoriti svet okrog sebe in odgovorne politike, da mladi niso zadovoljni z razmerami, ki urejajo ne samo položaj mladih, temveč tudi drugih šibkejših družbenih slojev. Skratka, zahtevali so temeljite reforme zlasti na področju izobraževanja in vloge mladih v splošni družbi. Spominjamo se zlasti množičnih študentskih protestnih nastopov v skoro vseh evropskih prestolnicah in drugih velikih mestih, ki so si sledili v letu 1968 in naslednjih.

Nekaj podobnega se, čeprav zaenkrat v manjšem obsegu, dogaja v Evropi tudi danes. V mislih imamo raznovrstne pojave neonacističnega vedenja v javnosti in idejnega navezovanja mladih pobudnikov na vzore iz medvojnega preteklosti. Od ostalih mladih vrstnikov se hočejo razlikovati tudi po načinu oblačenja in negovanja svoje fizične zunanosti. Namesto dolgih las si lasišče do gola obrezujejo, zato jih nazivajo kratkomalo obritoglavci ter jih v političnem pogledu označujejo za pristaše neonacističnih idej in idealov in njihova gibanja za neonacistična.

Vedno številnejši preučevalci tega aktualnega pojava se sprašujejo, kje je treba iskati vzroke zanj, kajti letani omejevanje zgolj na nekatere evropske države, temveč je v večjem ali manjšem obsegu prisoten v izbranih družbenih sredinah skoro vseh evropskih držav. Kar pri tem še posebej izpostavljajo, je ugotovitev, da je opisana nova oblika neonacizma našla najbolj ugodna tla v Nemčiji, in sicer v njenem vzhodnem delu, ki se je leta 1991 rešil realsocialističnega, t.j. komunističnega jopiča, in se pridružil Zahodni Nemčiji. Nekateri družboslovci pripisujejo glavni vzrok zburjanja neonacizma razmeram, ki jih ustvarja drug pojav, t.j. ekonomska globalizacija, ki zlasti na gospodarskem področju nezadržno podira dosežanja ravnovesja tako znotraj gospodarskega dogajanja v posameznih državah kot med državami samimi. V naravi stvari je, da je globalizacija najbolj prizadela prav države na Vzhodu (od Nemčije prek Češke, Slovaške in Madžarske do Rusije), kjer so prej živeli v nekakšnem neprodušnem stekljenjaku s stoječim zrakom, ki je pa dal občutek absolutne varnosti. S padcem komunističnega sistema se je celoten prostor izpostavil preprihom in s tem odpravil vsakršne varnosti. V konkretnem primeru Vzhodne Nemčije je bilo treba vse začeti s kraja, vključno na občutljivem gospodarskem področju. Vse to je,

po mnenju poznavalcev razmer, ustvarilo zlasti pri mlajših rodovih občutek, da morajo nekdanjo "varnost" iskati v zgledih iz ne tako daljne preteklosti.

ZASKRBLJENOST JE NA MESTU

Ne da bi pojav poenostavljali ali ga enostavno povsod izenačevali, moramo vzeti na znanje, da se gibanja, ki jih danes sredstva javnega obveščanja označujejo kratkomalo za neonacistična, pojavljajo pod različnimi odtenki tudi v samih tako imenovanih demokratičnih državah zahodne Evrope in ne samo v Nemčiji. Ali nimamo v Italiji močno desničarko gibanje, ki razmišlja podobno, kot to delajo njihovi bratrance drugod po Evropi? Primer zase je, recimo, Avstrija, ki ni po vojni doživela denacifikacije. Podobno velja glede defašistizacije v Italiji.

Da je pojav oživljanja totalitarnih ideologij iz preteklosti dejstvo, dokazuje namer, da bi v prihodnjih mesecih organizirali v Trstu (!) shod "naciskinov" iz Nemčije in iz drugih srednjeevropskih držav, ki ga je neuradno naznailo tukajšnje skrajno desničarsko gibanje Forza Nuova.

Pojavljanje in nastopanje obritoglavcev z neonacističnim predznakom ima zaenkrat omejen obseg, vendar ustrezno zaskrblja določene evropske kroge, kar posredno dokazuje njihovo zadržanje do nedavnega vstopa svobodnjakov v avstrijsko vlado.

POVEJMO NAGLAS

JANEZ POVŠE

PRISELJENCI VIDIJO V NAS OBLJUBLJENO DEŽELO

Med najpomembnejša dogajanja sedanjega časa prav gotovo sodi pojav priseljencev oziroma beguncev. Zaradi vojn, revščine in politične prisile naj bi se v svetu okrog dvajset milijonov ljudi pomikalo proč od svojega doma, največ v Aziji in v Afriki. Vse večje število se jih zateka v razviti svet, se pravi k nam. Dejstvo je, da ni lahko zapustiti svojega rojstnega kraja, dejstvo je tudi, da vsi ti ljudje vidijo v razvitem svetu obljubljeni deželo, ki jim bo dala vse, česar niso imeli ali kar so izgubili, ne nazadnje toplino domačega kraja. Realnost je seveda dosti bolj kruta, tujina je slej ko prej tujina, poleg tega pa za razviti svet te stvari tudi niso tako preproste. Tega se še kako dobro zavedamo, saj se ena od priležnostnih poti usmerja v Evropo prav preko naših krajev. V kolikor smo odkriti, nas priležniki spravljajo v stisko. Gre za velike kulturne razlike, ki nas v mnogočem ločijo od njih, zato na njihovo prihajanje odgovarjamo z zadrego in zaskrbljenostjo. O tem pričajo pogosta nasprotovanja odpiranju zbirnih središč, kadar bi morala slednja živeti v naši bližini. V primeru, da so daleč od nas, ne vidimo problema in smo načelno z njimi soglasni, neposredno soočene s prihajajočimi pa nas sili v odklanjanje. Toda pojav priseljenski bo še trajal in se bo po nekaterih napovedih še okreplil, zato se moramo v odnosu nanj opredeliti.

Na vsak način si je treba prizadevati, da bomo v odnosu do novih prebivalcev našega kraja in širših območij vzpostavili humano in razumevajoče stališče. Svetopisemske razsežnosti preseljevanja nas nemara obvezujejo, da svojo kulturo počlovečimo do še višje stopnje, kot jo zmoremo v tem trenutku. Omenjene razsežnosti pretoka ljudi iz revnih dežel v bogate so namreč lahko priložnosti, ki se jim ni mogoče izogniti, namreč da se naša kultura v večji meri usmeri na tiste, ki so pomoči potrebni. Svet je očitno prispel do točke, kjer bo izostrena dvoobrazna resničnost revnih in bogatih temeljni izživ človeka prihodnosti. Revni svet torej k nam množično in nepretrgano prihaja. Bomo znali na ta izziv ustrezno odgovoriti? Bomo v tem izzivu prepoznali razpotje, ki bo odločilno za vse nas, se pravi razpotje med široko darežljivostjo in ozkostjo trdosrčnosti? Bomo razumeli razloge preseljevanja in stisko ljudi na begu ali se bomo prestrašili za svoje pridobitve? Ni razloga, da ne bi verjeli v moč človečnosti, ki bo v prihodnosti edina lahko smotno urejevala celotno svetovno organiziranost. V nasprotnem primeru bomo namreč postali žrtve lastnega oboroženega zapiranja svojih meja, s tem pa podlegli logiki nestrpnosti in nasilja, ki se po pravilu vedno obrneta proti človeku.

NOVIM OBZORJEM DUHA NAPROTI

IVAN ŽERJAL

G. Štrubelj, s kakšnimi občutki se poslavljate od naših vernikov?

Slovo je vedno težko. Francozi pravijo: "Partir, c'est mourir un peu" - odpotovati pomeni kar malo umreti. Morda odmreti nečemu, kar ti je pripadalo in čemur si sam pripadal. Iztrgati nekaj, kar je bila celota, je vedno poseg v živo in boli. Tvegati tak korak lahko narekuje samo nekaj večjega, nekaj, kar te vodi še k večji celoti, večji enovitosti tvojih življenjskih usmeritev. V imenu tega odhajam.

Večkrat sem si že dejal, da me v življenju najbolj boli to, da sem na različnih krajih sveta moral prekiniti živ in intenziven stik s toliko ljudmi. Ostanete ti naslovi, telefonske številke, objuba po nadaljevanju tsnih in pogostih stikov. Pa gre življenje večkrat prehitro naprej in pušča za sabo mesta, pokrajine in ljudi, ki ostanejo tam, ne da bi jih imel čas in možnost še kdaj doživljati na isti način kot takrat, ko si živel z njimi.

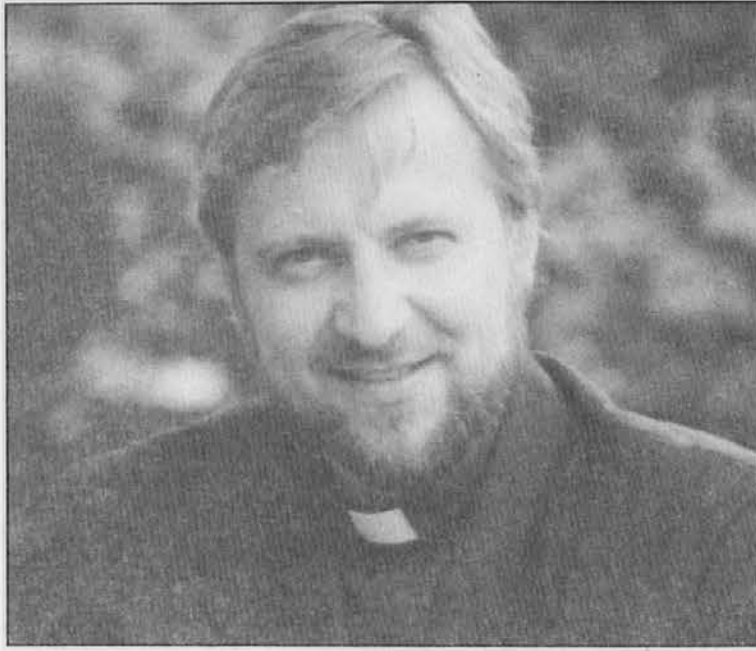
Na Opčinah in sploh na Tržaškem sem se dobro in lepo počutil. Ne bi se mogel imeti tako, če tu ne bi bilo dobrih, plemenitih in globokih ljudi. Med svojimi verniki bi tako lahko napravil dolg, zelo dolg seznam. Odnesel ga bom s seboj, v svojem srcu.

Zakaj in kam pravzaprav odhajate?

V zamejstvu sem deloval deset let, kar je pravšnje obdobje, da poženeš korenine, kot se večkrat reče. Rad bi rastele te še naprej, če ne bi bilo večjih zahtev tudi drugje. Mislim na študijsko področje, za kar sem se pripravljaval dolga leta, in čutim, da bo moje novo delovno področje. Povsem bi se rad posvetil poučevanju teologije, natančneje teološke antropologije, za kar sem se specializiral. Od leta 1992 do letos sem poleg drugega dela poučeval eklesiologijo - nauk o Cerkvu in Teološko pastoralni šoli v Novi Gorici in Kopru. To mi je bilo v tolikšno veselje, da to izkušnjo lahko primerjam duhovni oazi, ki sem jo mogel živeti s študenti, s katerimi sem delal. Približno tako si predstavljam tudi poučevanje na univerzi. Leta so sicer že zložena v štiri in pol skladovnice, vendar se tega ne bojim. Čutim še dovolj moči, da zaorjem na njivi teološke znanosti.

Še nekaj bi rad povedal. Takoj po opravljeni doktorski disertaciji na Gregorijanski univerzi v Rimu sem že začel s seminarskim delom na Teološki fakulteti v Ljubljani. Ravno takrat pa je pokojni škof Lovrenc Bellomi zelo prosil našega salezijanskega predstojnika, sedanjega beograjskega nadškofa Stanislava Hočevarja, za prepotrebno pastoralno pomoč v tržaški škofiji. Takrat so me predstojniki preusmerili v pastoralno delo, za kar sem jim pravzaprav hvaležen. Ovinek, ki je trajal deset let, je lepo in plodno poglavje mojega življenja. Za leto dni odhajam v Nemčijo, v Tübingen, kjer je poznana in zelo dobra katoliška univerza. Grem, kot sem marsikomu rekel, pod osvežujočo intelektualno prho, ker se želim dodobra zbuditi, osvežiti in nato oditi na novo pot. Vsakih deset let človek to krvavo potrebuje, zato je v Cerkvu, zlasti pri nekaterih redovih, že udomačena praksa t.i. sobotnega leta, ki omogoča študijsko in duhovno prekrvavitev, novo osvežitev in ponavadi tudi nov zagon. Sicer pa je v

Že pred časom se je v zamejstvu razširila vest, da se od openskih in seveda tudi ostalih tržaških vernikov poslavlja dr. Zvone Štrubelj, sicer župnik in dekan na Opčinah, pa tudi vsestranski pastoralni in kulturni delavec, ki je na Tržaškem deloval celo desetletje. Poleg rednega dušnopastirskega dela je pri nas še urejal radijsko rubriko *Vera in naš čas*, do nedavnega je pisal v naš časopis, pred časom pa je pri Goriški Mohorjevi družbi izdal tudi knjigo z naslovom *Ali je Bog oče in mati?* Dr. Štrubelj odhaja na katoliško univerzo v Tübingen v Nemčijo, ob slovesu pa smo ga vprašali za pogovor, na katerega je rad pristal.

pravilnik pastoralnega dela katoliške Cerkvu že prišlo imenovanje župnikov za devet let, kar se mi zdi pravšnje obdobje za ustvarjalno in plodno delo v neki župniji. To pravilo je že v navodilih Italijanske škofovske konference, pa tudi v naših salezijanskih konstitucijah.

Tübingen, kamor odhajam, mi je drag še po nečem. Prav v bližini počiva naš veliki rojak Primož Trubar, ki ga tam zelo cenijo in še danes dela v prid Slovenije in Slovencev. Rojen sem prav v bližini, le pet kilometrov od njegove rojstne vasi Rašica. On sam je več let živel in deloval v Trstu. Zagotovo so spoznavanje evangeličanske Cerkvu in teologije ter njenih usmeritev za katoliškega teologa v dragocen pripomoček pri njegovem razmišljanju in delu.

Kakšen vtis ste si ustvarili v tem desetletnem obdobju o zamejstvu?

Zamejstvo kmalu ne bo več to, kar ga definira, meja namreč. Upajmo, da bo v nekaj letih odpravljena. Upam tudi, da bodo tržaška, goriška in videmska pokrajina, kjer živijo Slovenci, vedno bolj živa veja narodovega telesa. To bo odvisno tako od drevesa, t.j. od matične Slovenije, kot tudi od veje, to je zamejstva samega. Ali bo meja še naprej obstajala v glavah in v duši Slovencev na eni in na drugi strani? Težko jo bo odpraviti prav tam, kjer je najgloblja, v mentaliteti in navadah, v notranjem zadržanju. Slovenija se bo zelo hitro znašla v istem položaju, kot je bilo zamejstvo dolga desetletja. Se bodo Slovenci pripravljali kaj naučiti in podučiti od te izkušnje? V zamejsko vejo narodovega telesa že dolgo piha burja. Suličasti listi oljke so najlepši, ko jih obrača burja. Tako trdno rastejo na veji, da jih nobena sila ne odpiha. To je tista zdrava narodna zavest, ki sem jo srečal pri nekaterih ljudeh v zamejstvu in ki v ničemer ni primerljiva z včasih površnim, napihnjenim in z interesi obloženim rodoljubjem v zatišju matice. V tem smislu Slovencev manjka burje, zato tudi dinamičnosti in odpornosti. Slovenija postaja križišče, tako kot so Trst, Gorica in tudi Videm

križišče že po zgodovinski in zemljepisni danosti. Si bomo v tem znali pomagati? Ali bomo še naprej malenkostni, provincialni in do kraja zamerljivi? To je resno vprašanje. Tudi v Cerkvu bo tržaška, goriška in videmska "slovenska vejica" živela in morda še kdaj ozelenela po istem zakonu vzajemnosti med deblom in vejo. Vsaka primerava šepa, tudi moja. Mislim pa, da bodo stvari šle ali se razšle v tej smeri.

Kako bi orisali podobo povprečnega slovenskega vernika na Tržaškem?

O povprečnem verniku je težko govoriti. Ne morem sploh govoriti o notranji držbi posameznega vernika. V nekaj potezah lahko razgrnem to, kar se vidi in opazi od zunaj. Gotovo je tržaški vernik ponosen na svojo versko tradicijo in jo želi iskreno in na najboljši način ohranjati naprej. Pri tej vnemi mu morda malo uhaža živ in ustvarjalen utrip življenja v Cerkvu. Tu mislim na malo bolj živo in življenjsko liturgijo, na spoznavanje in poglobljanje Svetega pisma, na nova duhovna gibanja, na nove možnosti vključevanja laikov pri pastoralnem delu. Tako se nimamo, vsaj v Trstu ne, stalnega slovenskega diakona, delivcev obhajila, katehetov, liturgičnih animatorjev. Po drugi strani sem opazil večje število vernikov, ki iščejo in si želijo poglobljanja verskega življenja. Škoda, da jih v naših skupnostih ne znamo odkriti in njihova iskanja in duhovne darove ne vključimo v pastoralno življenje naših skupnosti.

Veliko skrb ste posvetili mladini. Do katerih zaključkov ste prišli pri delovanju z mladimi zamejci?

Z mladimi? Mislim, da smo prišli nekako na pol poti. Zlasti v začetku sem imel več časa zanje in smo marsikaj lepega doživeli in naredili. Kasneje se je moj delovni dan tako natrpal, da je bilo vse manj časa zanje. Če pa nisi cel in z vsem srcem z njimi, potem pa nimajo kaj dosti od tebe. Na pol ali na četrt ljudi imajo povsod dovolj: doma v družini, v šoli, na tečajih, po uradih, v društvih, organizacijah, žal tudi v Cerkvu. Le v prijateljskih skupi-

nah ne. Tam pa mladi ostajajo ali tudi želijo biti sami. Nov stil delovanja z mladimi bi bil prav to: prijateljstvo, brez ure, brez živcev in brez koledarja, prenatrpanega s termini. Mladi imajo prav, ko zahtevajo mlajšega duhovnika samo zase, nekoga, ki bi bil res celostno na razpolago njihovim duhovnim potrebam. Tržaški skavti so res živi in dobro organizirani. Marsikaj so mi dali in iz njihovih vrst je zrastle lepo število uravnoveženih, zdravih in odprtih oseb. Za marsikaterega bi dal roko v ogenj. Zelo cenim vztrajno, več kot dvajsetletno delo s skavti in drugimi mladimi sobrata Tona Bedenčiča.

Kot dušni prastir ste si v krajih, kjer ste službovali, prizadevali za združevanje in sodelovanje med ljudmi in komponentami, ki so si bile zaradi idejnih in narodnostnih razlogov oddaljene. Katerega ključa ste se pri tem posluževali in v kolikšni meri mislite, da je bilo to prizadevanje uspešno?

Kar vesel sem, da sem uspel vzpostaviti dialog in medsebojno spoštovanje med slovenskimi in italijanskimi verniki. Kakšen ključ naj bi bil pri tem? Mislim, da evangelijski. V osnovi evangelijski je dosledno spoštovanje različnosti in tolerance. Jezus marsikateri govor sklene s pojasnilom: kdor ima ušesa, naj posluša! Kdor more razumeti, naj razume! Nobene sile in prisile ni v Jezusovih namenih in delih. Če smo kristjani, pristajamo na njegov stil odnosa do bližnjega. To je vez zaupanja, odprtosti in spoštovanja. Od tu tudi občutek obdarovanosti. Različnost jezika in kulture je dar, ki ga lahko prejmem, ko se mi drugi odpre in mi želi dati to, kar mu je najdražje. Odpiranje izkušnjam večinskega dela naše skupnosti se ne imenuje naša ogroženost. To besedo sem želel črtati iz slovarja verskega doživljanja. Priznati moram, da so skupna srečanja z italijanskimi verniki openske župnije izhajala iz teh postavk. Koristna niso bila le za nas, pač pa morda še bolj za italijanske vernike. Kjer ni strahu, postane vse lepše in pozitivnejše. Drža odprtosti bo slovenskim vernikom na tem koščku zemlje dopustila še marsikatero do sedaj skrito možnost in samospoznavanje, italijanskim vernikom pa dala priložnost za resnično duhovno in človeško rast.

V številnih razgovorih sem večkrat slišal, da si ljudje želijo duhovnika, ki ne bi - po domače rečeno - toliko "pridigal", ampak ki bi bil predvsem prijatelj, ki je vedno pripravljen na razgovor, dobro besedo in pomoč v stiski. Ste si tudi vi ustvarili tak vtis? Ali ne mislite, da si ljudje, tako laiki kot posvečene osebe, še vedno predstavljamo duhovnika kot zastopnika neke oblasti bolj kot pa razumevajočega prijatelja?

Lik duhovnika je na splošno še vedno preveč idealiziran in sakraliziran. Drugi vatikanski koncil se je izognil besedi "potestas sacra", sveta oblast, ki se je stoletja uporabljala v Cerkvu. Uvedel je nov izraz, ki označuje vlogo in poslanstvo diakonov, duhovnikov in škofov, to je služenje. To je važen premik, ki pa se seveda še ni dodobra prijel v javnosti, niti med verniki ne. V koncilskem odloku *Lumen gentium, Luč narodov*, ki je bil zagotovo najbolj drzen in napreden odlok drugega Vatikanskega koncila, se kdaj pa kdaj uporablja tudi beseda, ki jo omenjate v vprašanju: prijatelj. Upam si trditi, da se v teh zadnjih desetletjih življenja Cerkvu ta beseda čedalje bolj udomačuje, ko gre za lik službenega duhovništva. S tem se zares približujemo svežim izvirov evangelijskega jezusa sam pravi svojim sodelavcem: "Ne imenujem vas več služabnikov, ampak prijateljev." O pastoralnem načinu, ki ga lahko imenujemo "prijateljevanje", sem že spregovoril, ko je šlo za vprašanje mladih. Ne samo mladi, tudi drugi verniki iščejo v duhovniku predvsem nekoga, ki jim zna prisluhniti in je pripravljen prehoditi z njimi del težke življenjske poti. Pogostokrat je to del kalvarijske poti. V splošni zmedenosti, ki jo trenutno živimo, more duhovnik svojemu verniku, sogovorniku, nakazati trdne oporne točke upanja. Povede ga lahko, če je seveda sam pripravljen ga spremljati, na sončno stran bivanja, kjer živi in deluje živi Kristus, ki je premagal smrt in vstal od mrtvih. Krščanstvo ima v jedru svojega oznanila neverjetno terapevtsko moč, ker je vera neuničljivega optimizma. Njena duhovna energija, ki prihaja od Kristusa samega, prodira skozi najbolj črne oblake zgodovine posameznika in celotne človeške skupnosti.

*V svojem "zamejskem" obdobju ste poleg rednega dušnopastirskega delovanja ustanovljali in vodili razne verske skupine, urejali ste radijsko rubriko *Vera in naš čas*, pisali ste v naš časopis, napisali ste knjigo... Skratka, prispevali ste k temu, da je versko življenje v zamejstvu postalo nekoliko bolj živabno. Kaj upate, da bo od vsega tega ostalo?*

Ostalo bo, kar je bilo zares dobrega in kvalitetnega in na strani Boga. Vse drugo bo použil čas. Na našem področju je težko meriti rezultate. Jezus sam pravi, da smo kot sejanci. Naša naloga je prav v tem: sejati semena dobrega, sejati evangelijska zrna resnice, ki ni od tega sveta. Z drugo besedo, posredovati, kolikor je v naši človeški moči, Kristusa samega. Kdor vsadi oljko, ne bo nikoli počival v njeni senci. Podobno je z delom na duhovnem področju.

Svojo vlogo dušnega pastirja sem doživljal predvsem kot odkrivanje darov v posameznikih in v skupnosti. Toliko bogastva je v vsakem človeku, pa se večkrat raje zadržujemo na obronku, pri negativnem, na napakah. S tem zapiramo vrata, ki bi nas vodila v prostrani in čudoviti duhovni svet človeške duše. Odkrivanje duhovnih darov v posamezniku, spodbujanje k duhovni rasti, prigovarjanje k uporabi teh darov... mislim, da bi s tem lahko izrazil svoj način pastoralnega delovanja.

PET NOVIH BLAŽENIH, MED NJIMI DVA PAPEŽA

SVETOPISEMSKA RAZMIŠLJANJA
OB BOGOSLUŽNIH BERILIH
V LITURGIČNEM LETU BŽLAHTEN IZBOR BOŽJE BESEDE,
NEDELJO ZA NEDELJO

VILJEM ŽERJAL

23. NAVADNA NEDELJA

"Bodite močni, nikar se ne bojte!" (Iz 35, 4)
 "Hvali, moja duša, Gospoda, ker je dober." (po Ps 146)
 "Revni na svetu... so bogati v veri in dediči kraljestva."
 (Jak 2, 5)
 "Ozrl se je proti nebu, zavzdihnil... Odprl se!" (Mr 7, 34)

Bog je začetnik vsega. On si je zamislil vse stvarstvo, zlasti človeka. In On ga tudi rešuje: "On prihaja, da vas reši!" (Iz 35, 4). Človek lahko le hvaležno sprejema Božjo pobudo.

Sv. Pavel nas poučuje, da je Bog vse ustvaril in odrešil v Jezusu Kristusu: "Ta je podoba nevidnega Boga, prvorojenec vsega stvarstva, kajti v njem je bilo ustvarjeno vse, kar je v nebesih in kar je na zemlji, vidne in nevidne stvari... vse je bilo ustvarjeno v njem in zanj... in v njem je utemeljeno vse. ... po njem je spravljal s sabo vse stvarstvo... pomiril, kar je na zemlji in kar je v nebesih" (Kol 1, 15-17, 20).

Isto izpovedujemo v apostolski veri pri sv. maši.

Pridružujemo se zboru ljudi okrog Jezusa, ki je pravkar odprl ušesa in razvezal jezik gluhonemega, in ki so kljub Jezusovi prepovedi le še bolj oznanjali in navdse začudeni govorili: "Vse prav dela: gluhi daje, da slišijo, nemim, da govorijo" (Mr 7, 36-37). Začenja se namreč odrešenje vsega. Toda nam se zdi, da vladajo še naprej gluhoti in nemosti človeka ter pozaba Boga. Kajti človek se ne ustraši niti pred največjimi zločini, kljub Jezusovi smrti in vstajenju. Zmožen je vse pozeptati, vse, kar je lepega in svetega, celega človeka, ne more pa ustvariti niti bilke iz nič. Podoben je malikom, ki jih ustvarja, srebru in zlatu, ideji, delu svojih rok: "Usta imajo, pa ne govorijo, oči imajo, pa ne vidijo, ušesa imajo, pa ne slišijo, nos imajo, pa ne duhajo, svoje roke, pa ne tipajo, svoje noge, pa ne hodijo, glasu ne dajo iz svojega grla. Kakor oni so tisti, ki so jih naredili, vsak, ki zaupa vanje" (Ps 115, 4-8).

Kolikokrat so zapele in še pojejo pištola in brzostrelka, mačeta, renčelica in celo sekira kot izraz pokvarjenega in poživiljenega srca, ki je gluho za usmiljenje, trpljenje in najvišje vrednote, nemo za besedo odpuščanja in sprave, za odrešenje. Srce je postalo plen morilca ljudi od začetka, lažnivca in očeta laži-hudiča (gl. Jn 8, 44) ter satana, sovražnika božjega kraljestva resnice, miru, svobode, veselja, življenja.

Vsak lahko preleti v spominu, da ga očičuje zase in za druge, posebno v tem jubilejnem letu sprave in usmiljenja, dogodke nasilja in vsakršne podlosti nad človekom, ki jim je bil priča s točnim datumom, imeni razbojnikov in žrtev, s krajem, pričami, da odreši sebe in sočloveka nasilno prelite krvi, četudi po navidezno nedolžni tabletki za splav.

Jezus je pri tem nepopustljiv, ne samo s pismouki in farizeji, ker hoče rešiti človeka smrti in pogube: "Da pride nad vas vsa pravična kri, prelita na zemlji, od krvi pravičnega Abela do krvi Zaharija, Berekijevca sina, ki ste ga ubili med templjem in oltarjem" (Mt 23, 35).

Pokaže na rano zato, da jo lahko pozdravi. Ker je oče, odpušča, odrešuje, oživlja: "Če so vaši grehi rdeči kakor škrlat, bodo beli kakor sneg, če so rdeči kakor bagrenina, bodo beli kakor volna" (Iz 1, 18).

Za to milost pa je treba moliti, si jo izprositi, da se nam odprejo ušesa za poslušanje Božje besede graje, a obenem odpuščanja, da se odprejo usta za spoved, obtožbo krivih dejanj ter da se odpre srce za trden sklep za dobra dela in hvalo Boga, za njegovo usmiljenje in dobroto (Ps 146, 6-10).

Gotovo je to zahtevno, obsoditi namreč samega sebe, a samo z odkritosrčnim ponižanjem lahko postanemo zopet polnopravni božji otroci. Apostol Jakob nam to potrjuje: "Poslušajte, moji ljubi bratje! Ali ni Bog izbral tistih, ki so revni na svetu, da so bogati v veri in dediči kraljestva, ki ga je obljubil vsem, ki ga ljubijo?" (Jak 2, 5).

Že Izaija spodbuja k pogumu vse plahe: "Bodite močni, nikar se ne bojte!... Tedaj bodo spregledale oči slepih, gluhi se bodo odprla ušesa... jezik nemega bo vriskal!" (Iz 35, 4-6).

Spreobrnjenci, npr. sv. Pavel, sv. Avgustin, Tatjana Goričeva ter nešteto drugih nam govorijo o sreči, ki preplavi človeka, ki se spreobrne k živemu Bogu.

Že spomin na sv. krst, kjer je krstitelj izgovoril besedo »efeta« - odprl se! in se je dotaknil ušes in ust, nas opogumlja za delo za odrešitev sočloveka, neprisiljeno, a v zavesti, da je vsak človek boljši od nas (gl. Flp 2, 3), da pa je vse najprej odvisno od Boga. On je tisti, ki "dela vse v vseh" (1 Kor 12, 6).

A je odvisno tudi od človeka, še najprej od človekovega jezika. Ta je "majhen del telesa... Poglejte, kako majhen ogenj, pa vžge tako velik gozd" (gl. goreče gozdove v ZDA, po celi Evropi in drugje); jezik je ogenj; med deli našega telesa je jezik vesolje krivice, ki omadežuje vse telo in razvnela krog nastajanja, njega pa razvnela peklena dolina... le jezika ne more ukrotiti noben človek; nestanovitno zlo je in polno smrtonosnega strupa. Z njim hvalimo Gospoda in Očeta in z njim preklinjamo ljudi, ki so ustvarjeni po Božji podobi. Iz istih ust prihajata blagoslov in kletev" (Jak 3, 5-6, 8-9).

Marijino rojstvo naj bo znamenje rojstva novega, dobrega človeka, ki je odprt za hvalo Boga in blagoslov ljudi.

V nedeljo, 3. t.m., se je na Trgu svetega Petra v Vatikanu zbrala velikanska množica vernikov, da bi prisostvovala papeževi proglasitvi petih novih blaženih, med katerimi sta tudi dva papeža, in sicer t.i. "dobri papež" Janez XXIII. in papež Pij IX. Proglasitev slednjega za blaženega je razvnela veliko polemik, ki se še sedaj niso polegale; med drugim je njegova beatifikacija povzročila negotovanje izraelske vlade, ker naj bi omenjeni papež imel do Judov in judovske vere več zadržkov.

Pred stotisočglavo množico vernikov z vsega sveta je sveti oče razglasil za blažena omenjena papeža, a tudi tri druge goreče vernike; ti so: Guillaume Joseph Chamina-de, francoski duhovnik, ki je živel v času francoske revolucije in je ustanovil t.i. Marijin redovniški red (marijanisti); irski benediktinec Columba Marmion ter Tommaso Reggio, nadškof iz Genova, ki je svetniško živel konec 19. stoletja.

Janez Pavel II. se je zavedal, da bo z beatifikacijo Pija IX. vrsta težav in je zato med nedeljsko razglasitvijo Pija IX. za blaženega v svojem nagovoru sam naglasil, "da se svetost živi v zgodovinskem obdobju in v življenjskih razmerah, ki so lastne človeštvu. Ko sveta Cerkev razglasi za blaženega nekega svojega sina, ne proslavlja tudi njegovih zgodovinskih izbir, ki jih je blaženi storil, ampak nanj pokaže kot na zgled za vse kristjane in kot na človeka, ki je vreden čaščenja zaradi svojih kreposti." Papež Wojtyła je med prikazom lika t.i. "papeža-kralja" tudi povedal: "Njegovo načelovanje Cerkvi ni bilo lahko. Bil je zelo priljubljen, a tudi zelo osovražen in obrekovan. Sredi vsega tega pa je vseeno blestela luč njegovih kreposti: dolgotrajne težave, s katerimi se je srečeval, so ga utrdile v zaupanju

v Božjo Previdnost." V nadaljevanju svojega govora je papež Janez Pavel II. tudi poudaril, da gre prav v luči tega razumeti, zakaj se je papež Mastai-Ferretti odločil za I. Vatikanski koncil, "ki je razjasnil z avtoriteto učitelja neka-

tera žgoča vprašanja in je obenem potrdil soskladje med vero in razumom."

Ko je sveti oče spregovoril o papežu Janezu XXIII. in ga je nepregledna množica na Trgu sv. Petra dobesedno preglasila s huronskim aplav-

zom odobravanja, je dejal, da se bomo "dobrega papeža" vedno radi spominjali kot svetega očeta, "ki je bil zmeraj nasmejan in vedno z odprtimi rokami". Dejstvo, da je papež Roncalli še danes izjemno priljubljen med verniki, kar je pokazalo rimsko slavje, izhaja iz večjega poznavanja dela in časa "dobrega papeža" kot tudi iz dejstva, da je bil Janez XXIII. pobudnik II. Vatikanskega cerkvenega zbora, ki je korenito spremenil Cerkev, saj jo je odprl sodobnemu svetu in ji dal novih življenjskih moči, obenem pa je tudi temeljito pretresel in posodobil sam Vatikan, se pravi: cerkvene urade je prevetрил in prezračil, dal besedo tudi tistim, ki so dotlej morali molčati, in vlil novega, evangeljskega zagona mladim močem v katoliški Cerkvi. Janez XXIII. je postavil nove temelje sodobni katoliški Cerkvi in dal glas vernikom; morda prav v njem lahko zares vidimo delo Božje Previdnosti, delo Svetega Duha, "ki veje, kamor hoče". Marsikdo je ob njegovem imenovanju za prvega moža Cerkve dejal, da so ga kardinali izbrali iz svoje srede zato, da bi bil samo "prehodni papež", ker je bil tedaj pač že star. Zgodilo pa se je ravno narobe: "dobri papež" je napravil v Cerkvi tako velike spremembe in stvari, ki si jih nihče ni upal niti napovedovati. In čas je pokazal, da so bile te spremembe še kako potrebne. Povedati pa moramo tudi to, da sta ga označevali izjemna dobrodušnost in preprosta, čisto človeška dobrohotnost, ki je izžarevala iz vsakega njegovega dejanja. Lik Petrovega naslednika je postal tudi zato, ker je bil papež Janez XXIII. dobrohoten in vesele narave medijsko bolj zanimiv, pri vernikih pa je "dobri papež" vzbujal tiho hvaležnost in neprikrito odobravanje in občudovanje.

ZUT

STALIŠČE SV. OČETA GLEDE GENETIKE

ZA ČLOVEKA GRE!

Papežev odločni Ne! kloniranju človeka je močno odjeknil v svetovnih sredstvih obveščanja kot tudi med samimi genetiki in raziskovalci.

Že v prejšnji številki Novega glasa smo poročali o tem, kako je papež Janez Pavel II. nastopil v Rimu pred štiri tisoč zdravniki, genetiki in zdravstvenimi tehniki v torek, 29. avgusta, ko se je udeležil letnega zasedanja svetovne organizacije za presaditve človeških organov. Hkrati ko je odločno nasprotoval vsakemu genetskemu zlorabljanju človeških zarodkov (embrijev), je tudi odločno predstavil kot "pristno dejanje ljubezni" darovanje človeških organov. Načrti ali poskusi kloniranja človeka, manipulacija in uničevanje človeških zaro-

dkov "niso moralno sprejemljivi, in to tudi v primeru, da bi imeli dober namen!" je povedal sveti oče in tako poudaril, da se človeško življenje začne že ob spočetju in je torej sveto od samega spočetja. Kako blizu so te stvari svetemu očetu, priča že dejstvo, da je papež sam odšel v rimsko četrt Eur in se udeležil kongresa zdravnikov-izvedencev za presaditev človeških organov. Ni jih torej poklical v Vatikan, kot bi lahko storil, ampak je sam pred več kot štiri tisoč zbranimi poudaril, da se ne gre igrati s človekom in njegovo usodo.

Seveda pa papež ni prišel na kongres zdravnikov, da bi samo izrekel svoj odločni Ne! kloniranju človeka, saj je istočasno tudi podprl vsa priza-

devanja zdravnikov, ki se ukvarjajo s presaditvami organov, ko je dejal: "Pri tem darovanju ne gre za to, da človek daruje nekaj svojega, ampak daruje del samega sebe!"

Obenem je podprl presaditve organov, kjer se uporabljajo živalski organi, a le v primeru, kot je poudaril sv. oče, da ti organi ne spremenijo genetične zasnovе človeka in njegove psihe! Ko je govoril o presaditvah človeških organov, je ostro obsodil vsako trgovino z njimi, za katero je dejal, da "je moralno nesprejemljiva".

Zanimivo pa je tudi dejstvo, da je Janez Pavel II. nazkazal smer, v katero lahko gre genetika, saj je dejal, da se lahko raziskujejo in tudi gojijo človeške celice, tkiva, organi iz celic, ki jih vzamemo odraslemu človeku. Naj se torej ne izvajajo poskusi na člove-

ških zarodkih, ampak naj se genetika osredotoči raje na poskuse na celicah odraslega človeka! Znano je namreč, da je zadnje čase genetika napravila velikanske korake in bi znanstveniki zato radi že v kratkem začeli z gojenjem človeških tkiv in organov, do katerih bi prišli s kloniranjem.

Z izjavami in držo svetega očeta se seveda v svetu vsi ne strinjajo, a tudi ljudje in predvsem znanstveniki, ki ne zagovarjajo krščanskih stališč do življenja, svetemu očetu priznavajo veliko moralno avtoriteto in obenem doma- la vsi ugotavljajo, da se morajo na področju genetike in njene uporabe v vsakdanjem življenju postaviti jasna mednarodna zakonska določila in visoke moralne in etične vrednote, ki jih ne sme noben raziskovalec prekoračiti.

JUP

POGOVOR Z UDELEŽENCEMA NA SVETOVNEM DNEVU MLADIH V RIMU

KO JE VERA NEKAJ ŽIVEGA

MARTIN MARUSSI

Pavel: Navdušil sem se le-tos spomladi, ko sem se udeležil romanja mladih iz naše dežele v Ogleju. Imeli smo peš romanje. Prvič sem se srečal s tako veliko množico mladih vernikov, ki me je zelo nagovorila. Razveselil sem se, ko sem videl toliko mladih, ki doživljajo, kar doživljam jaz. Odtlej sem začel resno jemati v poštev možnost, da bi se udeležil romanja v Rimu.

Igor: Tudi jaz sem se navdušil za Rim na mesečnih katehezah, ki jih je imel škof De Antoni za mlade pod geslom *Meeting Jesus*. Na podobnih srečanjih mladih sem že bil v sklopu organizacije AEGEE. To je akonfesionalna organizacija, ki pripravlja vsak teden srečanja mladih za okrog 25.000 ljudi. Bil sem že v Barceloni in Rimu. Tam so se mi "odprli" možgani... Spoznal sem širši svet.

Kaj ti je pomenilo romanje in kaj ti od njega najbolj ostaja?
Pavel: Letos proslavljam jubilejno leto. Tudi to dejstvo me je sililo v Rim, da bi nekako globlje doživel to slavje. Toda naše romanje je bilo več kot jubilej, bilo je srečanje mladih s celega sveta. Ni bilo praznovanje okrogle obletnice, ampak potrditev naše pripadnosti v veri. Vsi ti mladi so bili pričevalci. In tudi jaz sem bil pričevalec. Doživel sem nekaj zelo velikega. Navsezadnje je bil to dan mladosti, dan mladosti in veselja.

Kaj in Igor, kje sta bila nastanjena v dneh svojega bivanja v Rimu?
Pavel: Bivali smo v prostori-h salezijanske univerze Nuovo Salario. Nastanjeni smo bili v predavalnici kar na tleh skupaj z drugimi mladimi. Bilo nas je veliko, saj so mladi spali tudi na hodnikih stavbe.

Igor: Na to smo bili pripravljani, saj nas je duhovni voditelj goriške skupine g. Sinuhe že na dveh pripravljanih srečanjih, ki smo jih imeli v Gorici pred odhodom v Rim, povabil, naj doživljamo vse, kar nas doleti, v romarskem duhu, ki je duh odprtosti na presenečenja in tudi na težave, ki na poti pridejo.

Kdaj in kako si se navdušil za to romanje?

Igor: Najbolj globoko mi ostaja doživetje zakramenta odpuščanja. Prvi dan smo imeli mašo v Circo Massimo, kjer je bila tudi priložnost za sv. spoved. To je bila priprava na pohod skozi sveta vrata jubilejnega leta. V petih dneh smo imeli dve dopoldanski katehezi na olimpijskem stadionu. Prvo je vodil kard. Tonini, drugo pa škof p. Flavio, kapucinskega reda. Oba sta nas skušala navdušiti, da bi živeli krščanstvo v polnosti, živeti krščanstvo za to, kar je.

Kako to, da Cerkev, ki ponuja konservativne in tradicionalne vrednote, kot so spolna vzdržnost pred zakonom ali mučeništvo za mir, pravičnost in vero, ima takšen odziv pri mladih, čeprav svet te vrednote zanika in prezira?

Igor: Papež je povabil mlade, naj se srečanja udeležijo. Vloženih je bilo veliko priprav in truda. In mladi so odgovorili na to povabilo s svojo prisotnostjo, kar pomeni, da so pozitivno odgovorili na vrednote in način življenja, ki jih krščanstvo ponuja. To pomeni, da imajo mladi te vrednote za svoje, jih sprejemajo in

živijo. Danes živimo po svoje v težkih razmerah, v katerih verske vrednote niso na prvem mestu. Imamo vsega na razpolago. Večkrat pa nam manjka smisel za dosego velikih in majhnih stvari. In krščanstvo daje prav ta globoki smisel življenju.

Pavel: Cerkev kot institucija išče stik z mladimi, jih aktivno spodbuja, zna biti sodobna z njimi. Hkrati s tem, kar ponuja, išče neki "feedback" z mladimi, išče neki povratni odgovor. Za današnje mlade oz. za Cerkev, ki se ukvarja z mladimi, je mogoče značilno to, da jih aktivno vključuje v krščansko življenje. Krščanstvo je nekaj živega in aktivnega, je dinamični stil življenja. V preteklosti tega ni bilo.

Kaj pa neučestnosti na srečanju? Je bila organizacija na nivoju?

Igor: Z organizacijo ni bilo vse v redu, čeprav je res, da je za tako množico ljudi težko vse predvideti. Hrana je bila precej slaba. Zadnji dan, ko je bilo bdenje v Tor Vergati, smo celih 24 ur jedli samo iz pločevinastih škatlic. Tudi odhod s kraja slovesnosti pri zadnji maši je bil precej kaotičen. Mladi se niso preveč držali urnika odhoda, zato je prišlo do zapletov pri prevozi-h. Tudi rimska prevozna sredstva so imela težave.

Pavel: Vse ni bilo v najboljšem redu, vendar ni bilo tako hudo. Zaradi vročine, ki je bila velikokrat neznosna, so nas hladili s špricanjem vode, kar mi je povzročilo prehlad in nahod. Tudi noč bdenja v Tor Vergati je bila hladna. Naslednje jutro sem se prebudil v spalni vreči, ki je bila mokra od vlage. Toda kljub vsemu je bilo vredno biti tam.

veliko družino, v kateri smo bili vsi bratje in sestre. Na čelu te velike družine je stal stari, a po srcu še vedno mladi papež Janez Pavel II. Dan mladih je on sam otvoril s prelepimi besedami, ki jih je vsakdo poslušal z velikim zanimanjem. Res lepo je bilo videti tako množico mladih, ki zaupajo in verjamejo papežu in ga imajo za pravega prijatelja. Ni čudno, saj se je že 80-letni Wojtyła sredi mladih dobesedno pomladil in postal "eden od nas".

Zadnja dva dneva smo preživeli na velikanskem travniku v Tor Vergati. Tudi tam je bil z nami sveti oče, ki nam je cel večer govoril o veri in spodbujal vse mlade, naj se ne bojijo pričati za Jezusove nauke, ker je

naša naloga v tretjem tisočletju prav ta: verjeti v moč Boga in jo prenašati drugim mladim. Po papeževem govoru je bil na vrsti še prelep ognjemet, petje in plesi pa so se nadaljevali še pozno v noč.

V nedeljo je Janez Pavel II. daroval še zadnjo mašo, potem pa smo se pod hudo vročino odpravili proti šolam, v katerih smo bili nastanjeni, kjer so nas avtobusi že čakali.

Mislim, da je bilo to doživetje enkratno in neponovljivo. Veselje, radost in prijateljstvo, ki je v teh dneh vladalo v Rimu, je pričalo o tem, da je moč mladih v današnjem svetu zelo velika in da ima vera med njimi izredno važno vlogo.

SVETNIK TEDNA

15. SEPTEMBRA

SILVESTER ČUK

ŽALOSTNA MATI BOŽJA

"Marija sedem žalosti, velike tvoje so skrbi. Za prvo bol se dvigne meč, jo rani Simeon preveč," pravi slovenska ljudska pesem. Naši verni predniki so se, zlasti v težkih trenutkih osebnega in skupnega življenja, radi zatekali k Mariji sedem žalosti. Ta naziv ima podlago v napovedi starčka Simeona, ki je prišel po navdihu v tempelj, ko sta Marija in Jožef prinesla tja osem dni starega Jezusa, da bi zanj opravila vse po predpisu postave. Simeon je vzel Dete v naročje in se Bogu zahvalil, da je mogel pred smrtjo videti Odrešenika. Potem ga je vrnil materi in ji dejal: "Ta je postavljen v padec in vstajenje mnogih v Izraelu in v znamenje, kateremu bodo nasprotovali, da se razodenejo misli mnogih src. Tvojo dušo pa bo presunil meč." Meč v tej preroški napovedi pomeni trpljenje, bolečino, žalost. V srednjem veku so začeli upodabljati žalostno Mater božjo s sedmimi meči v srcu, ki označujejo njenih sedmero žalosti. Prva žalost, ki jo je bridko občutilo Marijino srce, je bila Simeonova prerokba. Druga žalost je zadela Marijo, ko je morala bežati v Egipt pred morilskim Herodom. Tretja žalost je ranila srce božje Matere, ko je dvanajstletni Jezus ostal v templju v Jeruzalemu. Četrta meč je prebodel njeno srce, ko je srečala Sina, obloženega s križem. Peta žalost je presunila srce Matere, ko so dvignili Jezusa, na križ pribitega. Šesto je bridko občutila takrat, ko so mrtvega Jezusa sneli s križa in ji ga položili v naročje. Sedmi meč žalosti je prebodel Marijino srce, ko so Jezusa položili v grob.

Sledovi pobožnosti do Žalostne Matere božje se na Zahodu pojavijo v 9. stol., močnejše pa zaživi v naslednjih stoletjih. Zlasti je to pobožnost širil red servitov ali Marijinih služabnikov. Vsebinsko in pomen tega češčenja izčrpno izpoveduje znana pesem *Mati žalostna je stala*, ki jo večinoma pripisujejo frančiškanskemu redovniku Jacoponu da Todi (+ 1306). Pesem izraža iskreno prošnjo, da bi Marijina žalost ob strašnem trpljenju njenega Sina ganila srca grešnikov. "Sveta Mati, to te prosim: rane Kristusa naj nosim, vtisni v moje jih srce."

Posamezni kraji, bratovščine sedmerih Marijinih žalosti in nekateri redovi so praznik v čast žalostni Materi božji obhajali že v 15. stoletju. Papež Benedikt XIII. ga je leta 1727 postavil na cvetni petek (petek pred cvetno nedeljo). Papež Pij X. pa je določil, naj bo god Žalostne Matere božje 15. septembra, osem dni po prazniku njenega rojstva. Do leta 1960 sta bila dva praznika Žalostne Matere božje, od tedaj pa obhajamo samo enega, in sicer na današnji dan.

Največ sledov češčenja Žalostne Matere božje je na slovenskih tleh pustilo 14. - 15. stoletje; iz te dobe so se ohranile slike Marije ob trpečem Sinu, zlasti pa številni kipi Sočutne (Pietà): Marija drži v naročju mrtvega Jezusa in ga objokuje. Obstaja več cerkva, posvečenih Žalostni Materi božji: največja je stiška bazilika, najbolj znamenita božja pot pa je Žalostna gora pri Mokronogu. Nekoliko kasneje je bila zgrajena božjepotna cerkev na Žalostni gori nad Preserjem pri Ljubljani. Bela krajina časti Žalostno Mater božjo v eni izmed treh cerkva pri Treh farah pri Metliki. V številnih znamenjih in kapelah, posejanih po slovenski deželi, stoji kip ali podoba Žalostne Matere božje in tudi v skoraj vsaki cerkvi jo najdemo. Marija sedem žalosti, ki je stoletja tolažila slovenski narod, naj nam ostane pribežališče in tolažba tudi v bodoče!

S 3. STRANI

OBZORJEM...

Od tu tudi številne skupine, s katerimi sem delal, številni načrti, ki smo jih uresničili. Z nekaj besedami bi rad ovrednotil le tisk, kateremu sem v župnijski skupnosti posvečal veliko pozornost. Skupaj s sobratom in vikarjem Francem Pohajačem, brez katerega bi vsega naštetega dela ne mogel opraviti, že devet let vsako nedeljo in vsak praznik tiskava liste z božjo besedo, ki so dragocen pripomoček pri oblikovanju nedeljskih in prazničnih maš. Pred izidom je stota številka župnijskega lista *Zvon*. Izhajal je vsak mesec in v njem so pisali številni verniki. Postal je tudi priljubljeno versko glasilo. Kot župnijska skupnost smo vsako leto za Veliko noč izdali tudi letno glasilo *Naša beseda*. Oskrbeli smo kar nekaj knjig: *Opčine, zgodovinski oris župnije prof. Ivana Artača, monografijo Andrej Zink, župnik in de-*

*kan na Opčinah dr. Draga Štoka, 50 let pod varstvom Fatimske Matere Božje - knjiga, ki prikazuje zgodovino in pomen Marijanskih shodov na Opčinah, skupaj z italijansko skupnostjo smo izdali knjigo Skupaj na poti. Naša pobuda je tudi, da je izšel prevod Rebulove knjige iz italijanščine: Jakob Ukmar, apostol sožitja; knjigo smo prevajali v odlomkih že v župnijskem listu Zvon. Za letošnji Marijanski shod bomo ponudili tudi jubilejno zbiranko o naši župniji in tudi cerkvi. Pred izidom je tudi manjša knjiga *Popotniki in romarji*, kjer prikazujemo vsa naša potovanja, od Izraela, Jordanije, Sinaja in Egipta do jubilejnega romanja v Rimu pa še vse letne izlete po Evropi in številna enodnevna romanja.*

Kaj bi rekli zamejskim vernikom ob slovesu?

Kaj bi rekel ob slovesu? Srečno in pogumno naprej!

NEPOZABNA IZKUŠNJA V RIMU

ŠE EN ODMEV

PETER ŠPACAPAN

Zamisel, da bi se tudi sam udeležil 15. svetovnega dneva mladih v Rimu, se je v meni prvič porodila že med šolskim letom in me neprenehoma privlačevala; povedati pa moram, da sem se pred tako izkušnjo čutil precej nepripravljenega, tako da do zadnjega nistem bil gotov, ali naj se romanja udeležim ali ne. Končno je le padla odločitev in pridružil sem se veliki skupini romarjev iz Slovenije, ki so že 9. avgusta odpotovali v škofijo Triveno, kjer smo bili gostje družin v raznih vaseh škofije.

Sam sem bil nastanjen v vasi Montefalcone (v pokrajini Campobasso), kjer sem preživel pet res lepih in pestrih dni. Domačini so nas sprejeli sko-

raj kakor "častne" goste, nam prirejali praznike, družabnosti, izlete in prikazali, kako mladi v južni Italiji živijo v stiku z Jezusom in Cerkvijo. Imeli smo možnost priti v stik z ljudmi iz mnogih držav sveta (v škofiji Triveno smo bili mladi iz Slovenije, Šri Lanke, Ukrajine, Poljske in Gvineje Bissau) ter tako spoznati kulture in navade, na katere sploh nismo navajeni.

V Rim smo odpotovali v ponedeljek, 14.8., v vročih popoldanskih urah, tako da smo v prestolnici dospeli pod večer. Iz miru in tišine majhne vasice južne Italije smo prišli v mesto, kjer so ogromne množice mladih od vsepovsod dobesedno preplavile ulice in trge, kjer so se srečali narodi z vseh celin in končno tvorili eno

5

ČETREK
7. SEPTEMBRA
2000

ANALIZA STANJA IN POGLED V PRIHODNOST

35. ŠTUDIJSKI DNEVI

DRAGA 2000

Na prehodu v tretje tisočletje

FOTO KROMA

Cilj prirediteljev Drage je bil podati pogled v prihodnost v luči velikih izzivov, ki jih prinašajo vrtoglavne svetovne spremembe začeni z globalizacijo in širjenjem Evropske zveze, pa tudi v luči pogumne poti vesoljne Cerkve naproti očiščenju in spravi v tretjem tisočletju. In človek lahko z zadovoljenjem misli, da so ta cilj v glavnem dosegli, saj je prišlo do široke razprave o teh ključnih problemih človeštva in slovenstva, razprave, ki je z razliko od nekaterih prejšnjih Drag tudi omilila svojo polemično oz. z.

Petkova okrogla miza 1. septembra o tem, kakšno šolo želi in potrebuje slovenska manjšina (spregovorili so prof. Marta Ivašič, prof. Marjan Kravos in direktor SDGZ Vojko Kocjančič), je podala zanimiv prezek stanja slovenske šole v Italiji v luči reform italijanskega šolskega sistema, potreb gospodarstva in spreminjanja narodnostnega sestava šolske populacije. Slovenci v Italiji imamo še vedno velik potencial, ki pa v šoli ne pride do izraza, zato se postavlja vprašanje, kako ga vrednotiti. Mladi, ki zapuščajo danes slovensko šolo, so premalo ambiciozni ter imajo premalo splošnega in specifičnega znanja, da bi lahko bili konkurenčni na tržišču. Potrebna je vzgoja kakovostnih kadrov za slovenska podjetja, ključnega pomena pa je kakovostno znanje slovenskega jezika, kar je s povečanjem števila učencev in dijakov iz mešanih in italijanskih zakonov na naših šolah postal še posebej aktualen problem.

Urednik pri Mladinski knjigi Aleksander Zorn je v soboto, 2. t.m., podal svoje gledanje na težave, ki jih danes doživlja slovenska identiteta. Po njegovih besedah gre tu predvsem za problem kulturne identitete, ki jo bo treba oblikovati zaradi lastnega preživetja ob vstopu v EZ. Pri tem je potrebno najti skupen jezik v kulturni politiki in določiti kriterije glede tega, katere stvari naj se v kulturi podpirajo. Sicer je kultura, ki se zapira, obsojena na usahnjenje. Kulturna identiteta se namreč lahko oblikuje in utrdi le v stiku z drugimi kulturami.

Veliko odobranje je želo dopoldansko predavanje teologa, urednika *Tretjega dne* in novega ravnatelja Zavoda sv. Stanislava v Ljubljani dr. Toneta Jamnika o pomenu sprave kot procesa osvobajanja in znamenja poguma. Dr. Jamnik je govoril v luči besed papeža Janeza Pavla II. o očiščenju spomina in spravi ob priliki jubilejnega svetega leta. Govoril je torej v univerzalnem smislu. Sprava, je dejal predavatelj, je zahteven in dolgotrajen proces, nikakor pa ni nek na hitro in poceni dosežen mir. Sprava je dejanje odpustitve, odpoved jezi in maščevanju, priznanje dostojanstva tudi tistemu, ki je storil krivico. To človeka notranje osvobaja in mu vrača dostojanstvo. Ravno tako pojmovanje sprave, ki se ga je v pridigi med tradicionalno mašo na Dragi dotaknil tudi tržaški škof Ravignani, je močan klic k spreobrnjenju in izziv za vsakega človeka, da začne novo življenje.

Drago 2000 je v nedeljo, 3. t.m., popoldne sklenilo predavanje zgodovinarja dr. Staneta Grande na temo *Združena Slovenija in slovenska država*. Dr. Grande je podal zgoščen zgodovinski oris zlasti programa Ze-

dinjene Slovenije leta 1848 in široke podpore, ki jo je ta program v tistem obdobju dobil, nakar se je osredotočil na analizo sedanjega slovenskega trenutka. Opozoril je na razočaranje nad slovensko državo deset let po osamosvojitvi: pravne države ni, enakosti pred zakonom prav tako. slovenske manjšine zunaj državnih meja se zanemarjajo, priče smo opuščanju lastne, slovenske kulture, prihaja do uradnega razglašanja več resnic in moral, odnos do države in njenih organov je slab, ni državnega in nacionalnega ponosa. Državo pa je po njegovem mnenju treba jemati resno in odgovorno. Tu ima ključni pomen šola, kjer primanjkuje pouka državljske in domovinske vzgoje, kar velja tudi za policijo in vojsko. V prvi vrsti pa se je treba posvetiti vzgoji srca.

Draga je torej še enkrat globoko zarezala v skupni slovenski prostor z vprašanji, s katerimi bi se morali še kako ukvarjati. Tudi letos ni ponudila kakih operativnih rešitev. Te bodo morali najti tisti, ki bodo slišali odmev letošnje Drage, tako v Sloveniji kot tudi v zamejstvu in zdomstvu. Upati je, da bodo odgovorni znali pogledati globlje v bistvo problema in da ne bodo ostali na površini, kot se je večkrat zgodilo, ko je Draga bila zanimiva samo zato, ker so se tam lomila kopja slovenskih politikov.

RAZLIČNI VTISI UDELEŽENCEV O DRAGI MLADIH

IVAN ŽERJAL

Bo po desetih letih treba spremeniti formulo Drage mladih? Je preveč podobnosti z Drago starejših? Je udeležba zares skromna, srednja starost pa se viša? Ali pa je, tudi kar se tiče formule Drage mladih, še vedno aktualna in ne potrebuje sprememb? Taka in druga vprašanja oz. trditve so prihajale na dan na zaključni refleksiji udeležencev jubilejne 10. Drage mladih v soboto, 2. t.m.

Draga mladih, ki je, prav tako kot Draga "starejših", potekala pod šotom v parku Finžgarjevega doma na Opčinah, in to od 31. avgusta do 2. septembra, je letos poglobljeno obravnavala tematiko - ki je bila na sporedu sicer tudi na Dragi 2000 - narodne identitete. Tega vprašanja so se skozi tri dni lotili najprej zgodovinar prof. Jože Pirjevec z zgoščenim orisom slovenske zgodovine od začetkov do danes, nato režiser Žarko Petan, pisatelj Boris Pahor, pevka Darja Švajger in atletinja Brigita Bukovec, ki so vsak s svojega zornega kota podali svoje gledanje na vprašanje slovenskega ponosa. Nazadnje pa sta udelež-

cem Drage mladih spregovorila prvi predsednik slovenskega parlamenta dr. France Bučar in guverner Banke Slovenije dr. France Arhar o tem, kaj bo jutri pomembno za naš obstoj.

Tako je bilo vprašanje slovenstva obravnavano z mnogoterih strani, z zgodovinskega, političnega, pravnega, športnega, kulturnega in gospodarskega vidika. Ugotovitev (sicer dokaj preprosta), ki je izšla iz vseh srečanj in razprav, pa je bila ta, da bo v glavnem odvisno od nas samih, kakšen bo naš slovenski jutri: odvisno bo od stopnje našega znanja, od stopnje kakovosti dela, od stopnje poštenja, pravnega reda, zavesti in mnogih drugih dejavnikov. Od vseh predavateljev pa se lahko reče, da je udeležence očaral guverner Banke Slovenije France Arhar, ki je podal jasno in realistično vizijo slovenske prihodnosti, ki mora po njegovih besedah sloneti predvsem na stabilnosti in solidarnosti.

Po drugi strani se je marsikdo spraševal, kako to, da je tem zanimivim in vsekakor izjemno kakovostnim srečanjem sledilo sorazmerno majhno število poslušalcev. In s tem se vračamo

k izhodiščnim stavkom tega članka. Zlasti nekateri zamejski udeleženci, ki Drago mladih soustvarjajo in spremljajo od vsega začetka (podpisani se sicer spominja, kako se prva Draga mladih leta 1991 sploh ni imenovala tako: bil je 1. Mladinski tabor, Draga mladih je prišla na vrsto šele naslednje leto; toliko za zgodovino), so opozorili na nizko udeležbo in na prisotnost številnih poslušalcev, o katerih pač ne moremo trditi, da so mladi (morda so to po duhu, a vendar). Morda dosedanja formula Drage mladih ne ustreza več, morda so potrebni novi prijemi, da pride do številnejše udeležbe. Marsikdo je med zaključno sobotno refleksijo ugotovil pomanjkljivo obveščanje in pomanjkljive stike med mladinskimi organizacijami, ki oblikujejo Drago mladih (letos je bil glavni organizator Mavrični most mladih iz Klanca pri Kozini). Predvsem za tiste udeležence iz matične Slovenije, ki so bili prvič na tem srečanju, pa je bila Draga mladih pravo odkritje, še zlasti zato, ker so spoznali, da tudi zunaj meja slovenske države obstaja slovenstvo. Navsezadnje so taka spoznanja in odkritja tudi eden ključnih ciljev Drage mladih, ki med drugim stremi tudi po tem, da se med mladimi Slovenci iz matice, zamejstva in zdomstva oblikujejo in utrdijo vezi. Vendar kljub vsemu bodo organizatorji Drage mladih v prihodnje morali najti ključ, kako na svoje srečanje privabiti čimveč mladih. Čeprav je res, da že to, da na koncu poletja privabiš na eno tako srečanje od 50 do 80 mladih, je uspeh, je bilo po drugi strani preveč ugotovitev, da udeležba šepa in da letos ni prišlo do tistega družabnega momenta, ki je za mlade navsezadnje prepotraben. Morda je res napočil trenutek razmisleka o zasnovi takih srečanj.

FOTO KROMA

KOSOVELOVE POEZIJE V ITALIJANSKEM PREVODU JOLKE MILIČ

VES SVET JE KAKOR...

JURIJ PALJK

Ves svet je kakor... je naslov lepo oblikovane knjige, ki ga dopolnjuje še naslov v italijanskem jeziku *Tutto il mondo è come* in podnaslov, v katerem bralec izve, da je v knjigi objavljenih 87 pesmi in 114 integralov slavčka s Krasa in enega največjih slovenskih umetnikov besedne minulega stoletja, Srečka Kosovela. Naj takoj povemo, da je v Dantejev jezik Srečkovo poezijo odlično prelila neutrudna Jolka Milič iz Sežane in tako opravila dejanje, na katerega sta italijanski in tudi slovenski bralec čakala že sedemdeset let. Italijanski bralec je na dostojne prevode Srečka Kosovela v italijanščino v takem obsegu upravičeno čakal vsa ta leta, saj mu je bil pesnik s Krasa znan le po drobcih in povrh vsega še nepopolno predstavljen, slovenski bralec pa je čakal na te prevode tudi zato, ker bo odslej italijanskemu prijatelju na zlatem plad-

nju lahko ponudil imenitnega pesnika, s katerim se lahko ponaša slovenski narod in se z njim slovenska omika upravičeno enakopravno postavlja ob ramo italijanski na Tržaškem in ne samo tam, kar nekaterim našim sosedom ne gre v račun.

Dvojezično knjigo Kosovelove poezije je založila občina Sežana ob okrogli obletnici Kosovelove neizdane pesniške zbirke *Zlati čoln* (sic!), zbirke, ki je pesnik ni učakal, pa čeprav jo je težko pričakoval. Za izjemno lepo in očesu več kot le prijetno oblikovanje knjige, ki je manjšega, nevsakdanjega, a dognanega formata, sta poskrbeli Cveta Stepančič in Milojka Žalik Huzjan, medtem ko je garaško in utrudljivo delo na računalniku opravila marljiva Tanja Pipan. Zahtevno in natančno delo je opravila skrbno, saj v knjigi tako v italijanskem prevodu kot tudi v slovenskih pesmih nismo našli večjih napak. Knjigo Kosovelove izbrane pesniške besede je natisnila Tiskarna Pleško v Ljubljani, ki je med pesmi umestila tudi dve reprodukciji likovnih del slikarjev Janka Kastelica in Franceta Slane.

V knjigi je objavljena tudi spremna beseda dr. Janeza Vrečka, ki predstavlja Kosovela kot pesnika in avantgardista. Jolka Milič pa je na koncu knjige, za katero je sama izbrala, prevedla in uredila Kosovelove pesmi, dodala tudi nekaj pesmi sodobnih pesnikov pod naslovom *V spomin na Srečka Kosovela*, prispevala najnuj-

nejše biografske podatke o tomajskem poetu in objavila tudi več odlomkov raznih piscev in litararnih kritikov, ki so pisali o Kosvelu in njegovih delih; objavljena pa je tudi bibliografija Kosovelovega literarnega opusa. Vse je strogo dvojezično in zelo lepo pripravljeno. Bralec mora sedaj knjigo samo kupiti in seveda - brati.

Povejmo še, da knjigo odlikuje še lepa lastnost, in to je nezanemarljivo dejstvo, da knjiga stane zares samo dva tisoč tolarjev, dvajset tisoč lir, kar je za tako knjigo danes izjemno malo. Kronisti moramo seveda tu še navesti podatek, ki daje še malo potrebnega leska knjigi, namreč dejstvo, da so vsi sodelujoči pri knjigi delali zastonj in tudi zato je tako "ljudska-popularna" cena knjige vrhunske poezije in njenih prevodov.

Gre torej za izjemno kulturno dejanje in še za majhen denar povrh vsega dobimo to dragoceno knjigo, ali, kakor je rekla nikdar upehana Jolka na predstavitvi v Tomaju ob prelepi kraški cerkvi v neznosni vročini v petek, 25. avgusta: "V knjigi je objavljena 201 poezija Pesnika, kar pomeni, da boste za vsako knjigo dali samo dvajset tolarjev (dvesto lir), eno dobitorej zastonj, in kar je najvažnejše: pesmi boste lahko večkrat brali." Mi dodajamo še to, da so tudi prevodi zraven in so še ti zastonj, kot tudi lepo slikovno gradivo...

Kaj zapisati o kulturnem dejanju, kakršnih in podobnih je pri nas malo? Najprej to, da bi morali biti vsi mi, še posebej pa naši italijanski sosedje hvaležni Jolki Milič za garaško delo in tudi za lepe in odločne besede, ko je predstavljala Kosovela in je na glas pred številnimi zbranimi pribila, naj vendar nehamo še enkrat s tarnanjem, kako je bil suhljat, bolehen in nezdrav fantič, ko pa ni res, da je umrl za jetiko, ampak za meningitisom in je bil postaven, zdrav, predvsem pa genialen mladenci. Mimogrede je gospa Jolka še navrgla, da je bila sama v njegovih letih vse prej kot to, kar pa seveda mi ne verjamemo in se pri tem opiramo na dejstva: prav Jolki Milič in njeni veliki ljubezni do poezije in italijanskega jezika se namreč lahko zahvalimo, če imamo v rokah danes knjigo *Ves svet je kakor...*

Za konec samo ena pesem, ki je gotovo lirčna, kakršnih imamo na Slovenskem malo. Mimogrede povejmo, da je ta pesem lep in vzorčen primer, kako se vrhunsko ljubezenska lirika da napisati tudi v navidez preprostem slovenskem jeziku, ne da bi pri tem padli v cenenost in sladkobnost, ki ju naš jezik ne prenaša: *Pa da bi znal, bi vam zapel / o svetlo šumečih topolih, / o kraškem ancju / v hladnem septembru, / o belih ljubeznih dolh. / Pa da bi znal, bi vam zapel, / o enem, o enem dekletu; / tako rad ga imam / in ga ne dam / za vse, za vse na tem svetu.*

Tako Kosovel in tu ni kaj dodajati, samo knjigo še kupite in jo položite na nočno omarico. Roka vam bo sama segla po njej in s Kosovelom se boste sprehajali po njegovih kraški gmajni, ki je danes več ni.

NEVZDRŽNA TEZA O ETNIČNEM ČIŠČENJU ITALIJANOV

AREZZO 2000

POGOVOR / GLASBENIK AMBROŽ ČOPI

NEZMERNNA SODBA ZMERNEGA ITALIJANSKEGA POLITIKA (2)

MILAN GREGORIČ

publike z dne 2. maja 1945 razlašče- ni za nepremično in pretežno tudi za premično premoženje.

Zanimiv je tudi pogled prof. dr. Jožeta Pirjevca na "socialne, psihološke in kulturološke razsežnosti" eksodusa (Primorski dnevnik, 15. 6. 2000). On meni, da so romanske enklave na vzhodni obali Jadrana v času preporeda slovenskega in hrvaškega naroda v glavnem pestovale "svojo namišljeno civilizacijsko nadrejenost", "zamudile svojo priložnost za pameten dialog s sosedi" in tako bile nesposobne odgovoriti na izzive časa. Ključne rasizma bi naj tako bile prisotne v istrski družbeni stvarnosti že pred njegovim prihodom na oblast. Na to bi lahko sklepali tudi iz preroškega opozorila, ki ga je izrekel tržaški škof Juraj Dobrila že ob koncu prejšnjega stoletja, da se namreč utegnejo Slovani v Istri nekega dne dvigniti na način, ki ne bo ugoden za Italijane, če slednji ne bodo nehali pritiskati nanje. Etnično čiščenje pa bo tudi sicer težko prilepiti državi, ki je dala svojim manjšinam nadevropske standarde zaščite, ki vzdržuje manjšinske kulturne ustanove in medije, ki odpira nove manjšinske šole, uvaja skoraj vzorno dvojezičnost, nudi zajamčena mesta v predstavnih organih itn.

KONEC

DUHOVNE VSEBINE V GLASBENI UMETNOSTI

Kljub letošnji neznočni vročini je potekalo v Toskani tudi letos konec meseca avgusta mednarodno polifonsko tekmovalje G. d'Arezzo, 48. po vrsti. V znameniti in prelepi romanski cerkvi Santa Maria della Pieve so se razvrstili pevski zbori v raznih kategorijah. Ne bomo natem mestu naštevati, kdo so bili označeni kot najboljši, saj tudi mednarodno žirijo sestavljajo ljudje, včasih tudi starejši. Naj povemo le to, da so prejeli prvo nagrado severni pevski zbori (Litva). Kot na podobnem tekmovalju so vsi nastopajoči pokazali dovršeno pripravo in izvajanja. Tako je bilo letos tudi v Arezzu, saj različne številke točkovanja so zelo pičle.

V sklopu tekmovalja so bili tudi večeri duhovne glasbe. Občinstvo je to pobudo prav množično sprejelo in zgledno spremljalo. Moramo povedati tudi, da je največ skladb prav tovrstne glasbe posvečenih Materi Božji, pri čemer so posebno zanimivost in pestrost pokazale razne narodne skupine, saj so nastopili zbori iz različnih dežel. To in še marsikaj drugega daje misliti na plemenitost in moč zborovskega petja. In ko govorimo o zborovskem petju, mislimo na čudoviti dar, ki ga vsakdo nosi v sebi, predvsem pa imamo v mislih pripravo, vzgojo, skupno delo vsakega člana zborov, da pride do izraza beseda in umetnost zvokov.

Nekaj tega je bilo slišati tudi na areškem tekmovalju. Vsaka beseda ima svojo moč, če je pa ta prav zapeta, je njena izrazna sila še večja. V tem je tudi odlika in čar skupnega, zborovskega, polifonskega petja.

Na koncu ne moremo mimo tega, da spregovorimo še o skladateljih, ki se v izvajanjih razodevajo (vsaj tako bi moralo biti). Na letošnjem tekmovalju v Arezzu smo poslušali dela iz preteklosti, a tudi novejši, večinoma še neznani mojstri so nam dali lepe vtise s svojimi deli v smislu iskanja novega in drugačnega odnosa do glasbene umetnosti.

SJ

ZNANJE IN DOBER NAMEN

MIRAN MIHELICH

Ambroža Čopija smo na naših straneh že predstavili, vendar sta obseg in kvaliteta njegovega glasbenega delovanja v pretekli sezoni tako pomembna za slovensko vokalno glasbo, da je nenavadno, da celovito v slovenskih medijih še nista bila predstavljena. Npr. v najbolj branem primorskem tedniku o letošnjih vrhunskih mednarodnih uspehih kar treh zborov tega primorskega rojaka niso zmogli napisati več kot stolpec desetih vrstic. V našo nastavljeno prazno čašo je natočil čistega vina z zanimivimi iztočnicami za nadaljnji razvoj glasbene in tudi kulturne dejavnosti v tem prostoru.

Ob začetku letošnje sezone je bilo skoraj utopično razmišljati, da se boste s tremi zbori (Komorni zbor Iskra, Komorni zbor Nova Gorica in Mešani pevski zbor Obala) vrstili tako visoko. Kako vam to uspeva?

Za zbor je, poleg rednega delovanja in koncertiranja, za kvaliteto rast pomembno, da se udeležuje tekmovalju, tako doma kot v tujini in se s tem sooča s kvaliteto rasti zborovstva po svetu. Tako sem se odločil, čeprav moram priznati, da me je pri srcu precej stiskalo, da se udeležim z vsakim zborom tudi tekmovalja. Tako smo se že v začetku sezone z Obalo udeležili tekmovalja na Floridi, kjer smo dosegli prvo mesto in jaz posebno nagrado za izreden umetniški dosežek. Z nekoliko večjo samozavestjo sem se potem posvetil Komornemu zboru Nova Gorica, ki se je po komaj dobrem letu in pol delovanja odlično izkazal na tekmovalju Riva del Garda v Italiji, kjer je dosegel zlato plaketo.

Z Iskro smo se enkrat, na sicer državnem tekmovalju v Mariboru, pred tremi leti že izkazali s srebrno plaketo (84,6 točke); letos smo se pa, kljub nekaterim pomislekom v slovenskem zborovskem svetu, podali na cenjeno mednarodno tekmovalje Maribor 2000 - udeležili so se ga le trije slovenski zbori - in se odlično izkazali. V kategoriji z obvezno skladbo smo

z 90 točkami prejeli Srebrni grb mesta Maribor, v kategoriji ljudska pesem pa 94,2 in s tem srebrno priznanje mesta Maribora ter bili, po besedah žirantov, pozitivno presenečenje mednarodnega tekmovalja.

Zaključku sezone je postaval piko na i mešani pevski zbor Obala, ki je v tej sezoni že drugič posegel po prvem mestu v najtežji kategoriji na mednarodnem tekmovalju v Cantonigrosu v Španiji in še po tretjem mestu v kategoriji ljudska pesem.

Kako pa so zbere sprejeli v domačih krajih, ko ste, saj lahko tako rečemo, zmagoslavno prikorakali v domače kraje?

Rdeča preproga in godba na pihala sta sicer manjkali, a je bil vendarle odziv pri občinskih možeh lep. Tako smo bili deležni sprejema pri koprski županiji in kasneje županu v Koprju, kakor tudi v Novi Gorici, s pogostitvijo in spodbudnimi besedami ter tudi obljubami s finančno podporo v bodoče. V Bovcu smo prejeli čestitko sicer z zamudo, kar nas je sprva zelo razžalostilo, vendar se je župan kasneje le izkazal s čudovitim nagovorom in spodbudami za v bodoče na avgustovskem koncertu, preden smo odšli na festival v Veszprem.

Glede na to, da ste se preselili v Koper in da so razdalje velike, boste uspeli tudi v bodoče voditi vse te urbunske sestave?

Res je, letošnje leto je bilo posvečeno predvsem poustvarjanju z zbori, razen izvedbe skladbe *Tri ljudske* iz Prekmurja za alt solo in orkester, na abonmaju Slovenske filharmonije letos februarja. Vedno pa se med pevci in dirigentom vzpostavi osebno prijateljstvo in je težko prekiniti kakršnokoli sodelovanje ali vez z zbori, s katerimi živim ali bolje zaživim povsem drugo življenje na odru. Seveda pa je odvisno, koliko časa bo možno vztrajati pri taki obremenitvi, od zdravja in energije, ki jo prejemam od pevcev in okolja, ki bo s svojim razumevanjem in pogoji odločilno vplivalo na mojo odločitve, kje se počasi ustaliti in usmeriti svoje sposobnosti.

Imate že ideje in ponudbe za naslednjo sezono?

S Komornim zborom Iskra smo novo sezono že začeli. Udeležili smo se mednarodnega festivala v Veszpremu na Madžarskem, kjer smo bili deležni izjemnih kritik in pohval. Predvsem pa se je stala prijateljska vez med zbori iz Namibije, Taiwana, Finske, Amerike, Slovaške, Litve in Madžarske. S Komornim zborom Nova Gorica začenjamo sezono z opero *Tičnik*, ki bo primerno predstavljena skupaj z goriškimi glasbeniki v gledališču v Novi Gorici konec oktobra. Z Obalo pa se bomo predstavili na festivalu v Cagliariju na Sardiniji s celovečernim koncertom *Slovenska ljudska pesem*, v obdelavi sodobnih slovenskih skladateljev in z dvema koncertoma Sakralna glasba dvajsetega stoletja.

Hvala lepa za izčrpno predstavitev. Želimo vam uspešen začetek nove sezone!

ČE JE TEDI SLOVENSKA ŠULA V LEGI...

Jakec: Teku! Tedi za letos, je glavna vročina za name. Dočakale smo dežek, jen zdej ne bo več tiste uoparce, ki nes nej pestila ne dihet ne spat.

Mihlec: Ja, naenkret bo ratalo merzlo.

Jakec: Eh, kej češ, nej več pravih letnih cejtov. Anbot se je točno znalo, suknja rabe ten uekrug Vseh svjete, ze svetga Jožefa, se je lahko šlo vre u fanelci, pole, ten, enkret maja...

Mihlec: Ustavse, dej! Genje me praut te štorje ued vremjena, ki jen ni videt konca. Jest praven, de ljetos nej blo nenker trko slabo, jen razen visoke vročine u avguste, prov nej blo hudga. Glej Kres, sej je še zmirej zelen. Če se spuneš, keku je blo anbot... use remjeno, vse uežgano...

Jakec: A, jen pole ti mene praveš, nej genjen praut ued vremjena..., lepu! Prou lepu!

Ah, ti, de ne pozaben. Si brau tedi ti, de Sardos Albertini ponuja Spadaroti, de bi postal član Leghe nazionale. Zetu ki je "zastavonoša taljanske identitete. Malo oseb", je reko Sardos Albertini, "je u teh zadnjih leteh podpirelo taljanske ideale, teku kuker uan".

Mihlec: Sen čito, ja. Znaš kej, se me ne zdi neč čudnega, de ima Lega nazionale Šteljota za sojga. Tu potriuje samo tu, kar smo midva zmerej pravla, de je Šteljo prej Taljan in pole komunist, al pej levi demokrat, kuker se jen zdej prave. Prou neč me ne be čudlo, de bi tešero ued Lega dali tedi Jureti, če je morda vre nima...

Jakec: Ti, vješ, de sen isto pomislo tedi jest. Ne samo. Po mojen je sam Juri rjeko Sardos Albertineti, de be še šikelo priznat Šteljeti, kar mu gre!

Mihlec: Sej si čito, de je Šteljo rjeko, de je veseu, de so mu nerdili tu ponudbo, jen de ne muere reč ne ja ne ne. Kukerkoli bo uedgovoro, je rjeko, ta uedgovor ne bo ne manihejski jen niti zaničljiv. Zame je Šteljo dosleden u sojen, jen zetu je vreden, de mu Lega nazionale prizna, ker mu grje.

Jakec: Tu jemeš prou. Samo mene skrbi nekej družga. Kej bojo nerdili naš levi demokrati? Glej, ki ni an hec. Če jen glavni pokrajinski tajnik rata član Lega nazionale, se bo ze kešnega sesu še an mit. Tu so hude zedjeve. Pomisli, bi lahko ratalo, de bi Budin iz protesta uedstupo.

Mihlec: Ne se bat, ni te nevarnosti. Naši levi demokrati so disciplinirani jen zestuopni ledje. Bo že Budin poskrbo, de jen bo vse rezložo jen upravičo.

Jakec: Prouzeprov, sej ni še sile, sej Šteljo ni še pristau, de be dobo tešero ued Lega.

Mihlec: Sej tedi ni treba, de javno in glasno pristane. Zame je že zedosti, kar je rjeko do zdej, jen čen prou videt, kej bojo rekli Budin, Mermolja jen ostali.

Za poseben val bi lahko šteli odhod delavstva ob prelomu s Kominformom (1948-1949). Čeprav je slednje prva povojna leta v dokajšnji meri podpiralo novo oblast, je ostalo zvesto Komunistični partiji Italije, ki se je ob sporu opredelila proti Titu in se je tako njeno članstvo znašlo pod hudimi pritiski, ki so se večkrat končali tudi z dramatičnimi posledicami (Goli otok, na sliki, ipd.). In na koncu ob podpisu Londonskega sporazuma (1954) je potres zajel tudi cono B, v kateri je Italija dotlej tudi zadrževala odhode v upanju, da bo vendarle pripadla njej. Tudi za ta poslednji val pa zvemo iz referata Sandija Volka na nedavnem koprskem simpoziju o povojnih migracijah, kako je CLN pritiskal na italijansko vlado, da bi pospešeno začela nameščati begunce iz cone B, da bi se slednji slučajno ne premislili in ostali na svojih domovih, kar bi politično koristilo samo jugoslovanski upravi.

ŠE NEKAJ DRUGIH RAZMISLEKOV O NEVZDRŽNOSTI BUTTIGLIONEJEVE IZJAVE

S povedanim ne želim zanikati pritiskov na italijanski živelj, obračunavanj in maščevanj za prestano gorje, vključno s sumarnimi usmrtitvami, zlasti predstavnikov osovražnih fašističnih oblasti. Vendar se je to dogajalo tudi v sami Italiji, saj naj bi po splošno znanih podatkih pobili v nekaj dneh po vojni že samo v Milanu in okolici prek 20.000 ljudi, osumljenih kolaboracije. Večinoma pa je to obračunavanje imelo ideološki značaj. V Kardejevih navodilih ob zasedbi Trsta in JK so sicer jasne direktive o čistkah, vendar "ne na podlagi narodnosti, ampak fašizma" (gl. študijo Merkušja).

Da je šlo pretežno za ideološko-politični obračun, govori tudi dejstvo, da je bilo število sumarnih usmrtitev, izvršenih nad Italijani v JK (nekaj tisoč), bistveno nižje v primerjavi z usmrtitvami domačih domobransko-ustaških kolaborantov, politične opozicije in njihovih svojcev (nekaj deset tisoč).

Tezo o etničnem čiščenju izpodbi- ja tudi dejstvo, da je bilo med 200.000 do 250.000 razseljenci iz Istre in Kvarnerja tudi okrog 5.000 Slovencev in nekaj deset tisoč Hrvatov, ki pa so se pod močnimi političnimi in ekonomskimi pritiski ob prestopu meje morali večinoma deklarirati za Italijane in je tako bila načrtno zabrisana sled za njimi. O etničnem čiščenju bi lahko govorili v Sudetih, kjer je češka vlada v izgnanstvu že med vojno pripravila in objavila načrt o množičnem pregonu okrog 3.000.000 sudetskih Nemcev na Zahod. Nakar so slednji z odlokom predsednika republike z dne 2. avgusta 1945 avtomatsko izgubili državljanstvo, z vsemi pripadajočimi pravicami vred, vključno s pravico do posesti in bili v nekaj zaporednih valovih, ki jih je organizirala češka vlada, pregnani iz države v dobrem letu dni.

Glede premoženja so istrski optanti povsem razpolagali s premičnimi ter so jih lahko odpeljali tudi s seboj. Nepremičnine pa so lahko pred odhodom prodali in z naknadnimi sporazumi je bilo urejeno tudi njihovo dedovanje. Kar pa je bilo slednjih nacionaliziranih, so Jugoslavija in za njo Slovenija in Hrvaška sprejele princip odškodnine ter jo tudi vestno odplačevale. Optanti z njo sicer niso bili zadovoljni, vendar je to problem Italije, ki je sporazum o taki odškodnici sprejela in podpisala. Sudetski Nemci pa so bili z odlokom predsednika re-

BAZOVICA OB 70-LETNICI

NIZ SVEČANOSTI V POČASTITEV JUNAKOV

Odbor za počastitev bazoviških žrtev pri Narodni in študijski knjižnici v Trstu je objavil dopolnjen spored z urniki niza svečanosti ob 70-letnici ustrelitve bazoviških junakov Bidovca, Miloša, Marušiča in Valenčiča. Odbor prireja te svečanosti s sodelovanjem krovnih, množičnih organizacij, ustanov, društev, krožkov ter slovenskih organizacij iz Bazovice. Finančno podporo pa so podelili Slovenska kulturnogospodarska zveza, Svet slovenskih organizacij in Združena kraška banka.

V namenih prireditev je, da bodo proslave izzvenele ne samo kot spominske svečanosti, ampak tudi kot velika manifestacija v trenutku, ko se v italijanskem parlamentu sprejema zaščitni zakon za Slovence v Italiji. Niz svečanosti je mišljen tudi kot pogled v prihodnost in kot potrditev povezanosti Slovencev ob tem skupnem simbolu, je pa tudi zgodovinskega in kulturnega pomena ter naravoslovnega pomena tega. V ta namen so v torek, 5. t.m., na tiskovni konferenci pri spomeniku na bazovski gmajni, poleg sporeda svečanosti, predstavili tudi načrt za ureditev spominskega parka.

Sicer je niz svečanosti v polnem teku. V sredo, 6. t.m., je, kot poročamo na drugem mestu, predsednik slovenske vlade dr. Andrej Bajuk položil venec na spomenik štirim slovenskim junakom na gmajni pri Bazovici. Premiera Bajuka, ki se je pozneje sestel še s skupnim predstavnštvom slovenske manjšine, je ob tej priložnosti spremljal obrambni minister Janez Janša. V popoldanskih urah je bila spominska svečanost na pokopališču pri Sv. Ani v Trstu s polaganjem vencev in priložnostnim govorom Livia Valenčiča. Zvečer pa je bila v župnijski cerkvi sv. Marije Magdalene v Bazovici maša zadušnica, ki jo je spremljalo petje domačega zbora Lipa. Tradicionalni priložnostni govor je imel dr. Andrej Bratuž.

Jutri, se pravi v petek, 8. t.m., bo ob 16. uri spominska svečanost v Prešernovem gaju v Kranju, ki jo prireja tamkajšnja občinska uprava pred spomenikom, ki so ga primorski emigranti in soborci ustreljenih bazoviških žrtev postavili leta 1931. Odbor za proslavo bazoviških žrtev pri NSK bo položil venec, v njegovem imenu bo spregovorila Nadja Maganja, zapel pa bo moški zbor Vasilij Mirk.

V soboto, 9. t.m., bo ob 22. uri taborni ogenj pri spomeniku na gmajni pri Bazovici v priredbi tabornikov Rodu Modrega vala in skavtov Slovenske zamejske skavtske organizacije. Ob 24. uri bo literarni večer ob ognju s sodelovanjem Združenja primorskih književnikov. Ob 2. uri bo mla-

dinski večer ob ognju, nato bedenje do jutra. Ob 6. uri bo spomin na junake na kraju ustrelitve na gmajni pri Bazovici.

V nedeljo, 10. t.m., se bodo ob 9.30 "pod orehi" pri kalu v Bazovici zbrali udeleženci spominskega planinskega pohoda v priredbi SZ Slova. Ob 15. uri pa bo osrednja spominska svečanost ob 70-letnici ustrelitve junakov pred spomenikom na gmajni pri Bazovici s položitvijo vencev, govori in kulturnim programom. Slavnostna govornika bosta msgr. Marino Qualizza in senator Fulvio Camerini.

V soboto, 16., in v nedeljo, 17. t.m., pa bo mednarodni odbojarski turnir (v ženski in moški konkurenci) za pokal Bazoviški junaki v priredbi SZ Slova. Prireditelji vabijo pesnike, pisatelje in glasbenike, da se udeležijo bedenja ob ognju v noči med soboto, 9., in nedeljo, 10. septembra 2000, v bližini spomenika na gmajni pri Bazovici.

Organizatorji prireditve Bazovica 2000 vabijo, da se narodne noše v čim večjem številu udeležijo osrednje spominske svečanosti ob 15. uri pred spomenikom na gmajni pri Bazovici.

Članice in člani športnih društev so vabljeni, da se osrednje spominske svečanosti udeležijo v športnem dresu, in sicer v nedeljo, 10. septembra 2000, ob 15. uri pred spomenikom na gmajni pri Bazovici.

Taborniki in tabornice Rodu Modrega vala ter skavtinje in skavti Slovenske zamejske skavtske organizacije naj se v čim večjem številu udeležijo osrednje spominske svečanosti v nedeljo, 10. septembra 2000, ob 15. uri pred spomenikom na gmajni pri Bazovici v svojem kroju.

Taborniki in skavti bodo tudi na častni straži ob spomeniku.

35. SEMINAR ZA SLOVENSKE ŠOLNIKE V ITALIJI

POMEN POUČEVANJA SLOVENSKEGA JEZIKA, A TUDI VREDNOT

Ta teden poteka že 35. seminar za slovenske šolnike v Italiji. Že tradicionalno srečanje, ki omogoča slovenskim učiteljem, vzgojiteljem in profesorjem v Furlaniji-Juljski krajini, da se izpopolnijo in se tudi seznanijo z novostmi v poučevanju v slovenskem šolskem sistemu, prireja slovensko ministrstvo za šolstvo in šport, koprška enota Zavoda za šolstvo RS, deželni šolski urad Furlanije-Juljske krajine ter tržaško in goriško šolsko skrbništvo, vodi pa ga inšpektorica pri deželnem šolskem uradu prof. Lučka Barrej Križman. Program seminarja, ki ga je izoblikovala pedagoška svetovalka za slovenske šole v Italiji prof. Andreja Duhovnik Antoni, obsega problematiko poučevanja slovenskega jezika, o katerem je bil govor tudi v slavnostnem uvodnem predavanju prof. Marka Stabeja na slovenskem odprtju seminarja v Kulturnem domu v Trstu v ponedeljek, 4. t.m.

Slovenske šolnike v Italiji je ob tej priložnosti s svojo prisotnostjo počastil tudi minister za šolstvo in šport RS dr. Lovro Šturm. Ta se je v svojem pozdravnem nagovoru dotaknil hitrih sprememb, ki so značilne za današnji čas in ki so začele zaznamovati šolo ter načele dva utečena sistema: sistem vedenj in sistem vrednot. Šola mora na ta izziv odgovoriti s profesionalnostjo in delom, ki bo učence navajalo k sposobnosti in odgovornosti. Napredujoče informatiziranje, je še dejal minister Šturm, prinaša tudi spremembo vloge vzgojiteljev, ki bodo postali tudi vir humanosti in človečnosti, saj bodo morali oblikovati tudi tisto plat, ki je sodobna

tehnologija ne more nuditi. Minister je tudi podčrtal potrebo po sodelovanju s širšo mednarodno skupnostjo, in to zaradi treh razlogov: slovenske osamosvojitve, premikov v sistemu in nove geopolitične slike Evrope in njenih nacionalne meje in gradijo nov mednarodni izobraževalni prostor, zato je potrebna usmerjenost k primerljivosti in kvaliteti v izobraževanju. Manjšinska šola oz. "šola narodnosti", kot jo je sam minister Šturm imenoval, pa ima še dodatne naloge v dokazovanju kvalitete in konkurenčnega znanja. Vloga učitelja je tu toliko težja in odgovornejša in je potrebno vgraditi še več človeške vrednosti.

Poleg ministra Šturma so se odprtja udeležili še generalna konzulka republike Slovenije v Trstu Jadranka Šturm Kocjan, predstavnik Zavoda za šolstvo iz Kopa Mirko Zorman ter deželni in tržaški šol-

ski skrbnik Flaminio Ennio in Nicola Lenoci. Medtem ko se je deželni skrbnik Ennio zauzstavil predvsem pri opravljenem delu, ki ga je v minulem letu opravil njegov urad, in pri tem omenil še vedno nepodpisano konvencijo med deželno ter deželnimi in slovenskimi univerzami o izobraževanju slovenskih šolnikov, je tržaški skrbnik Lenoci podčrtal predvsem pomen šolske avtonomije, ki z letošnjim šolskim letom prehaja v polno veljavo.

Kot že rečeno, je uvodno predavanje na seminarju imel prof. Marko Stabej. Predavatelj se je v svojih izvajanjih osredotočil predvsem na vprašanje jezikovne zmožnosti govorcev. Ta je v Sloveniji nizka, kar pogosto privede do pomanjkanja t.i. jezikovne lojalnosti v javnosti. Pri tem, je dejal dr. Stabej, je potrebno poiskati vzroke za tako nizko stopnjo jezikovne zmožnosti, ki so med drugim tudi v neprimernem jezikovnem nor-

mativu, ki ne upošteva dejstev in ki tvorce besedil oddaljuje od odgovornosti za lastna besedila. Govornik je potem podčrtal pomen šole in novega sistema poučevanja, ki postavlja v ospredje jezikovno sporazumevalno zmožnost govorcev. Na tem področju se stvari premikajo, izboljšuje se tudi jezikovna infrastruktura (učbeniki idr.), ki je opora za jezikovno znanje in zmožnost. Žal pa ni novosti pri poučevanju slovenskega strokovnega jezika. Na koncu je dr. Stabej dejal, da sta po eni strani potrebni suverenost in jezikovna zmožnost, po drugi pa odprtost za različna mnenja. Samo tako bo slovenski jezik polno živel med intimnim in javnim.

Ob odprtju petintridesetega seminarja za slovenske šolnike v Italiji je vedno v Kulturnem domu generalni konzulat republike Slovenije v Trstu priredil sprejem za udeležence seminarja.

— IŽ

NA OPČINAH 9. SEPTEMBRA

52. IZVEDBA MARIJANSKEGA SHODA BO LETOS IZJEMOMA V SOBOTO

Tradicionalni Marijanski shod, ki vsako leto privabi na Opčine veliko število slovenskih vernikov od blizu in daleč, letos, v jubilejnem svetem letu 2000, izjemoma ne bo v nedeljo popoldne, ampak v soboto zvečer. Tako so se namreč prireditelji odločili zaradi težav s sovpadanjem z osrednjo svečanostjo ob 70-letnici ustrelitve bazoviških junakov, ki bo v nedeljo, 10. t.m., popoldne pri spomeniku na bazovski gmajni. Tradicionalna procesija bo torej v soboto, 9. t.m., v večernih urah.

Sicer so se slovesnosti ob 52. Marijanskem shodu pričele že v torek, 5. t.m. Zvečer so namreč v dvorani Finžgarjevega doma na Opčinah predstavili slovenski prevod knjige Alojza Rebule *Jakob Uk-*

mar - Apostol sožitja (na sliki platnica). Prevod je v obliki podlistka dalj časa izhajal na straneh župnijskega lista Zvon, sedaj pa je na pobudo openske župnije izšel v knjižni obliki pri založbi Mladika. Pri predstavitvi (priredila sta jo

Finžgarjev dom in župnija sv. Jerneja z Opčin) sta bila navzoča avtor in tržaški škof msgr. Evgen Ravignani. Ker je dogodek potekal, ko smo že zaprli redakcijo, bomo o knjigi poročali v prihodnji številki.

V soboto, 9. t.m., pa bo, kot že rečeno, v večernih urah tradicionalna procesija ob 52. Marijanskem shodu. Organizatorji so s to preložitvijo želeli dati prostor in pomen osrednji proslavi ob 70-letnici ustrelitve bazoviških junakov. Marijanski shod, ki ga bo vodil tržaški škof msgr. Evgen Ravignani, se bo pričel ob 19.30 v cerkvi sv. Jerneja na Opčinah. Ob 20. uri bo sveta maša, nato pa procesija z lučkami in Marijinim kipom po Opčinah. Sklep bo za opensko cerkevijo sv. Jerneja. Po ško-

fovem nagovoru bosta svetletoletna pesem in svetleetni blagoslov. Na shodu bodo sodelovali Združeni pevski zbor Zveze cerkvenih pevskih zborov iz Trsta, skavti in skavtinje, mašni strežniki, narodne noše in vsi verniki. Od 17. ure do začetka procesije bo v cerkvi priložnost za sveto spoved. V primeru slabega vremena pa bo shod potekal v cerkvi s prilagojenim programom.

Za udeležence iz mesta, zlasti za starejše osebe, bo na razpolago poseben avtobus podjetja La Gradese, ki bo v soboto, 9. septembra, ob 19. uri odpeljal s trga Oberdank na Opčine. Z Opčin bo udeležence odpeljal v mesto ob 22. uri.

JUBILEJNO SVETOLETNO TRŽAŠKO ROMANJE V RIM

SLOVENSKO-ITALIJANSKO DOŽIVLJANJE BOGASTVA ROMANJA

V četrtek, 24. avgusta, se je tržaška škofija skupno s svojim pastirjem mons. Evgenom Ravnanim podala na svetoletno romanje v Rim, da utrdi in poglobi svojo vero v Kristusa. Med romarji je bila tudi mala skupina Slovencev iz Trsta, ki je skupno z italijanskimi verniki v bratski in sestriški povezanosti doživljala bogastvo romanja.

Svetoletno romanje smo uradno začeli v baziliki sv. Frančiška v Assisiju s slovesno sveto mašo, ki jo je daroval gospod škof skupno s prisotnimi duhovniki. V pridigi nas je nagovoril, da smo danes še na poseben način v duhu povezani s svetim Frančiškom, ki je bil ponižen, ubog, skromen, pokoren. Vsi čutimo potrebo postati majhni, preprosti. Vsak izmed nas si mora prizadevati, da postane ponižen, nas je spodbujal g. škof, ter nam polagal na srce naslednje misli: "Kristus je s križa pri svetem Damjanu prosil Frančiška, da popravi njegovo Cerkev. Isti Kristus danes vsakega izmed nas nagovarja, da gradi v sebi novo srce, srce polno ljubezni in dobrote, ki bo zmoglo prenoviti "obličje" naše tržaške Cerkve, da bo zasijala v novi luči bratstva in ljubezni", in dodal je še, da "z vsem srcem prosimo Boga, da bi postali živa Kristusova podoba, kakor je postal sv. Frančišek." Sveto mašo smo zaključili s svetoletno himno in polni svetega navdušenja zapuščali baziliko z zavestjo, da nas bo med romanjem spremljal Frančiškov blagoslov.

V popoldanskih urah smo v cerkvi sv. Marije Angelske doživeli srečanje s Kristusom ob liturgiji božje besede in v zakramentu sprave. Vprašali smo se med drugim tudi: "Ali se res znamo izročiti v Božje roke in prositi za Božjo pomoč, ko nas obišče bolezen, ko nismo sposobni odpuščati

in ko občutimo našo grešnost in slabotnost? Ali res v vsakdanjem življenju znamo biti majhni, ponižni, preprosti, pokorni kot je bil sv. Frančišek?"

Naslednjega dne smo romanje nadaljevali proti Rimu. Med potjo smo se ustavili v Orvietu, kjer smo med sveto mašo še posebej prosili za poglobitev naše vere v Evharistico. V tej cerkvi hranijo namreč prtič, na katerega je kapljala Gospodova kri pri povzdigovanju.

Naše romanje je doseglo svoj višek, ko smo se vsi tržaški romarji zbrali na trgu sv. Petra in se v sprevedu pomikali z g. škofom na čelu proti svetoletnim vratom ob petju litanij vseh svetnikov. Ob vstopanju skozi svetoletna vrata, ki so znamenje Kristusa, smo v srcu bili povezani z vsemi, ki so se nam priporočili, še posebej z bolnimi, ostarelimi, trpečimi, ter z vsem srcem prosili za tržaško Cerkev blagoslova in božje pomoči. V cerkvi sv. Petra smo imeli slovesno peto in globoko doživeto liturgijo svete maše (na sliki). V pridigi nas je gospod škof povabil, da z vsemi našimi močmi obnovimo vero v Kristusa in s sv. Petrom vzklj-

nemo: "Ti si Kristus, sin živega Boga!" Prosimo tudi Boga, da bi ostali vedno zvesti Kristusu, sv. očetu Janezu Pavlu II., kateremu dolgujemo veliko spoštovanje in hvaležnost.

Gospod škof je v svojem razmišljanju nadaljeval: "Letos je leto božjega usmiljenja, ko se božje usmiljenje v veliki meri za nas razdaja, še posebej, ko stopamo skozi svetoletna vrata, ko vstopamo skupaj s Kristusom v novi svet bratstva, sloge in edinosti. Zato pustimo Kristusu, da vstopi v nas, v naše življenje, da ga popolnoma prenovi. Ob koncu razmišljanja smo bili povabljeni, da tu na grobu sv. Petra prosimo za edinost v naši tržaški Cerkvi, kjer nas ne sme ločiti ne jezik ne vera ne kultura.

Istega dne smo se popoldne zbirali pri Mariji Snežni. Tam smo Marijo počastili s pejem in z molitvijo rožnega venca, ki je bil namenjen za nove duhovne poklice.

V torek popoldne smo obiskali katekumene svetega Kalista in cerkev sv. Križa. Pri sv. Janezu v Lateranu smo imeli bogoslužje božje besede in obnovili smo krstne obljube.

Tudi tu smo bili nagovorjeni, da bi Boga in vsakega brata v Kristusu resnično ljubili, da bi bili edini, da bi edinost znali graditi dan za dnem.

Svetoletno romanje v Rimu smo zaključili z evharističnim bogoslužjem v baziliki sv. Pavla. V homiliji je gospod škof dejal: "Sv. Pavel se je ves predal Kristusu, saj je nekoč vzkliknil: "Ne živim več jaz, ampak v meni živi Kristus!"... Ko je sv. Pavel doživel srečanje s Kristusom, se je popolnoma spreobrnil. Mi se pogostokrat srečujemo s Kristusom, a naše spreobrnjenje je tako počasno. Po srečanju je Kristus poslal Pavla k Ananiju, da naj nanj položi roke, da prejme sv. Duha, ki mu razodene, kaj je njegovo poslanstvo. Tudi mi smo poklicani, da bratom in sestram govorimo o Kristusu. Prosimo za to milost, da bi si znali vzeti časa za bližnjega, ga poslušati in mu pomagati na poti h Kristusu Odrešeniku. Še zlasti mladi danes imajo veliko potrebo, da bi se srečali z nekom, ki bi jih vodil k Njemu, ki je edina Pot, Resnica in Življenje. Še posebej so za to poslanstvo poklicani duhovniki. Duhovniški poklic je nekaj lepega, bogatega in nenadomestljivega. Iz srca prosimo za nove duhovniške poklice!", je zaključil razmišljanje gospod škof.

V sredo smo bili prisotni pri avdienci svetega očeta. V svojem nagovoru nas je vse povabil k osebnemu spreobrnjenju, k spreobrnjenju lastnega mišljenja in srca. Saj je Bog bil prvi, ki se je podal po zemeljskih poteh iskat izgubljene, grešne, in to po svojem lastnem Sinu, ki se je daroval za nas do smrti na križu. Bog je tisti, ki zdravi naša bolna srca in vanje vliva novega duha, Božjega Duha.

Svetoletno romanje smo zaključili v loretski baziliki Materje Božje. Ob razmišljanju o Marijini veri in predanosti Bogu smo tudi mi izročili svoje življenje, skrbi in težave v Božje roke ter z zavestjo, da nas vodi in spremlja Bog, smo se z veseljem in umirjenim srcem vrnili na svoje domove.

SA

OBVESTILA

52. MARIJANSKI SHOD - Z Marijo v tretje tisočletje! - bo v soboto, 9. t.m. Shod bo vodil tržaški škof msgr. Evgen Ravnani. Pričetek ob 19.30 v cerkvi na Opčinah. Ob 20. uri bo sv. maša v čast Devici Mariji. Po maši bo procesija. Sodelovali bodo: Združeni pevski zbor ZCPZ iz Trsta, skavti in skavtinja, mašni strežniki, narodne noše in vsi verniki. Od 17. ure do začetka procesije bo v cerkvi spoved. V primeru slabega vremena bo shod potekal v cerkvi. Za udeležence iz mesta bo na razpolago poseben avtobus, ki bo odpeljal ob 19. uri s trga Oberdank na Opčine. Z Opčin bo odpeljal ob 22. uri.

PD KOLONKOVEC prireja v soboto, 9. septembra, na kmetiji Debelis v ulici Ventura 29 na Kolonkovcu 21. *Praznik solate*. Začetek približno ob 15.30 z ogledom vrtnarije ter razstave domačih pridelkov in fotografskih posnetkov še obstoječih kmetij. Ob 16.30 pa bosta tekmovaljeva v sajenju solate in nagrajevanje ob zvokih glasbe. Vabljeni!

KLUB PRIJATELJSTVA pripravlja v soboto, 30. septembra, izlet v Oglej za jubilejno sv. mašo in ogledom bazilike, kripte, razstave Patrijarhov in starega rimskega pristanišča. Po kosilu bo obisk velike rimske kleti v Pierisu z možnostjo nakupa domačega vina in sadja. Vpisovanje pri Fortunatu, ul. Valdirivo 23, od 12. do 22. septembra. Pojasnila dobite na telefonski številki 040 639949 v večernih urah.

KONCERTNA POBUDA - Rojan razpisuje natečaj za izvorno še neobjavljeno komorno skladbo za katerikoli instrument ali glas (s slovenskim besedilom). Natečaj je namenjen mladim (starost do 35 let) slovenskim zamejskim glasbenikom-skladateljem. Dela je treba posredovati do 30. septembra letos v dvojniki z geslom na naslov: Koncertna pobuda - Rojan, ul. Cordaroli 29 34135 Rojan (Trst). Priložiti je treba v zapečateni ovojnici ime in priimek, naslov in geslo. Skladbe bo ocenila komisija treh priznanih zamejskih glasbenikov. Prva nagrada znaša 500.000 lir, druga 300.000 lir, tretja 150.000 lir.

ZŠDI PRIREJA ob tridesetletnici fotografski natečaj, ki je odprt vsem. Posnetki morajo biti izvorni, čeprav lahko stari ali letošnji, tehnika pa je prosta. Tematika naj bo športna in naj po možnosti ovrednoti športno udejstvovanje v zamejstvu. Geslo natečaja naj bo torej *Naš šport v našem prostoru*. Slike naj bodo v formatu 30x40 ali prilepljene na kartonček takega formata. Diapozitivov ne sprejemajo. Vsak posameznik lahko odda največ po štiri slike, nagrajena pa bo predvsem umetniška in dokumentarna plat prispevkov in njihova izvornost. Slika naj bo razpoznavna samo po šifri na hrbtni strani in na vpisni poli, tako da bo natečaj potekal anonimno. Organizator si pridržuje pravico, da dela obdrži. Prijave do ponedeljka, 30. oktobra, do 16. ure v uradih v Trstu (ul. Cicerone 8) in v Gorici (ul. Malta 2). Informacije dobite na tel. št. 040 635627 in 0481 33029.

ZALOŽBA BRANKO

vabi na predstavitev zbornika

NARODNI DOM - BALKAN OB 80-LETNICI POŽIGA

Spregovorila bosta urednik dr. Erik Dolhar in prof. Jože Pirjevec, zapeli pa bodo Fantje izpod Grmade. **Petek, 8. septembra, ob 20.30** v restavraciji Pri Lipi v Bazovici.

PRIHODNI TEDEN V PREBENEGU

3. ZAMEJSKI ROCK FESTIVAL KEEP ON ROCKIN'

Zamisel Zamejskega rock festivala se je porodila pred tremi leti bolj za šalo kot pa za res. Šala pa se je potem spremenila v že skoraj tradicionalno srečanje zamejskih rock skupin, ki bo letos potekalo v sklopu pobud za Odprto mejo. Pokrovitelji srečanja so tako občina Dolina, SSO in ZSKD v sodelovanju s SKD Jože Rapotec.

Festival, ki ga organizirata MOSP (Mladi v odkrivanju skupnih poti) in skupina Kraški ovčarji, se je ponavadi odvijal pod šotorom v parku Finžgarjevega doma na Opčinah takoj po študijskih dnevih Draga. Letos pa je kraj spremenjen: številne rock skupine se bodo namreč predstavile zamejski javnosti v parku SKD Jože Rapotec v Prebenegu, in to v petek, 15. septembra, ob 18. uri.

Nekatere rock skupine so naši javnosti že znane in imajo za sabo že vrsto nastopov in uspehov (Anorexica, Charge, Crazy smiles, Fiberglass, Floating points, Kraški ovčarji), druge pa (La caccia intorno, Latte di suocera, Naafetz Kurth, Nerds, Paolo Bembi Group, Stara vrana, Strip-tocoke, Inarteandrea, Keine name) izkoristijo prav to priložnost, da se predstavijo in začenejo na tem festivalu svojo glasbeno kariero, kar je tudi cilj festivala samega. Za dodatne informacije o Zamejskem rock festivalu lahko pokličete na telefonsko številko 0329 2145209 ali 0329 2199356, lahko pa tudi pišete na naslov elektronske pošte: rock_za_mejo@emal.org.

JC

DUHOVNE VAJE ZA ŽENE IN DEKLETA

HVALEŽNOST ZA DUHOVNE BISERE

NADA MARTELANC

V Domu blagov v Trstu smo tudi letos imele žene in dekleta tri dni duhovnih vaj, od 21. do 23. avgusta. Vse tiste, ki se jih niso udeležile, si lahko grizejo prste od jeze in žalosti, tako zanimive in vesele so bile letos duhovne vaje. G. Kunčiču gre resnično velika zahvala, ne samo za dolgoletno skrb za naše duhovne vaje, ampak zlasti za posrečeno izbiro voditelja. G. Jurij Devetak, lazarist iz Ljubljane, ki pa je obredel precej sveta in si nabral mnogo izkušenj, nam je natrosil toliko dragocenih biseroz iz evangelija in iz življenja, razvitih v pisane lističe anekdot, citatov in humorja, da smo odhajale od premišljevanj in odšle z du-

hovnih vaj duhovno obogatene in veselo razpoložene.

Ne vem, zakaj mi je ostal v spominu zlasti tale življenjski primer: staro benediktinsko pravilo "Moli in delaj!" velja tudi danes. A kaj je bolj važno: "Moli!" ali "Delaj!"? Eno in drugo. Vsaj takega mnenja je bil ostareli hrvaški župnik, ko so mu v pomoč poslali zelo delavnega kaplana. Opazoval je živahno delo mladega duhovnika, ga občudoval - vendar ga je po dolgem času nagovoril nekako tako: "Veliko si naredil, zbral mladino, preuredil učilnico, vedno si nekaj prizadevaš... toda molitvi, premišljevanju, koliko časa posvečaš? Se ti ne zdi, da vse premalo? Če bo šlo tako naprej, je nevarno, da te bo hudič vzeli!"

No, mislim, da si od nas nihče ne želi, da bi nas ob koncu "hudič vzel", zato bomo gotovo udeležence duhovnik vaj sledile nasvetom voditelja ter skušale tako "moliti" kot "delati" za boga in za svoj narod. Pa ne samo me.

G. Devetaku smo zelo hvaležne za "duhovne bisere" in za primere, s katerimi jih je osvetlil, pa tudi za vse vesele besede, s katerimi nas je tudi razvedril. G. Kunčiču pa želimo, da bi še dolga leta bil pri zdravju in močeh, da bi nam še nadalje pripravljal duhovno bogatenje. Bog mu plačaj! Hvala tudi gospe Normi Jež, ki je bdela nad nami, da smo bile točne, in končno hvala tudi redovnicam, ki so skrbele za naše telesno blagostanje.

PRED ZAČETKOM ŠOLSKEGA LETA

SEMINAR ZA SLOVENSKE ŠOLNIKE

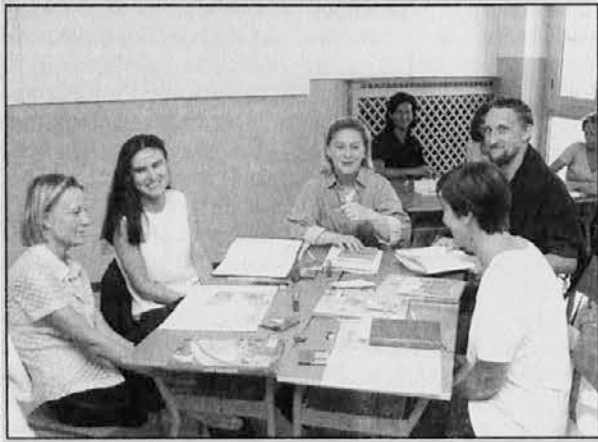

FOTO BUMBACA

Tudi v Gorici je bilo na osnovni šoli s slovenskim učnim jezikom Oton Župančič v ulici Brolo te dni zelo živahno, saj imajo naši šolniki poleg pripravljanih sestankov za nemoten začetek pouka, ki se bo na Goriškem pričel v ponedeljek, 11. t.m., ob 8. uri, tudi 35. seminar za vzgojitelje, učitelje in profesorje šol s slovenskim učnim jezikom v Italiji. Kot vedno ga tudi tokrat prireja slovensko ministrstvo za šolstvo in seveda neutrudna svetovalka za slovenske šole v Italiji omenjene-

ga ministrstva prof. Andreja Duhovnik Antoni.

Vzgojitelji, učitelji in profesorji so prisluhnili predavanjem, ki so bila v torek in sredo, 5. in 6. t.m., na katerih so s slovenskimi predavatelji poglobili tematike pravljicarstva in pripovedništva, spregovorili pa so tudi o celostnem izražanju ob leposlovnih besedilih, se naučili, kako otrok z igro odkriva matematiko, kako se dela v skupinah in tudi o sodelovanju pri učenju (t.i. sodelovalno učenje).

V ORGANIZACIJI DOMAČEGA DRUŠTVA TRŽIČ

USPEŠEN SREDNJEVROPSKI VEČER V TRŽIČU

ERIKA HROVATIN

Letošnji Srednjeevropski večer, ki ga je tako kot lansko leto organiziralo domače društvo Tržič, je prejšnjo soboto pritegnil in osvojil okrog štiristo ljudi. Poleg prijetnega in sproščenega vzdušja, ki je vladalo med celotnim programom, ima zaslugo za uspeh večera predvsem zanimiv, dobro tempiran, skratka privlačen spored.

Večer se je začel z otvoritvijo likovne razstave v galeriji Antiche mura, v sklopu katere so sodelovali sodobni umetniki iz petih držav srednjeevropskega prostora. Iz Češke republike se je z naifom predstavila slikarka Michaela Bichová, Laszlo Nemes iz Madžarske je osvojil občinstvo z abstraktnim prikazom zeleno-barvanega okolja, slike Adriane Scarizza je zaznamoval očiten impresionistični slog, Franz Wiegeler, med drugim nekdanji ravnatelj dvojezične šole v Ziljski dolini, je nastopil z akvareli,

FOTO BUMBACA

z abstraktnim impresionizmom pa je slovensko komponento srednjeevropskega prostora predstavljal Hijacint Jussa, sicer doma iz Benečije. Razstavo je pripravil arhitekt Arturo Bresciani, umetnike pa sta predstavila in komentirala umetnostna kritika Fabio Favetto in Joško Vetrh, ki sta poudarila pestrost razstave, istočasno pa tudi tipično povezanost umetnikov na domače okolje, od koder tudi naslov razstave *Krajinske zaznave iz srednjeevropskega*

prostora. Uradni del večera se je začel s pozdravom predsednice domačega društva, Bernardke Radetič, ki je poudarila pomembnost tovrstne pobude, ki združuje in približuje sicer različne, pa vendarle dopolnjuje se komponente prostora, ki je zgodovinsko in kulturno povezan. Njenim besedam je sledil pozdrav občinskega odbornika za kulturo Del Bella, ki je s svojega stališča obnovil uspešno sodelovanje med občino in slovenskim društvom Tr-

žič. Zaključno glasbeno točko je izoblikoval tržaški violončelist Aleksander Sluga.

Drugi del večera je zaradi nestanovitnosti vremena potekal v športni dvorani v ulici Baden Powell. Tu so se publiki predstavili glasbeni ustvarjalci srednjeevropskega prostora, in sicer za Madžarsko skupina Patkò Banda, za Avstrijo mladi trio Musik Gaital, za Slovence tržaška skupina Eno ur'co al pa dvej, za Češko republiko skupina Slezan, za Italijo pa domači zbor ANSIBS, ki se je - kljub izredno prijetni glasbi - edini predstavil s tujim repertoarjem.

Glasbene točke je povezovala Nikla Panizon, ob njej pa so se zvrstili pozdravi pobudnikov večera, in sicer že omenjenega društva Tržič, občinske uprave, ob teh pa je publiki in izvajalce pozdravil tudi predsednik društva Mitteleuropa Aureliano Hoffman.

V glasbi je naslov večera zaživel v polno, saj sta se prav v notah ljudske glasbe skupin iz predstavljenih držav najučinkoviteje občutili podobnost in povezanost srednjeevropskega prostora.

"DROBCI V POLETNIH NOČEH"

MOČAN DOPRINOS NAŠIH GLASBENIKOV NA POLETNIH KONCERTIH

Goriška pokrajinska uprava, točneje odborništva za kulturo in za mladinska vprašanja, prireja letos že tretjič bogat spored koncertov, ki jih poznamo z imenom *Drobc v poletnih nočeh* (Squarci d'una notte di mezza estate).

Na sporedu so od 17. avgusta do 21. septembra, štejejo pa deset koncertov, ki so jih in jih bodo oblikovale bolj in manj poznane skupine mladih glasbenih ustvarjalcev, ki delujejo pri nas. Spored predvideva deset glasbenih srečanj, ki bodo potekala v prostorih pokrajinskih muzejev pod goriškim gradom, točneje v krasni kapeli svetega Jožefa.

Letošnja izvedba je posvečena spominu in obeležju lika goriške skladateljice Cecilie Seghizzi, ki so se ji posvetili z izvedbo enega njenega dela tudi vsi mladi izvajalci, sooblikovalci niza koncertov. Med desetimi skupinami, ki sodelujejo na poletnih večerih, so tudi izvajalci, ki so neposredno vezani na našo stvarnost oz. delujejo in so se glasbeno izpopolnjevali v slovenskem centru Komel.

Prejšnji torek je nastopila skupina Ensemble salotto italiano, članica katere je tudi mezzosopranistka Sabina Antoni; poznamo jo kot neutrudno predsednico MePZ Podgora, pevko pri MePZ Hrast iz Doberdoba. Na večeru se je skupina predstavila z deli Rossinija, Donizettija in kasnejših skladateljev Tostijem, Rotolijem, Denzo in Mascagnijem. Skupino sestavljajo,

poleg slovenske družbene delavke, še dve sopranistki in tenoristka, ob pianistki, ki spremlja njihova izvajanja.

V četrtek, 7. septembra, se bodo občinstvu predstavila dekleta Arsateliera, ki gojijo predvsem glasbeno tradicijo domačih krajevnih skladateljev. Skupino sestavljajo vsem nam dobro poznane pevke Daria Pavio, Tanja Kuštrin, Jerica Rudolf (soprani), Mirjam Pahor (mezzosopran) ter glasbenice Daniela Brusolo (flavta), Clara Bensa (violina) in Dalia Vodice (klavir). Na koncertu z zgornjim naslovom *Glasbeni odmevi iz naših krajev*, ki bo ob 21. uri, bodo izvajale glasbenice dela Stanka Jericija, Giulia Vidozija, Dine Slame in Sonie Arsen ob poklonu, ki ga bo tudi omenjena skupina posvetila skladateljici Seghizzijevi.

Nazadnje povejmo še to, da bosta v torek, 12. septembra, na vrsti duo Andreja Konjedic-Lenardič (oboja) in Valentina Pavio-Hlede (klavir), profesorici iz centra Komel; v četrtek, 21. septembra, pa se bosta na zadnjem srečanju predstavili sestri Elisa (klavir) in Clara Bensa (violina); slednja med drugim poučuje violino v centru Komel.

O omenjenih koncertih bomo še poročali.

NADŠKOF DINO DE ANTONI V POLETNEM SREDIŠČU ŠTANDREŽ

OBISK ISKRENEGA PRIJATELJA

V četrtek, 31. avgusta, je bilo v učilnici osnovne šole F. Erjavca v Štandrežu kot v čebelnjaku. Mali gostje poletnega središča Štandrež, ki ga že nekaj let prireja štandreški rajonski svet v sodelovanju z župnijo sv. Andreja, didaktičnim okoljem in vaškimi kulturno-športnimi društvi, so namreč že nestrno pričakovali napovedani obisk goriškega nadškofa Dina De Antonija. Živahnost je naraščala skupaj z živčnostjo zaradi "prisiljenega sedenja" in učiteljica Majda Zavadlav je morala večkrat povzdigniti glas, da so se otroci umirili. Z rahlo zamudno se je vendarle v spremstvu tajnika g. Michela in domačega župnika Karla Bolčina pojavil nadškof in na mah ustvaril pravo ozračje, ko je otrokom dejal, da so boljši kot on, ker poznajo dva jezika. Dejalo je, da se je nekaj slovenščine že naučil v Ljubljani, a premalo, da bi se z njimi lahko pogovarjal. Zato so ga otroci z navdušenjem povabili, naj pride kar k njim v šolo. Vsi bi ga namreč radi imeli za sošolca. S tem uvodom je bil led prebit in pogovor je stekel kar sam od sebe. Povprašal jih je, kako je v središču in oni so mu s pomočjo učiteljice Majde povedali, kakšne dejavnosti imajo v dopoldanskih urah. Sam pa jim je pripovedoval o svojem obisku v Afriki in jim priporočil, naj ne bodo izbirčni, kajti afriški otroci nimajo večkrat kaj jesti in se jim sploh ne sanja, kakšne slastne jedi odkla-

najo njihovi evropski vrstniki. Zato pač morajo biti spoštljivi do hrane, ki je v svetu primanjkuje. Še marsikaj jim je povedal in jih naučil tudi nekaj preprostih, a zabavnih igrigric, ki so jih otroci veselo sprejeli in se z njim igrali. Ob glasbeni spremljavi Tiziane Zavadlav, ki se je za to priložnost "vnila v šolo", so tudi lepo zapeli pesmice *Sladka dežela, Moj prijatelj*, in preden se je od njih poslovil, še štandreško himno. Ker je ob koncu skoro enournega obiska ravno zazvonilo poldne, je

FOTO BUMBACA

škof zmolil z otroki Zdravo Marijo, ki jo navadno odmoliijo z župnikom Karlom. Vsakega posebej je pozdravil in vsem dal božji blagoslov.

V spomin na srečanje so otroci poklonili uglednemu gostu spominček, glinast zvonček, ki so ga seveda sami iz-

delali; postregli so mu tudi z okusnimi sladkimi kroglicami, ki so jih pripravili v kuharskem kotičku s Saro Miklus.

Pretekli teden so se v središču končale jutranje "učne" ure; ta zadnji teden je ves posvečen sproščujočim igram.

IK

POLETNO SREDIŠČE V SOVODNJAH

KRATKOČASNIK JE VZEL SLOVO

V četrtek, 31. avgusta, popoldan so se s prireditvijo končale dejavnosti poletnega središča Kratkočasnik, ki je "kratkočasil" svoje goste od 31. julija dalje, s kratkim premorom za Veliki šmaren, v prostorih OŠ Peter Butkovič-Domen v Sovodnjah v organizaciji Sklada Mitja Čuk. Premišljeno in zelo ustvarjalno sta ga vodili koordinatorka Damijana Češčut in glavna animatorka Mija Češčut, pomagala jima je vrsta živahnih pomočnic (Mila, Marija, Valentina, Eva, Erika, Katja, Vanja, Greta) in pomočnikov, ki so se predajali domišljiji in z otroki ustvarjali veliko zanimivega. Vse, kar so spretno

rokice izdelale na njihovo spodbudo, je bilo razstavljeno v atriju šole, kajti deževno vreme ni dovolilo, da bi se razstavljeni predmeti kopali v soncu in da bi prireditev potekala na šolskem dvorišču. Gotovo sta vsakogar, ki si je ogledal izdelke, omamili raznolikost in živobarvnost leteh. Na mizicah je bilo iz lepenke in papirja nešteto najrazličnejših živalic, dreves z zrelemi sadeži, okraskov iz školjk, a tudi letala, grad z letničimi čarovnicami, ladvice iz plutovinastih zamaškov, viseče lutke iz cunj, palčki, skakljajoče žabice, ribice, predpasniki iz blaga, mlini na veter, risbice vseh vrst, lepljenke iz

semen, srčka, rožice iz slane-ga testa, pajacki, papige, psički, sloni... Na steni je viselo tudi delo raziskovalno novinarske delavnice, ki je obsegalo raziskave o televiziji, olimpijskih igrah, o svetu knjige in o kroženju vode. Na ogledu so bili tudi televizijski ekran, snemalne kamere iz lepenke in odpadnega materiala. Prav televizija je bila protagonist sklepnega prikaza dejavnosti poletnega središča. Nastopajoči so namreč pokazali, kaj vse vidi otrok, če prečepi vse ljubi dan pred televizijo. Njihovemu izvajanju je sledil topel aplavz navzočih staršev, nonotov, bratov, sestric. Po že ustaljeni navadi so otroci pripravili tudi brošuro-glasilo *Kratkočasnik*, v katerem bo bralec lahko našel marsikaj lepega.

IK

"RINGARAJA" OKROG ALJAŽEVEGA STOLPA

TRI DNI V KRALJESTVU ZLATOROGA

Na razposajenem večeru po zaključni osnovnošolski prireditvi je nekdo predlagal, da bi se dobili še kdaj v poletnem času in poskusili se povzpeti na Triglav. Želja je zorela skozi poletni čas in se uresničila sredi toplih in jasnih avgustovskih dnevov.

V četrtek, 17. avgusta zjutraj, se nas je v Rožni dolini zbralo osem otrok in prav toliko odraslih, da bi s kombijem skupaj odpotovali do Mosta na Soči. Tam smo zapeljali kombi na vlak in se skozi predore vozili do Bohinjske Bistrice. Naprej smo se spet peljali s kombijem na Pokljuko do Rudnega polja, kjer se je začela naša dogodivščina: nameravali smo osvojiti Triglav. Podali smo se na gorsko stezo. Nekaj časa je bila pot ravna, kasneje pa se je začela dvigati. V daljavi smo kmalu zagledali potoček, njegova voda je bila zelo, zelo mrzla. Mi otroci smo ga prvi zagledali in vsi po vrsti potočili vanj noge in glave. Potem smo nadaljevali hojo in zagledali nekakšen križ, ki je bil v resnici kažipot. Nazadnje se je pot začela spuščati in čez nekaj časa smo zagledali Vodnikov dom, naš prvi cilj. Med večerjo se je ulila močna ploha s točo. To je bil edini dež v teh

treh dneh, drugače je bilo nebo ves čas čudovito sinje barve. Na skupnem ležišču smo bili zelo živahni in umirili smo se le ob grožnji, da, kdor bo motil, bo naslednjega dne nosil težak Maurov nahrbtnik. Naslednje jutro smo vstali že ob 4.30 in in se odpravili proti Konjskemu sedlu in naprej do Doma Planika. Ko smo prišli tja, smo videli helikopter, ki je oskrboval kočo s piščanci in hrano. Po krajšem odpočitju smo se začeli vzpenjati na Mali Triglav s pomočjo jeklenih vrvi. Na sedlu nam je ostalo še dobre pol ure trdega vzpenjanja in kmalu smo osvojili vrh Triglava. Veronika je bila presenečena, da je bil stolp tako majhen, Mateja je bila ponosna, da je že tako

majhna osvojila vrh Triglava, Simon pa presenečen, da je bil vrh tako mizast. Aljaž je bil presrečen, ker je lahko splezal na Aljažev stolp, Jerica pa je bila vesela, ker je bil "krst" tako simpatičen. Otroci smo od neke gospe dobili krstni list in dali žige v naše planinske knjižice. Nato smo vsi otroci in polovica odraslih doživeli triglavski krst. Vsak si je izbral botra in rablja, ki ga je trikrat krepko mahnil po zadnji plati: za prvi vzpon na Triglav, za srečno prehojeno pot in smer ter za prijateljstvo. Samo Manuela in Andrejka sta imeli nekoliko daljši krst. Po skupinski sliki smo se vrnili v kočo Planika po nahrbtnike in nadaljevali pot ob zadnjih jeklenih vrveh proti Tržaški koči

na prevalu Dolič, kjer smo prespali, tudi tokrat na skupnem ležišču. Tam smo lahko občudovali in slikali mladega kozoroga. Zvečer smo na vročem podstrešju imeli posebno zabavo s prizorčki in pesmimi. Tisto noč smo prej zapali, ker smo bili bolj utrujeni. Zadnji dan smo začeli hoditi z luno na naši desni in vzhajajočim soncem na levi. Pred nami so se mogočno razprostirale Hribarice. Na sedlu je močno pihalo. S te puste kamnite planote smo se spustili v zeleno Dolino sedmerih Triglavskih jezer. Noge smo si po dolgi hoji osvežili v prvem jezeru ob stezi, nekateri so si tudi čevlje. Med potjo smo našli na gamse, kozoroge in svizca ter druge manjše živali. Ko smo prišli do kočice, smo se končno lahko napili sveže vode, nekateri so se tudi kopali. Skoraj vsi pa smo krepko zaplavali in se osvežili v zadnjem Črnem jezeru pred težavnim in utrudljivim spuščanjem po Komarci. Pogled v dolino je bil za nekatero strašen. Kljub temu smo vsi srečno končali v vodah Savice, kjer smo med kopanjem in igrami hitro pozabili na vso utrujenost in težavo. Eni smo se hladili v Savici, drugi pa ob hladnem pivu. Na vlaku smo veselo kramljali, na novogoriški postaji pa so nas pričakali ponosni domači, ki so nas še slikali za spomin.

ALJAŽ, ANDREJKA, ELIJA, JAKOB, JERICA, MATEJA, SIMON IN VERONIKA

ALPE-JADRAN PUPPET FESTIVAL

SANJSKE PREDSTAVE IN STARODAVNI VLAK

IVA KORŠIČ

V zgodnjem sončnem popoldnevu je v nedeljo, 3. t.m., odpeljal izpred goriške železniške postaje muzejski vlak in popeljal okrog dvesto malih in velikih oboževalcev lutkovnih junakov in nekatere lutkarje s svojimi "igralci" na čarobni izlet proti Kanalu. Na novogoriški postaji so železnim vagonom z lesenimi pa tudi žametnimi sedeži priklopili parno lokomotivo, ki je veselo zažvižgala, medtem ko je iz njenega dimnika puhnil rjav dim in je zadišalo po premoju. Pot do cilja so otrokom krajšali lutkarji s svojimi zabavnimi zgodbicami; tudi poredni volk, šepetajoči ostrček in harlekin so se pojavljali med potniki. V Kanalu je na Kontradi, sugestivnem trgu med hišami, uprizoril Claudio Cinelli s svojimi lutkami *Stretch*, glasbeno predstavo, katere vsebina je bila ljubezen in odnosi med zaljubljenici z ironičnim pridihom. Celoto sta prevevala izredna Cinellijeva spretnost in obvladanje različnih lutkarskih tehnik in stilov. Njegov nastop, ki so ga res številni obiskovalci z zanimanjem sprejeli, je nepričakovano okrnil dež. Potniki so kar na vlaku pričakali odhod, ki je bil ob mraku še bolj čaroben, saj so zlate

iskrice iz puhajoče lokomotive poplesavale ob okencih vagonov. Lutkarji so tudi ob vrnitvi kratkočasili razigrane potnike. Na novogoriški postaji so se iz enega okenca še poslednjič prikazali drobni papirnati protagonisti gledališča Papiš in s kratkim nastopom pozdravili male gledalce, ki so izstopili, in tiste, ki so se odpeljali do goriške postaje, kjer se je končalo enkratno potovanje. Vlak figur je predstavljala novost letošnje izvedbe *Puppet festivala*, ki sta ga ob 28. avgusta do 3. septembra že devetih priredili Deželno združenje za animirano gledališče (CTA) z umetniškimi vodjo Robertom Piaggiom in goriško odborništvo za kulturo v sodelovanju z drugimi ustanovami, tudi s slovenskima hramoma Kulturnim domom, predvsem pa Kulturnim centrom Lojze Bratuž, ki je bil koordinator festivala (za to je skrbela Marinka Černic) in glavna vez med organizatorji in Primorskim dramskim gledališčem; leto je prvič sodelovalo pri pobudi *Gledališče ob meji brez meja*. Štiri predstave so bile namreč na Novogoriškem. Posebno dobro obiskana - prisotnih je bilo nad tristo ljudi - je bila *Sapraniška* Lutkovnega gledališča Ljubljana v parku Coroninijev pristave v

Šempetru. Občina Šempeter-Vrtojba je finančno podprla pobudo, katere višek je bil *Vlak figur*, ki je resnično združil gledalce tostran in onstran meje v simboličen objem v družbi lutk in figur. Sicer pa je vseh enajst popoldanskih uprizoritev, namenjenih otrokom, doživel lep uspeh. Vsaka je nosila v sebi nekaj pristnega in samosvojega, ki je pritegnilo in osvojilo otroško dušo. Zelo različne so bile tudi lutkarske tehnike. Žal, v enem članku ni mogoče natančno obdelati vsako uprizoritev. Izmed teh naj omenimo *Swinging marionettes* Pavla Vangelija iz Prage, ki je na letošnjem Mittelfestu prejela zlato lutko, *Čevljarja Dratewko* Teatra bis iz Poljske - dva igralca sta pravljično z veliko mero humorja prikazala s škatlami raznih velikosti in oblik - mlade študente Gledališko Lutkovnega študija Ljubljana, ki so pod vodstvom znanega hrvaškega scenografa in lutkarskega mojstra Zlatka Boureka pripravili pomenljivo zgodbo *Od ena do nič* z velikimi privlačnimi ročnimi lutkami, in še *Piccolo giallo, piccolo blu* - prirska zgodba rumenih in modrih pack - s tehniko senc skupine Teatro delle Rane iz Reggio Calabrie, ki je prejela prvo nagrado na letošnjem festivalu Nuove

mani v Amalfiju. Tudi vsakdanji vodeni "lov na pravljico" s kratkimi prikazi je zaposlil neugnanne malčke v goriškem Coroninijevem parku.

Dober odziv je imela še druga novost letošnje izvedbe, in sicer branje ob spremljavi glasbe (tudi slovenskih izvajalcev Toma Hmeljaka in Luise Antonij) sedmih skrivnostnih "grozljivk" piscev iz naše dežele, ki so jih prebirali pod večer igralci v notranjem dvorišču goriške knjižnice.

Šest večernih predstav, namenjenih odrasli publiki, je odsevalo iskanje inovativnih izraznih možnosti in oblikovanja figur in lutk, ki so se včasih kar spajale z igralci-lutkarji v neverjetno ujemanjem se, včasih očitno ironičnem vzajemnem prepletanju. Kakovostne postavitev pa, žal, niso pritegnile veliko gledalcev. Zdi se, da po devedesetih letih Goričani niso še spoznali kvalitetne ponudbe in enkratne priložnosti, ki jo nudi festival z gosti iz srednjeevropskih držav; le-ti imajo že staro in zakoreninjeno lutkovno tradicijo in nenehno iščejo nove oblike izražanja.

Poleg bogatega sporeda sta v festivalskih dnevih bili dve jutri posvečeni delovnemu srečanju italijanskih lutkovnih skupin in pa gledališč s področja Alpe-Jadran. Bili so namreč prisotni italijanski, slovenski, češki, nemški, poljski, francoski in madžarski lutkovni izvajalci-ustvarjalci.

OBVESTILA

RAVNATELJ GORIŠKEGA didaktičnega ravnateljstva ul. Brolo sporoča, da se bo pouk na vseh osnovnih šolah didaktičnega ravnateljstva začel v ponedeljek, 11. 9., ob 8. uri z izjemo šole na Plešivem, kjer se pouk začne 14.9. V vseh otroških vrtcih pa se bo začel v četrtek, 14. septembra.

OSNOVNA ŠOLA Josip Abram v Pevmi sporoča, da bo šolska maša v ponedeljek, 11. septembra, ob 9. uri v domači cerkvi. V šoli se dobimo ob 8. uri. Pouk se bo zaključil ob 13. uri.

DSŠ IVAN Trinko obvešča, da se šolsko leto začne v četrtek, 14. septembra, s šolsko mašo, ki bo v cerkvi sv. Ivana ob 8.30. Učenci naj se zberejo pred cerkvijo ob 8.20. Po maši bo pouk na šoli do 12. ure.

SCGV EMIL Komel začenja po poletnem premoru spet svojo dejavnost. Vpisovanje je v teku na tajništvu šole v Gorici (Drevored 20. septembra 85, tel. 0481 532163 ali 0481 547569) od ponedeljka do petka od 8.30 do 10.30 in od 14. do 18. ure. Šola nudi pouk vseh instrumentov, solopetja in komplementarnih predmetov, skrbi za glasbeno predšolsko vzgojo in vključuje tudi baletno šolo. Učenci imajo tudi možnost sodelovanja v pevskih in instrumentalnih skupinah. Pouk se bo pričel 11. septembra. Podrobnejše informacije dajeta ravnateljstvo in tajništvo.

NABIRALNA AKCIJA za obnovo župnijskih prostorov pri sv. Ivanu v Gorici na pobudo SD Sončnica: lahko prispevate z darovi in brezobrestnimi posojili od enega do petih let. Darove lahko nakažete na tekoči račun št. 94981 pri Goriški hranilnici - ag. 1 ABI: 6180, CAB: 12411, ul. Carducci, na ime: *Chiesa di San Giovanni - Gorizia*, ali pa jih oddaste župniku ali na upravo našega lista. Za posojila se lahko obrnete do župnika C. Žbogarja.

ŽUPNIJA SV. Andreja Apostola v Štandrežu sporoča, da je s 3.9. spet stopil v veljavo zimski urnik nedeljskih sv. maš: 8.30, 9.30 in 10.30.

DAROVI

OB KRSTU male Valentine Kosič darujeta nona in nono 200.000 za gimnazijo v Vipavi, 200.000 za dom ob sv. Ivanu, 100.000 za center Bratuž.

OB ZLATI poroki darujeta Vida in Miljan: za cerkev sv. Marka 200.000, za MePZ Ru-pa-Peč 200.000 in za MoPZ Mirko Filej 200.000 (skupaj 600.000 lir).

OB POROKI Tamare in Roberta darujeta tata Joško in mama Zdravka za zbor L. Bratuž 300.000 lir in za Oder 90 100.000 lir (skupaj 400.000).

ZA CERKEV sv. Ivana: v spomin na dragega sošolca in prijatelja Mira Lojka daruje Hilda 50.000 lir.

ZA CERKEV v Dolu: za segregiranje daruje N.N. 500.000 lir.

ZA CERKEV v Jamljah: ob prvi obletnici smrti Mariota Sobana darujejo sestre in brat 500.000; v isti namen gostilna Devetak z Vrha sv. Mihaela 100.000 lir.

ZA CERKEV na Peči: Ana in Joško v spomin na Luigio Romanzin 50.000 lir.

ZA CERKEV v Gabrjah: Mariša in Robert ob krstu hčerke Jane 100.000 lir.

ZA CERKEV na Vrhu: Nadja iz Conegliana V. 35.000; v spomin na Viktorijo Semolič Devetak sestra Zora z druž. iz Doberdoba 100.000 lir.

ČESTITKE

Člani društva in zbora F.B. Sedej iz Števerjana čestitajo novoporočencema KRISTINI in FULVIU in želijo, da bi jima bila medsebojna ljubezen vedno smisel življenja.

Dne 9. septembra bosta stopila na skupno življenjsko pot dva para: MONIKA in GREGOR ter SILVANA in FABIO. Celoten odbor ter igralski in trenerski kader ŠZ Olympia želijo srečnima paroma obilo veselja ter medsebojnega razumevanja.

Dramska skupina Oder 90 čestita članici TAMARI in ROBERTU ob vstopu v novo skupno življenje.

Z novoporočencema TAMARO in ROBERTOM se veselijo tudi pevke in pevci MePZ Bratuž.

Mladim zakoncem iz srca čestitajo tudi člani uredništva našega lista.

LETOŠNJE ROMANJE NA BARBANO

V ponedeljek, 4. septembra, je bilo tradicionalno romanje slovenskih vernikov iz tržaške in goriške škofije na Barbano. Letos je imelo tudi poseben značaj, saj je bilo združeno tudi s svetim letom. Pred 11. uro so se verniki zbrali pred cerkvijo in potem v procesiji prestopili cerkvena vrata za svetoletni odpustek. Ob 11. uri se je začela slovenska maša, ki jo je daroval nadškof Dino De Antoni ob somaševanju 25 duhovnikov iz obeh škofij. Nadškof je romarje najprej pozdravil v slovensčini, nato nadaljeval svoje spodbudne besede v italijansčini. Med mašo je bilo ljudsko petje ob spremljavi združenega pevskega zbora ob orglah za oltarjem. Med mašo je na orgle spremljal ljudsko petje Dario Bertinazzi.

Popoldne, ob 14.30, je najprej povedal nekaj primernih

misli g. Karel Bolčina, ki je sploh vodil ljudsko petje, da je vse nemoteno potekalo. Nato so izpostavili Najsvetejše in sledile so pete litanije Matere Božje z odpevi. Udeležba vernikov je bila izredno velika, škoda le, da vreme ni bilo kaj primerno. Pihal je severni veter in bilo je zelo hladno za te čase.

PARALELKA NA OSNOVNI ŠOLI V ŠPETRU

ERIKA JAZBAR

September je že tu in šolsko leto se začne. Kaj bo letošnje leto prineslo Slovincem, ki živijo v videmski pokrajini oz. v Nadiških dolinah, kako se nam predstavlja šolska populacija, ki bo obiskovala dvojezični šolski center v Špetru?

Med prvimi, ki se bodo vrtnili v šolske klopi, bodo učenci dvojezične šole iz Špetra, pouk se bo zanj začel 11. septembra. V prvem razredu osnovne šole bosta v letošnjem šolskem letu dve paralelki, saj je osnovnošolčkov toliko, da bi bil pouk v enem samem razredu nevzdržen. Do tega zaključka so namreč prišli pri Zavodu za slovensko izobraževanje iz Špetra, ki skrbi za pouk v šoli, in na zadnji seji odbora junija letos odločili, da bodo letos prvič poskrbeli za dve vzporednici prvega razreda. Podatek je seveda razveseljav, pri Zavodu pa so se problema lotili kaj kmalu, saj pomeni za strukturo dvojezičnega centra nov razred velik problem. Že v prejšnjih letih je bila namreč stiska s prostori pereč problem, tako da je bilo za nove potrebe nujno posodobiti in postrojiti še neizkoriščene prostore v prvem nadstropju. Poletni meseci so bili

zato zelo razgibani, v centru niso mirovali, saj so potekala intenzivna gradbena dela. Uresničitev novih prostorov je omogočila Slovenija, ki je v ta namen nakazala poseben prispevek in tako rešila iz škrpcev odgovorne pri Zavodu.

Poglejmo še nekaj številčnih podatkov, ki so v teh primerih najbolj zgovorni. Dvojezični šolski center v Špetru je največji oz. najštevilnejši šolski zavod naše narodnostne skupnosti v Italiji. Tudi v tem šolskem letu so zabeležili porast učencev, tako da šteje vrtec 71 otrok, v šoli pa jih bo kar 92. Prvi razred osnovne šole bo obiskovalo 26 otrok, ki jih bodo razporedili po 13 v dva razreda. V nasprotnem primeru bi bili odgovorni pri šoli primorani odkloniti vpis nekaterih otrok. V prihodnjih letih naj bi bila situacija precej podobna današnji, saj so letniki v vrtcu zelo močni, tako da lahko že danes predvidevajo še druge delitve v bližnji prihodnosti. Šolsko leto se začne tudi letos v parificirani zasebni šoli, do poddržavljenja šolske ustanove pa naj bi prišlo po odobritvi zaščitnega zakona za slovensko manjšino v Italiji, kar pomeni, da bi omenjena sprememba prišla v poštev kvečjemu priho-

dnje šolsko leto. Podržavljenje šole bi *in primis* pomenilo veliko priznanje centru, ne gre pa spregledati, da bi si odgovorni pri ustanovi lahko končno oddahnili, saj bi to rešilo njihove finančne probleme, ki predstavljajo glavno skrb, s katero se soočajo ob vsakem koraku.

Ob tem pa povejmo še, kako je s tečaji slovenskega jezika, ki jih zavod zasebno prireja oz. sooblikuje na raznih šolah in inštitutih. Tečaje slovenskega jezika prirejajo, ker v videmski pokrajini ni državnih šol s slovenskim učnim jezikom. Otrokom in mladoletnikom, ki ne obiskujejo šolskega centra v Špetru, se na tak način nudi vsaj nekaj ur pouka slovenskega jezika. Osnovna šola v Tipani bo tudi letos nudila tečaj slovenskega jezika, za katerega skrbi in je za to odgovoren Zavod. Na srednji šoli v Špetru sodeluje Zavod s šolo in v popoldanskih urah skrbi za 80 ur letno pouka slovenskega jezika. Tečaja bosta v resnici dva, in sicer začetniški in nadaljevalni, prijavljenih učencev pa je približno 30. Pomembno je predvsem dejstvo, da je slovenski jezik na uradni način stopil v srednjo šolo in spada v didaktični program šole.

REKORDNA POLETNA SEZONA NA SVETIH VIŠARJAH

ERIK DOLHAR

Poletna turistična sezona se tudi v gorah bliža koncu. Medtem ko ekipa izvedencev pod vodstvom profesorja na fakulteti matematičnih ved tržaške univerze Giorgia Poretija po Božiču namerava izmeriti Mangart, Kanin in - v sodelovanju s slovenskimi izvedenci še Triglav - je v Karnalski dolini skoraj že napočil čas obračuna obiskov v poletni sezoni, zlasti kar se tiče svetoletnih romanj na Svete Višarje, pa tudi naval izletnikov in planincev na Julijce. Na Trbižu smo uslužbenca družbe Promotur, tržaškega rojaka Petra Gerdola, ki ima vpogled nad vsaj približnim poletnim obiskom v gorah, najprej vprašali, ali so zadovoljni s prisotnostjo gostov oz. uporabnikov storitev.

"Pred kratkim smo dosegli petdesettisoč obiskovalko na Svetih Višarjah, se pravi, da je letošnja sezona rekordna. Podoben obisk smo imeli pred tremi leti, vendar je letos, mogoče zaradi svetoletnega romanja na Sv. Višarje, morda tudi zaradi večje reklame, ki smo jo letos usmerili

predvsem na bližnjo Koroško, obisk še toliko večji. V teh dneh smo dosegli že celo 55.000 obiskovalcev in mislimo, da bo do konca sezone obisk še zelo pozitiven.

Sezona gre zdaj proti koncu. Žičnica in seveda tudi svetišče na vrhu Svetih Višarij bosta odprta še vsak dan do nedelje, 10. septembra, nato pa še ob vikendih, se pravi ob sobotah in nedeljah, do nedelje, 1. oktobra, ko bo tudi uradni zaključek letošnje poletne sezone.

Kaže, da med poletno in zimsko sezono za vas ne bo časa za počitek,

saj je v teku vrsta načrtov. Bi nam lahko o tem kaj več povedali?

Res je! Letos smo začeli z gradnjo nove žičnice na Svete Višarje, žičnice, ki bo potekala iz Zabnic do vrha Svetih Višarij, se pravi točno ob smučarski progi Di Prampero. Dela napredujejo. V tem trenutku sicer še nismo gotovi, da bodo vsa dela končana že do te zimske sezone, vendar pričakujemo oziroma pripravljamo našim gostom lepo presenečenje, predvsem kar se tiče smučanja in zimske sezone na Trbižu.

12

ČETRTEK
7. SEPTEMBRA
2000

SVET OKROG NAS

ZRJ / BO ZMAGALA OPOZICIJA?

PRED VOLITVAMI

BREDA SUSIČ

Politologi, posebno tisti, ki preučujejo politično kulturo oz. politično obnašanje državljanov, so prepričani, da so odločitve in pogodki v politiki v veliki meri odvisni tudi od zaupanja in vere državljanov/volivcev v možnost, da se bodo uresničila njihova politična pričakovanja.

Verjetno prav zaradi tega voditelji zahodnih držav vztrajajo z izjavami, da je v Jugoslaviji na bližnjih predsedniških, zveznih parlamentarnih in lokalnih volitvah še možna zmaga demokratične opozicije. S tem želijo vplivati na pričakovanja in torej tudi glasovanje srbskih volivcev. Zunanji ministri evropske petnaestice so se minuli konec tedna v Evianu v Franciji pogovarjali predvsem o volitvah v Jugoslaviji, ki bodo 24. t.m. Nekateri države so predlagale, da bi omilili sankcije proti Jugoslaviji - predvsem tiste, ki ne dopuščajo spodobnega življenja navadnih ljudi - že pred volitvami. Večina pa je ta predlog zavrnila zaradi prepričanja, da bi Milošević to izkoristil sebi v prid. Z izjavo, da pa bodo odločno spremenili svoje odnose do Jugoslavije v primeru, da bo na volitvah zmagala demokratična opozicija, pa so evropski ministri očitno posegeli v kampanjo s predvolilnimi obljubami. Solana je v intervjuju za *La Stampa* dejal, da je prepričan, da bi opozicija v normalnih

pogojih lahko zmagala, in to kljub temu, da ne more računati na karizmatičnega voditelja nacionalistov Vuka Draškovića in črnogorskega predsednika Mila Djukanovića, ki sta se že julija odločila, da bosta volitve bojkotirala. Seveda pa je Solana pristavil, da volitve ne bodo izpeljane v normalnih pogojih, saj Milošević zastrahuje vse, ki niso na njegovi strani, sploh pa obvladuje vse medije v državi.

V nedeljo se je iztekel rok za predstavitev kandidatur za predsedniške volitve. Socialistična stranka Srbije in Jugoslovanska levica sta zvezni volilni komisiji predložili skupnega kandidata, Slobodana Miloševića. Stranki sta v njegovo podporo zbrali več kot poldrugi milijon podpisov. Zvezni premier Bulatović je na tiskovni konferenci povedal, da je za Miloševićevo kandidaturo v Črni gori podpisalo nekaj več kot 181.000 ljudi, kar je menda več kot število glasov, ki jih je dobil Djukanović na zadnjih predsedniških volitvah.

Vsekakor pa je podpora Miloševićevi kandidaturi neprimerno večja od tiste, ki so jo zbrali za ostale predsedniške kandidate. Najresnejši Miloševićev tekmeč je predsednik Demokratske stranke Srbije Koštunica, ki ga podpira DOS, zveza osemnajstih srbskih opozicijskih strank. Beograjski časnikar Miloš Vasić pa je za poljski dnevnik *Gazeta Wyborcza* napisal, da tudi

Koštunica ni velika pridobitev za demokrate, saj je tudi on srbski nacionalist, le "v intelektualni izvedbi". V primeru zmage bi verjetno nadaljeval z Miloševićevo linijo, predvsem s protiseparatistično politiko do Črne gore.

Kandidat Srbskega gibanja za prenovo je beograjski župan Mihajlović, ki je javnosti znan kot vnuk četniškega vodje Mihajlovića. Srbska radikalna stranka pa je za predsednika predlagala Nikolića, podpredsednika zvezne vlade, sicer pa namestnika vodje radikalcev Vojislava Šešlja.

Javnomnenjske ankete, ki so pred dvema tednoma napovedovale zmago opozicije, v luči zbranih podpisov za Miloševićevo kandidaturo niso več verodostojne. Kakršnikoli pa bodo izid volitev, lahko - po mnenju srbskih sociologov in pravnikov - v ZRJ pričakujemo, da se politično prizorišče nikakor ne bo umirilo.

MANCINO V LJUBLJANI

Pred dnevi je bil na uradnem obisku v Sloveniji predsednik senata Nicola Mancino. Uradni gostitelj je bil predsednik slovenskega parlamenta Janez Podobnik, sprejeli pa so ga tudi najvišji predstavniki republike Slovenije, med njimi predsednik države Milan Kučan in predsednik vlade Andrej Bajuk. Na obisku je tekla beseda o zakonu za zaščito slovenske manjšine v Italiji, saj se bo prihodnji mesec v senatu začela razprava o njem. Mancino je sogovornikom zagotovil svojo podporo pri odobritvi tega za nas zelo pomembnega zakona.

15 OD 19 DELEGACIJ PODPISALO

BURUNDI, PODPIS MIROVNEGA SPORAZUMA

DANILO LISJAK

Po 26 mesecev trajajočih pogovorih (od 15.6.1998) med sptimi stranmi v že sedem let trajajoči državljanski vojni je prejšnji ponedeljek le prišlo do težko dočakanega mirovnega sporazuma. Po vztrajnem delu in naporih modrega in avtoritetnega afriškega borca za resnico in svobščine črnega človeka Nelsona Mandele kot posrednika v mirovnih pogovorih med sptimi stranmi so podpisaneu sporazumu pridali svojo težo tudi ameriški predsednik Bill Clinton in številni afriški predsedniki.

Pripravljen tekst so brez pomislekov podpisale stranke Hutuje (večinskega, 85% dela prebivalstva Burundija) in predsednik parlamenta. Major Buwowa (predsednik države po vojaškem udaru 25.7.1997) in pet strank manjšinskih Tutsijev je omenjeni sporazum podpisalo s rezervno in pristavilo svoje pomisleke v obliki amandmajev k izvornemu tekstu v štirih izvodih. Štiri t.i. stranke ekstremističnih Tutsijev pa so zavrnilo podpis, čeprav lahko to store pozneje po predhodnem posvetovanju s svojimi predstavniki v Burundiju.

Sporazum pomeni za prizkušeno burundijsko ljud-

stvo veliko in edino upanje za bolj svetlo in človeka vredno življenje. Ne smemo pozabiti, da je medetnično obračunavanje terjalo od 1972. leta do danes že nad 600 tisoč nedolžno pobitih ljudi. To pomeni tudi konec dominacije 14% manjšine Tutsijev, ki si je z vojaško prevlado in nasiljem zagotovila in prisvojila domala vse domene vodenja te nekdanje belgijske kolonije v osrčju Afrike. Zelja po mirnem in pravičnem sobivanju je že zdavnaj dozorela v srčih šestmilijonskega ljudstva, ki je že nad 70% krščansko, vendar s šelestoletno krščansko tradicijo. Kako strašen je bil v svojih posledicah uboj predsednika Markorja Ndadage 21.10.1993! Načrtovali in izvedli so ga visoki oficirji Tutsiji! Omenjeni sporazum predvideva integracijo pripadnikov gverile v redno vojsko po prehodni splošni amnestiji, ki naj bi zajela še skoraj 12 tisoč političnih zapornikov iz večinskega dela prebivalstva Tutsijev. Seveda je bila prav sestava bodoče armade osrednjega pomena in nobe-lovec Mandela - pogajalec - je vztrajal, naj bo 50% Hutujev in prav toliko Tutsijev, čeprav to ne sledi realni sestavi prebivalstva. Vendar naj bi bilo poskrbljeno za enako varnost za oboje. Gotovo je de-

litev civilne oblasti zajeta v sporazumu. Tu je še marsikaj neznanega, saj nam doslej še ni znan celoten tekst sporazuma. V triletnem prehodnem obdobju, ki bi v celoti uresničilo sporazum in znova pripravilo svobodne volitve - podobne tistim iz 1993 -, naj bi vladala za obdobje, vsak po 18 mesecev, dva predsednika iz etnij Hutu in Tutsi. Napovedano je že srečanje za 20. september v Nairobiju v Keniji, ki naj bi definiralo natančen potek prehodnega obdobja, ki naj bi trajalo naslednjih 30 let. Najbolj pa se sporazuma veseli na stotisoče beguncev (840 tisoč jih je bilo še v februarju letos), ki se bodo po več letih begunstva vrtnili na domove. Humanitarne organizacije so ta taborišča večkrat primerjale s koncentracijskimi taborišči.

Ne smemo pozabiti niti nevarnega okolja, v katerem delujejo naši misijonarji. Ni dolgo tega, ko so vojaki vdrli v misijon italijanskega 80-letnega misijonarja in streljali nanj. Za las je ušel najhujšemu in je zaradi hudih ran v glavi izgubil uho ter je še vedno v bolnišnici. Blizu 60 duhovnikov in redovnic je bilo pobitih v tem obdobju; tudi to priča o visokem davku, ki ga je katoliška Cerkev morala darovati za težko željeni mir. Po njem hrepene vsi Burundijci. Ovira na tej poti je peščica bogatih ekstremistov, ki so nevarni tako za Tutsije kot za Hutuje in Pigmejce. Upajmo, da se bo vse dobro izteklo, ker je od tega odvisno tudi delo naših misijonarjev.

ZADEVA...

Kot smo omenili, so avnojski sklepi sporni tudi za Avstrijo. Poglejmo, zakaj. Na drugem zasedanju v Jajcu so med drugim odobrili *Odlok o prehodu sovražnega imetja v državno last*. Prvi člen odloka pravi, da postane državna last "vse imetje nemškega Reicha in njegovih državljanov, ki se nahaja na ozemlju Jugoslavije", enaka usoda velja tudi za imetje oseb nemške narodnosti, z izjemo tistih Nemcev, ki so se borili v vrstah Narodnoosvobodilne vojske in Partizanskih odredov Jugoslavije ali so državljani nevtralnih držav in se med okupacijo niso vedli sovražno. Na tem odloku namreč temelji kasnejše ravnanje tudi s pripadniki nemške narodnosti na ozemlju Slovenije, pri čemer prihaja v poštev zlasti Štajerska. Obnašanje je bilo seveda v skladu s sredstvi in metodami komunistične vladavine, pri čemer ni nobene dvoma, da so bile zagrešene tudi mnoge krivice. Prav dobro se spominjam, kako je pokojni veliki bojevnik za svobodo in proti fašizmu prijatelj Franc Jeza navajal več primerov zločinškega ravnanja z nekaterimi ženskami nemške narodnosti na območju Ptuj, od koder je bil doma, in je razmere tudi dobro poznal. Hotel je pomagati, ker je vedel, da niso ničesar naredile proti Slovencem. Njegov trud je seveda bil zaman. To pa nikakor ne pomeni, da se je treba od avnojskih sklepov ograditi ali celo zanikati njihov pomen in veljavnost. S takim modrovanjem bi lahko postavili na glavo vso povojno zgodovino srednje in zlasti vzhodne Evrope, saj se je moralo na milijone Nemcev - t.i. Volksdeutcherjev - preseliti proti Zahodu. To je tudi bila cena, ki jo je nemški narod moral plačati za zločinsko politiko Adolfa Hitlerja in njegovih pomagačev. Tudi v tem primeru ni šlo brez krivic za posameznike, ki niso nič slabega naredili.

Slovenija je z odobritvijo t.i. Solanovega predloga že pristala na izsiljevanje Italije, kar zadeva premoženje istrskih optantov, čeprav je zadeva že bila urejena z rimskim dogovorom, sklenjenim po osimskem sporazumu. Upamo, da ne bo zdaj klonila pred Haiderjevim izsiljevanjem, saj bi si s tem nevarno ogrozila korenine lastne državnosti.

TUDI ZUNANJA POLITIKA PREDMET PREDVOLILNEGA OBRAČUNAVANJA

MARJAN DROBEŽ

Predvolilna kampanja v Sloveniji se nadaljuje z naraščajočo srditostjo, pri čemer se zdi, da so vse politične stranke med seboj v sporu. Prihaja sicer do nekaterih političnih zavezništov, a le v škodo manjših strank, ki bodo v zahvalo in hvaležnost od svojih pokroviteljev morda dobile možnost, da v državnem zboru dobe kakšnega poslanca. Tako se bosta Združena lista socialnih demokratov in stranka Krščanskih socialistov (slednjo vodi Franc Miklavčič, medvojni partizan iz katoliškega kroga Edvarda Kocbeka) skupaj potegovali za naklonjenost volivcev. SKS in nova stranka Nova Slovenija - katoliška in ljudska stranka naj bi sklenili dogovor o predvolilnem in povolilnem sodelovanju, pri čemer Janez Janša napoveduje, da bosta ti stranki na volitvah dobili relativno večino glasov. LDS se je povezala z Zvezo za Primorsko; ta stranka zatrjuje, da bo na volitvah prejela vsaj 35% glasov. SLS+SKD Slovenska ljudska stranka je predvolilno zavezništvo sklenila s t.i. *Koalicijo za boljšo Slovenijo*, ki jo vodi nekdanji kranjski župan in predsednik Liberalne stranke Slovenije Vitomir Gros. Slovenska obrtniško-podjetniška stranka pa se je 1. septembra pripojila Liberalni demokraciji Slovenije, torej se je razpustila, s čimer se je število političnih strank ustrezno znižalo, tako da jih je zdaj 33. Stranke so v tej fazi predvolilne kampanje zelo zaposlene s poudarjanjem svoje identitete in programov, ki jih razlagajo na kongresih in drugih prireditvah. SDS je 3. t.m. priredila festival stranke v Ribnici na Dolenjskem, več tisočem udeležencev iz vse države je govoril predsednik Janša. V SLS+SKD Slovenski ljudski stranki napoveduje velik uspeh prvega tabora združene stranke, ki bo v nedeljo, 10. t.m., na snežnem stadionu pod Pohorjem v Mariboru. Glavni govornik bo predsednik stranke dr. Franc

Zagožen. Dne 8. t.m. bo v Ljubljani kongres LDS, na katerem in kandidate predstavil predsednik Drnovšek. ZLSD, ki je s spomimi letaki prva pričela predvolilno kampanjo, bo imela konvencijo 15. t.m. v Velenju. Zadnja bo imela svoj kongres 23. septembra v Kozini Slovenska nacionalna stranka Zmaga Jelinčiča.

V predvolilnih kampanjah je seveda izrečenih veliko besed, pogosto tudi laži in pretiravanj. Toda zagotovo bi morali spoštovati dostojanstvo vseh, tudi političnih nasprotnikov. Odprto pismo dr. Francu Zagožnu, ki ga je v prvi številki revije *Demokracija*, tedniku slovenske pomladi, objavil neki Bela Šiftar iz Murske Sobote, mu zagotovo ne more biti v čast, morda pa vsebuje tudi prvine kaznivega dejanja. Zagožna obtožuje, "da je postal izdajalec in kot tak bo tudi prišel v zgodovino". Dr. Janez Podobnik pa je "trikratni izdajalec". Slednjič je bil omenjeni pisec žaljiv do Primorcev, "ki jih pozna v dušo". Imel jih je priložnost spoznavati kot sotrpine in paznike v Škofji Loki. "Slednji so bili hujski kot hrvaški policisti iz Korduna".

GO NJA ZEPER
MINISTRA PETERLETA

Politiki iz t.i. leve opcije so prejšnji teden vodili srdito in usklajeno kampanjo ob sodelovanju nekaterih javnih občil zoper zunanega ministra Lojzeta Peterleta. Obdolžili so ga, da zahteva politično čistko v slovenski diplomaciji, ker je predlagal, da predsednik države podpiše ukaz o odpoklicu petih veleposlanikov, ki jim je mandat že zdavnaj potekel. Med njimi sta tudi slovenska veleposlanika v Italiji oz. v BiH, Peter Bekeš in Drago Mirošič. "Počutil sem se, kot da sem na seji CK Partije", je potožil Peterle po obravnavi spornega odpoklica veleposlanikov na posvetu slovenskih diplomatov, ki je bil 30. in 31. avgusta na Brdu pri Kranju. Zunanega ministra so tudi obtožili, da popušča desničarskim krogom v Av-

striji glede ocene povojne politike zoper pripadnike avstrijske manjšine, obtožene kolaboracije z nacizmom, ki jim je bilo po vojni odvzeto premoženje in so bili izgnani iz Slovenije. V resnici je Peterle med nedavnim sestankom z avstrijsko zunanjo ministrico Benito Ferrero-Waldner le privolil v to, da pravni strokovnjaki obeh držav preučijo primere, ko naj bi bili posamezniki iz Avstrije upravičeni do vrnitve premoženja v Sloveniji, ki jim je bilo odvzeto v skladu z že razpitem odlokom AVNOJA, to je nekakšnečasne jugoslovanske vlade, sprejetim novembra 1944. Peterle je svojim kritikom dokazal, da je, kar zadeva izvajanje zakona o denacionalizaciji za morebitne avstrijske upravičence, samo nadaljeval uresničevanje tistih stališč, ki so jih sprejeli prejšnja vlada, njen predsednik Drnovšek ter zunanji minister Dimitrij Rupel.

Nekatere stranke in posamezni politiki se v boju za oblast ne ustavijo pred ničim, tudi ko gre za važne mednarodne zadeve in koristi države. Na to opozarja Peterle tudi v obsežnem intervjuju, ki ga je v sobotni prilogi 2. septembra objavil časnik *Delo*. Dileme in razprtije, ki obstajajo v slovenski zunanji politiki nasploh oziroma posebej v sedanjem predvolilnem času, je časnik ponazoril tudi z naslovom omenjenega pogovora, ki se glasi *Če gre Kučan v Vatikan, je to državniški obisk, če odpotujem jaz, je klerikalizem*. Sicer pa so polemike o značaju in pomenu t.i. avnojskih sklepov pričele obremenjevati odnose med Slovenijo in Avstrijo. Na trditveni Milana Kučana, da so omenjeni sklepi državno-pravni temelj slovenske države, se je odzval tudi avstrijski kancler Wolfgang Schäussel. Kučanove izjave je kritiziral, vendar se je zavzel za medsebojno razumevanje med državama. Avstrijski svobodnjaki pa so še zaostriili svojo gonjo proti Sloveniji.

MNOGO PRIREDITEV

Mestna občina Nova Gorica ima 9. t.m. svoj praznik, organizatorji v okviru občinske uprave pa so pripravili zelo obsežen program slovesnosti, ki so se pričele 1. t.m. in bodo trajale do 7. oktobra. Že prejšnja leta so nekateri kritizirali tolikšen obseg proslavljanja, a pomisleki niso zalegli. V sporedu je veliko število dogodkov, ki so sicer lahko pomembni za manjša okolja, toda nimajo nič opraviti z občinskim praznikom. Morda pa so tako obsežen program zasnovali za to, da bi to služilo promociji župana Črtomirja Špacapana in drugih občinskih politikov, ki bodo nemara na bližnjih državnoborskih volitvah kandidirali za poslance.

Spričo omejenega prostora tokrat poročamo samo o nekaterih prireditvah. Dne 7. t.m. ob 17. uri bodo na Skalniški ul. 1 v Solkanu odprli materinski dom za žene in matere, ki žive v pomanjkanju in stiskah. Dom je nastal s prizadevanji organizacije Karitas v koprski škofiji. Dne 9. t.m. bo ob 11. uri v veliki dvorani mestne občine osrednja slovesnost z govorom župana. Na slovesnosti bodo podelili priznanja zaslužnim posameznikom, organizacijam in društvom; seznam prejemnikov smo v našem časopisu že objavili.

Tudi v soboto, 9. t.m., bodo v Braniku odkrili spominski obeležji tamkajšnjim pripadnikom narodnoobrambne in protifašistične organizacije TIGR in izgnancem. Pričetek slovesnosti bo ob 14.30. Ob tej priložnosti bo izšla knjiga o TIGRU na območju Branika in okolice, ki jo je napisal dr. Cvetko Vidmar.

Omenjamo še, da bodo 21. t.m. v Novi Gorici proslavili petletnico delovanja visokošolskega izboraževalnega in raziskovalnega zavoda Politehnika, ki pomeni jedro bodoče univerze. Ob jubileju bo Politehnika podelila častni doktorat prof. dr. Jamesu W. Croninu iz ZDA.

KRAJEVNI PRAZNIK
TUDI V SOLKANU

V Solkanu imajo krajevni praznik 9. septembra, v spomin na isti dan leta 1943, ko so po razpadu Italije v kraj prišli prvi partizani. Tudi za letošnje praznovanje so v kra-

jevni skupnosti pripravili bogat program prireditev, tekmovanj in srečanj, ki pa bodo imeli širši pomen in obeležje. Namenili jih bodo namreč tisočletnici prve pisne omembe Solkana, ki bo sicer minila spomladi leta 2001.

Navajamo najvažnejše prireditve in slovesnosti. V petek, 8. t.m., bodo na pročelju doma krajevne skupnosti odkrili spominsko ploščo ob 150-letnici ustanovitve samostojne občine Solkan. Na slovesnosti bo imel priložnostni nagovor domačin, zgodovinar dr. Branko Marušič. Nato pa bodo v domu krajevne skupnosti odprli razstavo z naslovom *Celostna podoba 1000-letnice Solkana*, ki jo je zasnoval arh. Bojan Bole. Osrednja proslava v počastitev krajevnega praznika pa bo v petek, 8. septembra, ob 20. uri na dvorišču vile Bartolomei. Slavnostni govor bo imel predsednik KS Tomaž Vuga, na slovesnosti pa bodo zaslužnim Solkancem izročili priznanja KS. Za to proslavo so pripravili tudi bogat kulturni spored. Med tekmovanji ob krajevnem prazniku bo tudi Mednarodna soška regata na progi od hidroelektrarne Solkan do Podgore. Potekala bo v nedeljo, 10. septembra, z začetkom ob 11. uri.

M.

PESTER SPORED

KVATRNICA NA MIRENSKEM GRADU

Slovesnost kvatrnice in glavni romarski shod ob praznovanju Zalostne Matere Božje bo v nedeljo, 17. t.m. Že v soboto pred praznikom bo ob 19. uri sv. maša. Maševal bo letošnji novomašnik g. Iztok Mozetič iz sosednje biljenske župnije. K tej maši je posebej povabljeni vsa župnija Bilje. Po maši bo še procesija z lučkami in petjem litanij Matere Božje.

V nedeljo na Kvatrnico bodo svete maše: ob 7. uri maša s petjem, ob 10. uri slovesna maša župniji Miren. Popoldne ob 15.30 bodo pete litanije Matere Božje in ob 16. uri slovesno sklepno bogoslužje s somaševanjem, ki ga bo vodil novi koprski pomožni škof dr. Jurij Bizjak. Pri obeh glavnih mašah, ob 10. uri in popoldne ob štirih, bosta pela združena zbora župnij Miren in Rupa-Peč pod vodstvom msgr. prof. Jožeta Trošta.

Po končani slovesnosti v cerkvi bo v dvorani Gnidovčevega doma duhovnih vaj otvoritev razstave umetniških del s sakralno vsebino priznanih slovenskih umetnikov.

Spovedovanje bo v soboto zvečer pri maši, v nedeljo od 6. ure naprej in popoldne eno uro pred začetkom slovesnosti. V soboto, 16., in v nedeljo, 17. t.m., bo v cerkvi na Gradu mogoče prejeti svetoletni odpustek.

V ŠKOFIJSKI GIMNAZIJI VIPAVA

VREDNI ZAUPANJA

MIRAN MIHELIC

Lahko bi rekli, da si je v Gornjem Posočju sonce vzelo v začetku septembra nekaj ur na dan počitka. Po drugi strani pa je svetlobo prinesel prvi dan šolskega pouka in dijaki so odšli v razne šole po Sloveniji. Tako jih je šlo, doslej največ, tudi v oživele šolske klopi Škofijske gimnazije v Vipavi. Za razliko od drugih šol na Primorskem pa se je priprava na ta dan tukaj za-

čela že v nedeljo. Najprej so si dijaki in starši, ki so jim pripeljali težke potovalke, nahrbtnike in kovčke, ogledali novo urejene prostore dijaškega doma, ki je letos preurejen iz dela malega semenišča. V njem bo nazadnje prostora za 80 dijakov. Vodstvu gimnazije, doma in škofiji ter vsem dobrotnikom gredo čestitke, da je bilo zagotovljeno toliko sredstev, da so stavbo pravočasno preuredili, da bodo letošnje potrebe po okoli

40 ležiščih v celoti pokrite. Urejene so bile tudi jedilnica, kuhinja in učilnica. Dela za dograditev še ostalih nočitev pa se še nadaljujejo.

Potem ko so se včeraj oddaljeni dijaki namestili po sodobno urejenih sobah dijaškega doma, so odšli še v župnijsko cerkev, kjer je skupaj s številnimi duhovniki daroval mašo koprski pomožni škof dr. Jurij Bizjak, ki je vsem podelil blagoslov ob novem šolskem letu. Tako od njega kot od vodstva šole so bili deležni številnih modrih napotkov.

Vipavska torej ni le bogata po odličnih gradbenih sto-

ritvah in rodnosti sadja, ampak vse bolj tudi po duhovni rodnosti, ki se napaja iz izročila med nami žive Besede. Tu ne bodo klila le semena znanja, ampak tudi dobre vzgoje, ki bo pripravila plodna tla v mladih dušah, da bodo obrodile sadove. Nekdanji dijaki bodo v prihodnosti lahko delovali povsod, kamor jih bo peljalo življenje, najprej pa v šoli in doma, ko se bodo gredli s tem primorskim soncem, da bodo lahko iz sebe izžarevali duhovno toplino zase in za druge. Sonce torej ni zaman simbol koprške škofije.

ITALIJANSKO PRAVO

ZAKONODAJA O PRENOŠU NEPREMIČNIN V OBMEJNIH POKRAJINAH

DAMJAN HLEDE

Znano je, da je v Italiji še zmeraj v veljavi nekoliko restriktivna zakonodaja na področju kupoprodaj v prid tujcem z ozirom na nepremičnine v obmejnih pokrajinah in v vojaško pomembnih krajih (t.i. vojaške služnosti). Še zmeraj je v veljavi temeljni zakon št. 1095 iz l. 1935, ki je sprva določil, da je za vsak prenos nepremičnine v obmejnih pokrajinah potrebno dovoljenje pristojnega italijanskega prefekta s soglasjem vojaške oblasti. Pogodba, ki bi bila sklenjena brez dovoljenja, je pravno neveljavna. Gre za normo iz fašističnega obdobja, ki je bila sicer v povojnih letih še večkrat dopolnjena (zakoni 898/76, 104/1990 in tile odloki, ki so naštevali posamezne občine, v katerih veljajo zakonske omejitve: vladni odlok 10.8.1938, ministrska odloka 25.10.1946 ter 20.8.1977), podobne omejitve pa so obstajale že pred njo (zakon 2218/1865, odlok 1122/1924, potrjen v zakon 562/1926 in zakon 886/1931). 18. člen omenjenega zakona št. 898 z leta 1976 je določil, da prefektovo dovoljenje in soglasje vojaške oblasti nista potrebni za celostne ali delne nepremičninske prenose v prid italijanskim državljanom. Zakon št. 104 iz leta 1990 je dovoljenje odpravil tudi za prenose v prid "državnim upravam, vključno z njihovimi samostojnimi podjetji, občinam, pokrajinam in krajevnim upravam, deželam, javnim gospodarskim ustanovam in vsem drugim pravnim osebam, javnim ali zasebnim, italijanske narodnosti."

Uzakonjeno je bilo torej jasno pravno razlikovanje med italijanskimi državljanji na eni strani in tujci na drugi z ozirom na pravico do nepremičninske lastnine v italijanskih obmejnih pokrajinah. Takoj so se pojavila vprašanja, ali je ta zakonodaja sploh v skladu z evropsko in predvsem s čl. 6, 52 in 56 sporazuma o ustanovitvi evropske skupnosti, ki prepovedujejo katerokoli diskriminacijo na podlagi narodnosti ter uveljavljajo načelo t.i. pravice do ustanavljanja (pravica, da državljani ene države EZ pride v drugo državo članico in v njej začne opravljati samostojno dejavnost, ustanavljati ter voditi podjetja in družbe). Člen 56 nekoliko omejuje ti dve načeli, ker pravi, da države članice lahko obdržijo do tujcev obstoječe omejitve, ki jih narokujejo razlogi javnega reda, javne varnosti in javnega

zdravstva. Sodišče EU je podobno primer obravnavalo v zvezi z grško zakonodajo in je že leta 1989 razsodilo, da omejitev ni v skladu z evropskimi načeli, ker je v nasprotju s pravico do prostega pretoka oseb, s pravico do ustanavljanja in s pravico do prostega izvajanja uslug. Pred kratkim se je evropsko sodišče podobno izreklo tudi v zvezi z Avstrijo (razsodba z dne 1. junija 1999). Poleg že omenjenih razlogov je priznalo tudi kršitev evropskega načela o prostem pretoku kapitala (nakup nepremičnine predstavlja pač investicijo kapitala).

Na evropsko sodišče je pred kratkim prišla tudi restriktivna italijanska zakonodaja, in sicer na pobudo neapeljskega notarja, ki je overil kupoprodajno pogodbo z ozirom na nepremičnine v zaščitenem pasu v prid nemških državljanov brez prefektovega dovoljenja. Ker mu urad nepremičninskih registrov ni hotel izvesti prepisa, se je pritožil na neapeljsko sodišče, ki je priziv zavrnilo, in potem še na prizivno sodišče, ki je končno zadevo dalo v pretres evropskemu sodišču. Že pred razsodbo evropskega sodišča se je italijansko notranje ministrstvo nekoliko zavarovalo in objavilo okrožnico, s katero začasno in v pričakovanju na razsodbo evropskega sodišča preklicuje norme o potrebnosti dovoljenja za nakup nepremičnin s strani državljanov članic EZ. Končno pa je potem prišlo tudi do razsodbe evropskega sodišča, ki je 13. julija 2000 sklenilo, da je italijanska zakonodaja diskriminatorna do državljanov drugih evropskih članic v zvezi s prostim pretokom kapitala. Na podlagi evropske pravne prakse bi bilo sedaj potrebno, da se Italija z zakonodajnim ukrepom prilagodi tej razsodbi in diskriminatorne norme izrecno preklicuje, saj v ta namen ministrska okrožnica ne more zadostovati.

Prefektovo dovoljenje bo torej odslej še zmeraj potrebno samo za tujce, ki niso državljani držav članic Evropske zveze, pod pogojem seveda, da lahko postanejo naslovniki lastnine in drugih stvarnih pravic v Italiji in torej pod pogojem vzajemnosti. S tem v zvezi naj le omenimo, da je nujnost tega dovoljenja tudi ovira v zvezi z morebitno dejansko vzajemnostjo med Italijo in Slovenijo, a o tem podrobneje kdaj drugič.

NEKAJ PRAKTIČNIH IN AKTUALNIH NASVETOV

OLJKARJI, POZOR, KO ŠKROPITE PROTI OLJČNI MUHI!

V teh dneh je zlasti v ugodnejših legah v Brdih in v tržaškem Bregu že v teku trgateg. To velja še posebej za zgodnje bele sorte, kot so sivi pinot, chardonnay in tudi sauvignon oz. malvazija v Istri. Že konec tega tedna bo trgateg v teh legah v polnem teku. Dež in manjša ohladitev, ki smo ju končno dočakali, sta vsaj deloma izboljšala počutje in ugodno vplivala tudi na naravo.

Strokovna služba, ki spremlja fitopatološko stanje na teritoriju, pa je prejšnji teden sporočila, da je letos prišlo do zgodnejšega napada oljčne muhe v nasadih na Tržaškem. Ker se muha navadno širi proti severu in iz nižjih leg v višje, je napad gotovo opazen tudi na slovenski Obali. Prav te okoliščine, se pravi trgateg, ki je že v polnem teku, in napad oljčne muhe, so razlog, da

bralce opozorimo na možne težave, do katerih lahko pride zlasti v starih nasadih v Bregu, saj so nekaj oljke zasajali na robovih paštnov in njih oziroma vinogradov. Ta neposredna bližina trt in oljk, ki naj bi jih poškrpili, pa nam narokuje nekaj previdnosti.

Pripravki, s katerimi škropimo proti oljčni muhi, navadno delujejo na osnovi dime-toata ali fenitrotona in imajo 20-dnevno karenčno dobo. Se pravi, da snovi, ki sestavljajo škropilo, lahko dvajset dni ohranijo določeno stopnjo škodljivosti tudi za ljudi. To pomeni, da v primeru mešanih nasadov ne bi smeli škropiti oljk, da ne bi škropilo padlo tudi na trte, saj bi v primeru trgateg in predelave poškrpljenega grozdja strupena učinkovina prišla tudi v mošt in natov vino. Škroplje-

nje proti oljčni muhi je, kot kaže, zelo priporočljivo, saj so v ferormonskih vabah dobili že visok odstotek primerkov oljčne muhe; najhujši napad bo z drugo generacijo, do katere bomo prišli v drugi polovici septembra. Učinek bomo dosegli, če so ličinke še na površju; kakor hitro se zarijejo v plodiče, je škropljenje neučinkovito. Prav zaradi potrebe, da bi čimbolj zmanjšali vnašanje strupa na trte ali povrtino pod oljkami, pripojimo nekoliko naravi prijaznejši način škropljenja, se pravi uporabo hidroliziranih beljakovin ali, preprosteje rečeno, sladke vabe, npr. Bumina, v katerega primešamo strup v predpisanih dozah. S tako pripravljanim škropilom poškrpimo zidove v nasadih, debla in nosilne veje oljk, čim manj pa samo krošnjo in plo-

diče. Kot vse muhe tudi oljčno privabi sladka vaba. Strup, ki je vanjo vmešan, pa jo uniči. Na ta način se bistveno zmanjša vnašanje strupenih snovi na same oljke, kar se bo poznalo tudi v kakovosti oljčnega olja.

Napad oljčne muhe najlažje ugotovimo tako, da namestimo v nasad lepljive rumene tablice, na katere se zalpe mrčes. Te lepljive rumene tablice pregledamo vsaj enkrat na teden; če ugotovimo, da se je ujelo pet ali več muh, pregledamo posamezna drevesa, in sicer tako, da si ogledamo vsaj 200 plodičev po vsej krošnji, da bi ugotovili, v kolikšnem odstotku jih je napadla muha. Če opazimo vbod oljčne muhe na 10% plodov, bomo ukrepali in nasad poškrpili.

SLOVENIJA

VETER KOT VIR ENERGIJE

V Sloveniji, in sicer na Nanosu, v Knežaku, pri Rakitovcu in Senožečah ter še kje, so že drugo leto v teku meritve o vetrovnosti. Te meritve so potrebne za utemeljevanje načrta, da bi na Primorskem zgradili elektrarne na veter. Za izvedbo potrebnih meritev je podjetje Elektro Primorska koristilo tudi sredstva iz skladov Evropske zveze za alternativne energetske vire, saj so načrt uvrstili v enega projektov čezmejnega sodelovanja, poimenovanega E-cos Overture.

Potrebna dovoljenja so v tem smislu dali tudi ministrstvo za promet in zveze, uprava za zračno plovbo in urad za železnice, ministrstvo za okolje in prostor, uprava za varstvo narave, hidrometeorološki zavod, zavod za goz-

dove, ministrstvo za kulturo, uprava za kulturno dediščino in ministrstvo za gospodarske dejavnosti. V primeru, da bodo meritve pokazale smiselnost gradnje energetskih vetrnic in potrebnih infrastruktur, bi lahko že konec prihodnjega leta nekaj električnega toka pridobivali na ta način. Največ možnosti je, da bodo energetske vetrnice zgradili na Nanosu. Vipavska občinska uprava kaže največ zanimanja za uresničitev tega načrta in je tudi že spremenila regulacijski načrt za predvideno področje na Nanosu, ki je sedaj postalo zazidljivo območje. Občina Vipava si obeta, da bo izboljšala stanje elektrifikacije v občini in da bo mogoče na ta način ustvariti tudi nova delovna mesta.

HITER RAZVOJ TOVRSTNEGA TRGOVANJA

MOČNO POVEČAN PROMET Z NEPREMIČNINAMI

V Sloveniji sočasno z razvojem tržnega gospodarstva in prostega tržišča narašča tudi promet z nepremičninami, predvsem s stavbami, lokali in zemljišči. V Sloveniji je že sto podjetij, ki se ukvarjajo s takšno dejavnostjo. Vendar pa ta seznam ne vsebuje samostojnih podjetnikov in tistih podjetij, ki promet z nepremičninami opravljajo v okviru drugih dejavnosti. Ta podjetja so lani ustvarila od 30 do 100 milijonov tolarjev prihodka. Ostajajo podjetja, ki s sistematičnim delom pridobivajo izkušnje in potrebno znanje, odmirajo pa podjetja in agencije za promet z nepremičninami, katerih temeljni cilj je ustvariti dobiček na najhitrejši možen način in

ne glede na posledice, ki jih tak način poslovanja dolgoročno nujno povzroči. Največje podjetje za promet z nepremičninami v Sloveniji je ljubljanski R.E. Invest, ki je v letu 1999 ustvarilo poldrugo milijardo tolarjev skupnega prihodka. Razvoj je tudi na področju nepremičnin opravil svoje. Kljub temu pa sta povpraševanje in ponudba še vedno sorazmerno skromna. Glavne težave na trgu z nepremičninami v Sloveniji so predvsem slaba kupna moč prebivalstva, ki je v zadnjem času še bolj padla, neugodni kreditveni pogoji ter še vedno nerealno visoke cene nepremičnin, tudi v primerjavi s cenami nepremičnin v Trstu, Gorici in Vidmu.

M.

KRAJE

POŠTNE OBVEZNICE

Italijanska pošta je objavila sporočilo, da je mogoče do 22. septembra letos v vseh izpostavah v državi naročiti nove obveznice, poimenovane *Concerto*. Izdaja obsega najvišjo vrednost 600 milijonov evrov, obveznice pa bodo imele petletno trajnost. Italijanska pošta jamči, da bo ob zapadlosti vrnila vloženi kapital. Najnižji znesek, ki ga je mogoče vložiti v te obveznice, znaša 1000 evrov ali približno 1.936.000 lir. Ob sklenitvi pogodbe ni nobenih dodatnih stroškov kot pri rednih državnih obveznicah. Poštna ponudba omogoča naložbo prihrankov na srednji rok, njihov donos, ki bo izplačljiv ob zapadlosti, pa je vezan na gibanje devetih mednarodnih investicijskih skladov SICAV. Italijanska pošta tudi opozarja, da bodo vsi, ki se bodo odločili za to obliko naložbe, deležni posebnega jamstva, da se vrednost ne bo spremenila, saj so obveznice izdane v evropski valuti evro in niso podvržene nihanjem vrednosti valute, v kateri so bile nabavljene.

POSKUSNI VINOGRADI
POD KONTOVELOM

Tržaška pokrajinska uprava je pred kakim letom začela razmišljati o ovrednotenju Brega pod Kontovelom, Prosekom in Križem. Pred kratkim je načrt doživel prvi začetek, saj je pokrajinske uprave obvestila javnost, da namerava financirati načrt za ponovno uporabo paštnov in bregov ter urediti dostope do posameznih parcel v Bregu. Potrdili so namen deželne ustanove za razvoj kmetijstva ERSA, da na svojih površinah pod področnim sedežem na Proseku, ki merijo skoraj pet hektarov, zasadijo poskusne vinograde, ki naj bi pokazali, koliko bi obdelava takih površin stala in kakšna bi bila kakovost pride- lanega vina.

PRAZNIK SOLATE
NA KOLONKOVCU

V soboto, 9. t.m., bo na kmetiji pri Debelisovih v ulici Ventura 29 na Kolonkovcu v predmestju Trsta že tradicionalni praznik solate, s katerim se tudi zaključuje praznovanje 100-letnice Debelisove vrtarije. Organizatorji so poskrbeli za vrsto pobud. Tako bo na ogled razstava najlepše povrtine, ki jo pridelujejo v tem predmestju, priredili pa bodo tudi nagradno razstavo solate in tekmovanje v sajenju solate. Tudi letos nameravajo sestaviti tri tekmovalne skupine: za otroke, ženske in moške. Kdor bi se rad pomeril v sajenju solate, naj se ob prihodu na prireditveni prostor prijavi pri gospodarjih.

ZA VEČJO KAKOVOST
BRIŠKIH VIN

Minister za kmetijstvo RS Ciril Smrkolj se je na največjem slovenskem sejmu kmetijstva v Gornji Radgoni 2. t.m. sestal tudi z delegacijo deželne uprave Furlanije-Juljske krajine, ki jo je vodil deželni odbornik Aldo Ariis. Sogovornika sta se zavzela za tesnejše sodelovanje na področju kmetijstva med Slovenijo in F-Jk tako na tehničnem kot na pravnem področju, kar naj bi, po poročanju tiskovne agencije ANSA, privedlo do večje integracije na področju kmetijstva. Še posebej so govorili o tem, kako bi izboljšali kakovostno raven na področju vinarstva na obeh straneh meje. Deželni odbornik je spremljal tudi predsednik ustanove ERSA Bruno Augusto Pinat, ki se je zavzel, da bi v Brdih na obeh straneh meje ustanovili enoten vinorodni okoliš in skupno promovirali briška vina. Hkrati so govorili o pravnem usklajevanju vinogradov, ki so v lasti slovenskih vinogradnikov na italijanski strani v Brdih. Deželna delegacija se je srečala tudi s slovenskim ministrom za turizem in obrt Jankom Razgorškom in obiskala več krajevnih vinskih kleti.

POGOVOR / DAVID GRINOVERO

SODELOVANJE MED DRUŠTVI BI BILO DOBRODOŠLO

Ob začetku nove športne sezone smo na uredništvo povabili Davida Grinovera, odbornika pri Športnem združenju Olympia iz Gorice. Z njim smo se pogovorili o začetku nove sezone in novih ekipah, vsakdanjih problemih in obetih za prihodnost.

Kako se predstavlja nova sezona, z zornega kota Olympie seveda...

Športno združenje Olympia iz Gorice bo imelo v novi sezoni kar nekaj novosti, in to predvsem kar se tiče trenerskega kadra. Prvo moško ekipo, ki bo nastopala na deželni prvenstvu C lige, bo vodil Claudio Conz, doma iz Rude, po rojstvu pa Videmčan. V prejšnji sezoni je vodil moško ekipo Adriavolley, ki je igrala v B1 ligi.

Do novosti je prišlo tudi v mladinskem sektorju, kjer bo ženski mladinski sektor v tej sezoni vodil Mario Siega, Rezijan, ki je sicer živel vedno v Gorici in je bil med drugim selektor pokrajinske reprezentance under 16 v prejšnji sezoni.

Delno novost predstavlja tudi prvi trener ženske članske ekipe, ki bo nastopala v deželni prvenstvu C lige, Stefano Castegnaro iz Vidma; bil je pri nas že lansko sezono, prevzel je namreč ekipo, potem ko je trenerka Miranda Kristančič morala zaradi zdravstvenih razlogov pustiti trenersko mesto. Letos bo z nami že od začetka sezone, zato mislimo, da bodo rezultati vidnejši.

Odprto vprašanje predstavlja še moški mladinski sektor, saj čakamo na odgovor lanskega trenerja Borisa Klokočevnika, s katerim se nismo še mogli dokončno dogovoriti za njegovo sodelovanje.

Kaj si torej obetate od nove sezone?

Upamo seveda v dobro uvrstitev moške in ženske ekipe v deželni C ligi. Ženska ekipa bo dokaj solidna, igralke so v glavnem potrjene; novost predstavlja tržaška igralca Maximiliana Sricchia, ki bo lahko dala ekipi dober doprinos; igralca je namreč izkušena, saj je igrala že v državnih prvenstvih, in menim, da bo z njeno vključitvijo v ekipo igra naših deklet prodornejša.

Kateri so problemi, s katerimi se soočate v vsakdanjem delovanju oziroma ob vsakem koraku?

Vsakdanji problemi so različni in številni. Prvi problem je, kot povsod, finančni. Vsako leto se stroški večajo, tako da je naša bilanca vedno v težavah. Poseben trud bo zato zahtevalo prepotrebno iskanje novih sponzorjev in podpornikov, ker se bo drugače tudi letos ponovilo to, kar se nam je pripetilo že lani, ko so morali sami odborniki seči v svoj žep.

Problem zase so igralški kadri, predvsem pri mlajših. Včasih je zelo težko mladega človeka pripeljati v telova-

dnico. Naša mladina je vse bolj zasedena z vsemi mogočimi obveznostmi in zelo pogosto postavlja udejstvovanje v športnem društvu na zadnje mesto. V ta namen smo tudi priredili javni poveset in skušali dopovedati staršem, da sta šport in telesna vzgoja za mladega človeka zelo pomembna, kot so lahko pomembne druge panoge, s katerimi se mladi ukvarjajo.

Kateri pa so vaši glavni organizacijski problemi?

Velik napor predstavlja prevažanje otrok z doma v telovadnico in nazaj. V lanskem sezoni smo imeli šoferja, ki je vsako popoldne do večera vozil otroke na treninge; v letošnji sezoni je omenjeni gospod odpovedal, zato iščemo novega šoferja, vendar naloga ni lahka, saj gre za zahtevno funkcijo, ki vzame precej prostega časa.

Ne gre seveda spregledati problema v samem odborniškem kadru. Ekipa je namreč v našem združenju precej; letos bomo imeli dve mladinski ženski ekipi in eno žensko člansko ekipo, pri moških pa bomo imeli mladinsko in člansko ekipo; odprti vprašanja sta še prvenstvi prve divizije, bodisi moško kot žensko, za kateri nismo še odločili, če bomo sodelovali ali ne.

Lansko leto smo imeli devet prvenstev, kar je predstavljalo za odbornike znan napot. Vsaka ekipa mora namreč imeti enega odgovornega, kar posledično pomeni devet odgovornih, ki morajo spremljati vse tekme, treba je biti prisotni na treningih, skrbeti za vso dokumen-

ERIKA JAZBAR

tacijo ipd. Letos bomo imeli kakšno prvenstvo manj (pet ali sedem), vseeno pa bo naporno, saj imaš vsak teden tri ali štiri tekme. Poleg tega, ko igraš doma, moraš imeti še na razpolago enega zapisničarja in odgovornega za sodnike, tako da morajo biti pri vsaki tekmi prisotne vsaj tri osebe.

Velik problem predstavlja pri tem tekme mladinskih ekip, ki igrajo v popoldanskih urah; naši odborniki so v glavnem v službi, tako da postaja spremljanje mladinskih ekip zelo težavno.

Upamo seveda, da bomo v prihodnji sezoni dobili novih članov, ki bi se približali društvu; vsaka pomoč je namreč dobrodošla. V ta namen bi rad izkoristil tudi pogovor v vašem tedniku.

Kje črpate igralce?

Igralci prihajajo v glavnem iz naših mladinskih skupin. Imamo nekatere igralce, ki so doraščali tudi v zunanjih društvih, so pa sad nekega sodelovanja in izmenjave igralcev med društvu. V glavnem prihaja jedro naših igralcev iz naših mladinskih vrst.

Kaj bi lahko povedal glede sodelovanja z drugimi slovenskimi športnimi oziroma odbojgarskimi združenji?

Sodelovanje z drugimi slovenskimi društvu ni najbolj rožnato; povejmo kar neposredno: danes ga v bistvu skorajda ni. Čeprav je v preteklosti prišlo do nekaterih poskusov v to smer, so se nato izjalovili. Mislim, da predstavlja ta pomanjkljivost temen madež slovenskega športa v Gorici. Letos smo začeli sodelovanje s Športnim združenjem Soča na ženskem mladinskem nivoju in upamo, da bo obrodilo uspehe.

Sodelovanje med društvu, predvsem slovenskimi, bi bilo nedvomno dobrodošlo, ker bi preprečilo odvečno trošenje denarja; tudi z zornega kota vodilnih kadrov bi bilo lažje, saj bi lahko bolje sledili vsemu. Konec koncev pa toliko mladine niti ni, da bi opravičili obstoj treh slovenskih odbojgarskih društev na Goriškem. V prihodnosti se bo mogoče dalo kaj izboljšati. Mi si to obetamo.

Kje pa so ovire?

Problem je v glavnem v tem: če si želiš sodelovanja, moraš nekje popustiti, doseči kompromise; društva pa pogosto niso pripravljena na to. Lani spomladi smo se precej konkretno dogovarjali s klubom Val za sestavo skupne ženske članske ekipe, vendar so zastopniki omenjenega združenja nazadnje izbrali samostojno pot. V danem trenutku se jim je tudi obrestovalo, saj so napredovali v B2 ligo, dolgoročno pa ostaja vprašanje odprto.

NOGOMET / KVALIFIKACIJE ZA SP

SLOVENIJA OHRANJA TRADICIJO PADCA KONCENTRACIJE

ERIK DOLHAR

Slovenski in italijanski nogometaši le izenačili v gosteh pri nerenomiranih enajstericah.

Slovenska reprezentanca je 3. septembra "nerodno" začela kvalifikacije za svetovno prvenstvo, ki bo leta 2002 na Japonskem in v Južni Koreji. Namesto načrtovanih treh točk je v malem mestecu Tofir na Ferskih otokih, ki imajo le dvatisoč prebivalcev, osvojila vsega eno, čeprav je še dve minuti pred koncem vodila z 2-0. Slovenija ni izpolnila pričakovanj le z izidom, ki bo velika črna pika v teh kvalifikacijah in morda odločilen na poti v Azijo, ampak tudi z igro, v kateri je manjkalo borbenosti in idej.

"Ne vem, zakaj ne znamo obdržati vodstva. Očitno nimamo dovolj izkušenj," je po tekmi razmišljal trener Srečko Katanec, ki je na Ferskih otokih prekinil molk s časnikarji. Če se ozremo le nekaj mesecev nazaj, se je Sloveniji podobno zgodilo že v prijateljski tekmi s Francijo (3-2) in na evropskem prvenstvu z Jugoslavijo (3-3). V prvem polčasu tekme na stadionu v naravnem amfiteatru otočja pod severnim tečajem so bili varovanci selektorja Katanca boljši nasprotnik, vendar se je že v tem obdobju gostitelj pokazal kot sila nevaren, zlasti ob visokih žogah v kazenskem prostoru. Kljub temu se je prva zatresla njihova mreža. Zahovič je izvedel strel s kota, Udovič je z glavo zamažal prečko, Kraič je nato nastreljal vratarja Knudsena, U-

dovič pa je s kakšnih petih metrov usnje vendarle poslal v mrežo. "Če bo še kakšna reprezentanca tu igrala kot mi v drugem polčasu, se ji ne obeta nič dobrega. V modernem nogometu je pač tako, da je treba igrati zavzeto vseh 90 minut, žal pa smo mi dobro igrali le prvih 45," so bile naslednje besede Katanca po tekmi. Njegovi fantje, čeprav oslavljeni v primerjavi s pravilno selekcijo iz Nizozemske in Belgije, so po dolgem času začutili, da so favoriti in da se jim proti amaterjem z Atlantika ni treba toliko naprezati kot običajno. Vse do zaključka takme je imela ta filozofija osnovo, po zadetku Osterca v 86. minuti še tršo, nato pa se je zgodilo, zdaj že lahko rečemo, slovenski sindrom. V 89. minuti je Arge izkoristil trenutek nepazljivosti slovenske obrambe in slabo posredovanje Simeunoviča ter znižal zaostanek, že v sodnikovem podaljškju pa je sledilo še izenačenje. Ossur Hansen je s približno 20 metrov izvedel prosti strel in ob vkovanem Simeunoviču zadel gornji kot. "Pred nami je še devet tekem in 27 točk v igri, zato še ni nič izgubljenega. Čaka nas dolga in naporena pot do svetovnega prvenstva", je prisotne tolažil selektor Katanec, medtem ko je njegov kolega Allan Simonsen žarel od ponosa: "Osvojili smo točko, enko zmagi. Slovenija je odlična ekipa z izvrstnimi posamezniki, toda naše srce in fizična pripravljenost tudi nista od muh."

Nezadovoljivo izenačenje so v Budimpešti odnesli tudi Italijani, ki so prvič uradno nastopili z novim trenerjem Giovannijem Trapattonijem na klopi. S prekomerno prevzetnostjo so verjetno mislili, da bo en gol dovolj za zmago, delali pa so račune brez krčmarja, saj so ponosni Madžari dvakrat izničili vodstvo Azzurrov, ki so imeli sicer celo vrsto priložnosti, a kaj, ko jih niso znali izkoristiti oziroma vnovčiti.

Paolo Maldini je na tekmi v Budimpešti že 112. oblekel dres italijanske nogometne reprezentance in izenačil rekord legendarnega vratarja Dina Zoffa. 33-letni branilec Milana je prvo reprezentančno tekmo odigral 31. marca 1988 proti takratni Jugoslaviji in bil nato praktično nezamenljiv del italijanske obrambne vrste, s katero je nastopil tudi na treh svetovnih prvenstvih. Zoff, ki je bil do letošnjega evropskega prvenstva tudi selektor italijanske reprezentance, je v letih 1968-83 kar 15-krat čval mrežo Azzurrov.

Preglejšmo še ostale izide tekem evropskih kvalifikacijskih skupin za uvrstitev na svetovno prvenstvo: Švica-Rusija 0-1, Luksemburg-ZR Jugoslavija 0-2, Andora-Ciper 2-3, Nizozemska-Irska 2-2, Estonija-Portugalska 1-3, Severna Irska-Malta 1-0, Bolgarija-Češka 0-1, Islandija-Danska 1-2, Azerbajdžan-Švedska 0-1, Turčija-Moldavija 2-0, Slovaška-Makedonija 2-0, Belorusija-Wales 2-1, Norveška-Armenija 0-0, Ukrajina-Poljska 1-3, Latvija-Škotska 0-1, Belgija-Hrvaška 0-0, Bosna in Hercegovina-Španija 1-2, Izrael-Lichtenstein 2-0, Romunija-Litva 1-0, Finska Albanija 2-1, Nemčija-Grčija 2-0.

Na Primorskem medtem narašča pričakovanje pred tekmo prvega kroga pokala UEFA HIT-Roma, ki bo v četrtek, 14. septembra, v Novi Gorici. A o tem prihodnjic.

15. SEPTEMBRA SLOVESNO ODPRTJE OLIMPIJSKIH IGER SYDNEY 2000

VSI V SYDNEY!

Ne mine dan, da ne bi kdo govoril, pisal ali poročal o Sydneyu ali iz Sydneya. Olimpijske igre so pred vrati in jih z nestrpnostjo pričakujejo prav vsi, sponzorji, športniki, novinarji, bralci, gledalci in ne nazadnje ljubitelji športa. Mimo njih ne moremo niti pri nabo, saj predstavlja to medijki dogodek, ki ga ni enakega. V dveh tednih bomo od zore do mraka, pri nas pa predvsem ponoči, stalno informirani o tem, kaj se dogaja v avstralski prestolnici, kako je to primerljivo s podobno športno "performanso" izpred štirih let v Atlanti, ali je svetovni rekord vzdržal ito.

V pričakovanju na gotovo slovesno odprtje športnega praznika so nam mediji ponujali zgodovinske retrospektive, intervjuje z zmagovalci prejšnjih let; o Sydneyu vemo že veliko, kot da bi v njem že bili. Skupine, ki predstavljajo države sveta in se

bodo potegovale za prestižna odlikovanja, so se na kraj tekovanja že napolile. Tudi o njih že vemo ogromno.

V Sydneyu so uradno odprli olimpijsko vas, ki bo sprejela 10.000 športnikov, 5.000 trenerjev oz. športnih funkcionarjev in 2.000 prostovoljcev, in to v 1.000 novih stanovanjih. Lahko samo sanjamo, koliko denarja je bilo že vloženo, koliko denarja se bo v prihodnjih tednih okoli tega vrtelo, koliko ga bodo dolgoročno olimpijske igre zlele v Avstralijo in v države, ki so tam prisotne. Sicer si ne bi mogli drugače razlagati tako številčno močne prisotnosti sodelujočih športnikov npr. iz Slovenije.

Od 15. septembra do 1. oktobra bo svetovna javnost zazrta v Avstralijo, ne glede na to, kaj se bo po svetu dogajalo. Tudi tisti, ki se za šport strastno ne zanimajo, temveč vidijo v njem le del splošne

kulture, bodo dan po tekmi znali povedati, kateri od športnikov je osvojil zlato kolajno; tako bomo, hočeš nočeš, vsi informirani o vsem.

Marsikateri bralec nam bo očital, da preveč govorimo o finančnih in bilancah, medtem ko v bistvu gre za praznik športa, na katerem se bodo soočali svetovni prvenci v vseh panogah, torej "in primis" za užitek za vsakega ljubitelja športa. Olimpijske igre so danes seveda tudi to, vendar predvsem mnogo več. Kaj ima ta "mnogo več" s športom, je pomembno vprašanje, na katerega strokovni športni časnikarji sploh ne odgovarjajo. Ponujajo nam vse možne informacije, razlagajo nam tudi, zakaj si je ta ali oni športnik spremenil pričesko ali barvo las in kako bo to vplivalo na njegovo psihološko počutje, saj vedo, da je pozornost itak na njih in da bo novica, karkoli bodo že rekli.

Olimpijske igre bomo seveda spremljali tudi mi, saj mi-mo tega medijskega dogodka enostavno ne moremo.

EJ

15

ČETRTEK
7. SEPTEMBRA
2000

PREJELI SMO

ZAVOŽENO IN PREBUJENO UPANJE

JANEZ JUHANT

Prispodoba "Davida, ki pre-maga Goljata", je pred devetimi leti hitro prešla naše meje in se razširila po vsem svetu. Psevdonim za objavo komentara v pravkar porojenem Slovincu, ki ga je vojna za Slovenijo takoj postavila v našo družbeno in medijsko kruto realnost, sem si sposodil od svojega strica Tineta Skubica, partizana, ki so ga leta 1944 ubili njegovi sorodniki.

Mnogi so v resnici prepoznali v mali Sloveniji, ki se bori z mogočnim Goljatom v podobni jugo-srbske vojske, spretne in preudarnega Davida, ki bo dosegel zmago. Takrat še nismo slutili, da nas čaka še težavnejša borba z okornimi, a

trdoživim Goljatom, ki prepleta vse družbeno življenje. Zato je malokdo takrat pomislil, da se bo moral slovenski David še dolgo boriti z Goljatom - z nevarnimi, zahrbtnimi, zvijačnimi in lažnivimi lovskimi starima komunističnega sistema, ki prepredajo vse pore osebnega in družbenega življenja v slovenski deželi.

Takrat se nam še ni sanjalo, da bo slovenska pomlad tako kratkotrajne sape in bodo tudi njene sončne pašnike vedno znova preplavljali viharji mrzle domačije. Nismo verjeli, da bodo viharji lahko tako silni, da jim bodo komaj kaj mogle kljubovati blage sapice maloštevilnih zagretežev (entuziastov), ki so se z vero in predanostjo vrgli na delo, polagoma

pa so jim vajeji prevzeli preračunljivi povzpetneži, pripravljeni za majhen denar prodati svojo domačijo, svoj ponos in ugled in kot dninarji služiti svojemu nasprotniku. Ta jih je izrabljala in napravil iz njih poslušno orodje za podaljševanje diktature proletariata. Če niso bili pridni pri izpolnjevanju njegove volje, jih je ta zasmehoval prek svojih medijskih monopolov in strateških trikov, katerih podlaga so laž, prevara, nasilje in goljufija. Do kdaj bo slovenski državljani moral še prenašati to Goljatovo nasilje? Ali res ni med nami Davida, ki bi bil sposoben razkriti napihnjeno moč in izpraznjenost komunističnega velikana?

Zdelo se je, da je prišel novi čas, ko je bila izvoljena nova

vlada, ki sta jo očitno obe poslanki podprli tudi zato, da bi se v Sloveniji kaj spremenilo in bi se po besedah Jožeta Pučnika začel resnični demokratični sistem. Toda tega nekateri niso hoteli, drugi so se tega ustrašili, saj so bili navajeni le, da vse teče po starem, le v ustrezni, vedno drugačni preobleki. Zopet drugi pa so tudi to priložnost izrabili za svoje malenkostne in kratkotrajne cilje in interese. Nekoč bomo izvedeli, zakaj in kako se je to lahko zgodilo. Brez dvoma pa so ob SLS-podpori za spremembo ustave spet mnogi izgubili upanje, da se bo v politiki lahko kaj spremenilo v pravo smer. Apatija, občutek nemoči in žalost so prevevali poštena in zavzeta srca, saj so s tem vsi poskusili - do združitve obeh strank, ki se sklicujeta na krščanske vrednote - spet propadli.

In vendar se je pojavilo novo upanje. Predsednik vlade dr. Andrej Bajuk je zagotovil, da bo nova stranka utemeljena na vseh kamnih, ki jo bodo tvorili. Ali bo lahko upravičil tako veliko zagotovilo? Ali niso doslej posebno v pomladnih strankah tožili, da ni ljudi, ki bi bili pripravljeni delati, da ni sposobnih ljudi, ki bi bili primerni za uresničevanje družbeno-političnih ciljev. Podobno je bilo slišati včasih tudi na drugih področjih. Velikokrat pa se je izkazalo, da takih ljudi ni bilo. Iskali so le ljudi, ki so pripravljeni pridno ki-

mati - tak je bil običaj oziroma celo ukaz v bivšem sistemu - in navada se je ohranjala naprej. Strankarski veljaki niso bili pripravljeni poslušati kritične besede, če jo je kdo izrekel, so se ga potem na tak ali drugačen način raje kar znebili. Tako so se v strankah ohranjali le ljudje, ki so kimali svojim veljakom, s tem pa sta strankarsko življenje in demokracija vedno bolj hiralna in to predvsem na tako imenovani desni. Na levi so sicer navajeni enakih metod, vendar tam vladata strogi red in disciplina in nihče si ne more privoščiti soliranja, če ni to v interesu 'levičev'. Seveda pa so tudi med nami na 'desni' sposobni ljudje, ki znajo misliti s svojo glavo in delati s srcem, kot bi dejal Krek, in jim je za skupni blagor, vendar jim doslej nihče ni dal priložnosti, pač pa so mnoge povrh počasi, a vztrajno odpravili na stranski tir.

Predsednik Nove Slovenije ima zdaj priložnost, da odpre novo stran slovenske politike 'na desni'. Pokazati bo moral, da je za demokracijo, se pravi, da je za to, da ponudi vsakemu, ki je sposoben in pripravljen za to delati, tudi ustrezne možnosti, da bo lahko te cilje v novi stranki tudi čim boljje uresničeval. Dalje bo moral vodja nove stranke znati odkrivati tudi v svojih vrstah ljudi, ki jih bivše sile redno 'posiljajo' za to, da razbijajo 'desni blok' in si ga s takimi svojimi eksponenti tudi vedno zno-

va podrejajo. Člani nove stranke bodo zato morali utrjevati demokratične procese, gojiti odprto in kritično besedo, s katero se ne bodo slepili ne med seboj ne pred drugimi. Ta zahtevna naloga je v bistvu zelo preprosta, saj predpostavlja le, da se ljudje odločijo za sodelovanje v zasledovanju skupnega cilja in so za uresničitev tega cilja pripravljeni iti preko svojih ozkih oblastnih in računarskih interesov. Takih članov stranke tudi ne bo moč kar tako podkupovati in odvracati od njihovih temeljnih usmeritev.

Sodeč po odzivih, ki jih člani združene 'desne' stranke o-malovažujejo, tako imenovana 'levica' pa ji napoveduje slabo prihodnost, pa vlada na terenu veliko zanimanje za novo stranko. Ljudje so zaslutili v besednjaku predsednika vlade, da gre vendarle za nekaj novega. Prav tako so v delovanju vlade in njenih ukrepih - tudi pocenitvijo bencina, kljub temu da bi vlada lahko ljudem pobrala ta denar, da bi zapolnila proračun - dobili nekaj oprijemljivih točk, da bo premier vlade te svoje besede le uveljavil z drugačno, doslednejšo, bolj verodostojno in predvsem res ljudsko demokratično politiko. Ne glede na to, koliko bo lahko te cilje tudi dejansko uresničil, če jim bo ostal zvest, bo marsikdo in, upajmo, tudi Slovenija dobila spet upanje.

SINODA SE BLIŽA DRUGEMU, ZADNJEMU ZASEDANJU

POTI SLOVENSKE CERKVE

Prizadevanja Cerkve na Slovenskem, ki se prenavlja v sinodi z geslom *Izberi življenje*, se nadaljujejo. Še v tem tednu je bila tiskovna konferenca, na kateri je tajnik sinode dr. Ivan Štuhec predstavil dosedanjo pot "skupne hoje" in perspektive. Povzemamo osrednje misli njegovega izčrpnega poročila.

Tajništvo sinode je v obdobju po prvem zasedanju sinode imelo tri seje (30.11.1999, 28.1.2000, 6.6.2000). Prva je bila posvečena predvsem refleksiji prvega zasedanja. Splošna ocena je bila pozitivna. Induktivna metoda dela se je potrdila in s tem je bil odpravljen vsak sum, da bo sinodalno besedilo vnaprej napisano in potem preprosto oktroirano. Po prvem zasedanju je redakcijska skupina harmonizirala besedilo na podlagi gradiva, ki so ga pripravile posamezne skupine na prvem zasedanju. V nadaljevanju smo ga močno opremili z opombami iz temeljnih cerkvenih dokumentov. (...) Na podlagi prve harmonizacije besedila, po prvem zasedanju, se je izoblikovalo nekaj temeljnih vsebinskih poudarkov, ki so postali vodilo za nadaljnje delo. Gre za tri strateške odločitve: odločitev za človeka, občestvenost in dialog, vse v perspektivi nove evangelizacije. Redaktorji smo tem idejam skušali zvesto slediti pri nadaljnjem delu. Celotno besedilo smo tako v skladu s sklepom na prvem zasedanju sinode poslali v začetku marca vsem članom sinodalnega zbora s prošnjo, da se nanj pisno odzovejo, če menijo, da je potrebno kaj dodati ali odvzeti. Prispelih pripomb je bilo relativno malo. Po prvem zasedanju je Tajništvo tudi ugotovilo, da je nekatera področja potrebno strokovno temeljiteje obdelati. Zato smo predvideli strokovne posvete za družino, katehezo, mladino, karitativno dejavnost in o cerkvenih strukturah. Posveti so bili zelo kvalitetni in so bistveno prispevali k boljšim vsebinskim predlogom za sedanjost redakcijske besedila. Po-

membna novost v besedilu so tudi predlogi sklepov na koncu vsakega poglavja, ki so nastajali ali na prvem zasedanju ali pa na drugih dekanjskih sinodalnih dnevih. (...)

Tajništvo sinode je v pomladnem času pripravilo tudi druge dekanjske sinodalne dneve. Ostali smo pri metodi dela prvih dekanjskih sinodalnih dnevov, da bi utrjevali dialogični način obravnavanja problemov. (...) Zapisnike dekanjskih sinodalnih dnevov je redakcija upoštevala pri svojem delu v mesecu juliju, ko smo zopet predelali celotno besedilo v luči posameznih pripomb in v luči dekanjskih zapisnikov.

Eden od namenov drugih dekanjskih sinodalnih dnevov je bil, da uvidijo in predlagajo na ravni župnij in dekanij konkretne rešitve oz. jih tudi začnejo uvajati. Poseben poudarek smo dali vprašanju koncepta župnije in njenega načina življenja. Gre za uveljavljanje koncilskega modela župnije, ki temelji na občestvenosti in različnih oblikah sodelovanja vernikov pri življenju župnije. To bi lahko z drugimi besedami izrazili, da gre za premik od piramidalnega k participativnemu modelu župnije, od poslušajoče Cerkve k sodelujoči Cerkvi, od pasivne k aktivni Cerkvi. (...) To je nova evangelizacija.

30. in 31. avgusta je tako bila skupna seja Slovenske škofovske konference in Tajništva sinode z namenom, da skupaj ocenimo besedilo in pripravimo drugo zasedanje. Ocena besedila s strani škofov je bila v bistvu pozitivna. (...) Z nekaterimi popravki bo besedilo v sedanjosti obliki pripravljeno za razpravo na drugem zasedanju. To seveda ne

bo zadnja in dokončna redakcija, kajti samo zasedanje bo še vplivalo na besedilo, prav tako pa na koncu stališče škofov. Šele nato bodo besedilo sprejeli na ravni SSK, ga prevedli in poslali Apostolskemu sedežu v odobritev. Ko bo besedilo odobreno, bo tudi slovesno razglašeno in kot normativno stopilo v veljavo.

Takoj za tem bomo pričeli pripravljati Zbirko območnih zakonov Cerkve na Slovenskem, ki bodo izhajali iz sinodalnega besedila. Za pastoralno uporabo bo namenjen poseben priročnik, ki bo v skrajšani obliki posredoval bistvene stvari. (...) V okviru posinodalnega obdobja bo spadala tudi priprava adaptiranega Katekizma Katoliške Cerkve. Dekanjski sinodalni dnevi se bodo preimenovali v dekanjske pastoralne dneve, ki jih bomo nadaljevali že naslednje pomlad. Hkrati se bo oblikovala skupina, ki bo pripravila program za usposabljanje pastoralnih delavcev za pripravo in izvedbo teh dnevov po vsebinski in metodološki plati. (...)

Drugo zasedanje sinode bo tako zadnje. Na njem bomo sprejeli besedilo kot delovno gradivo za SSK. Ta bo o zadnji redakciji glasovala na svoji izredni seji. Drugo zasedanje se bo pričelo 2. novembra zvečer v Zavodu sv. Stanislava. (...) Sklep drugega zasedanja bo v cerkvi sv. Jožefa v Ljubljani, ki bo ob tej priložnosti tudi posvečena.

Nato je dr. Štuhec izpostavil nekaj vsebinskih vprašanj, ki jih je Tajništvo sinode obravnavalo s SSK. Med drugim je zanimivo to: "Sprejeto je tudi načelno stališče, da je potrebno pastoralni odraslih nameniti več pozornosti. V tem smislu so, pastoralno gledano, prednostna področja družina, mladina in župnijsko občestvo in v njem vloga pastoralnih delavcev od duhovnikov do laičskih sodelavcev (...)"

Tukaj so zares nebesa bližja!

Svete Višarje.
Odkrijte čarobni svet, kjer se narava in duh stapljata v čudovito doživetje. Spoznajte, kako enostavno e priti semkaj, dovolj je stopiti v kabino žičnice.

ŽIČNICA V OVČJI VASI (VALBRUNA)
2 minuti od avtocestne postaje na Trbižu

Vsak dan od 17. junija do 10. septembra
Urnik:
Delavniki 9.00 - 17.15 • Prazniki 8.30 - 18.15
Sobote in nedelje 3., 4., 10., 11. junij
16., 17., 23., 24. september
30. september, 1. oktober
Cena za organizirane skupine, najmanj 25 oseb
14.000 ITL

JUBILEJNA CERKEV ROMARSKO SVETIŠČE SVETE VIŠARJE
Urnik Svetih Maš:
Delavniki 11.00 - 12.00
Nedelje in prazniki 10.00 - 11.00 - 12.00 - 15.00

telecabina
MONTE SANTO
D. E. L.
LUSSARI

ZA INFORMACIJE POKLIČITE: TEL. 0428 2967 • 64982 • FAX 0428 40455